

Nr 39
44^e jaargang
19-9-89

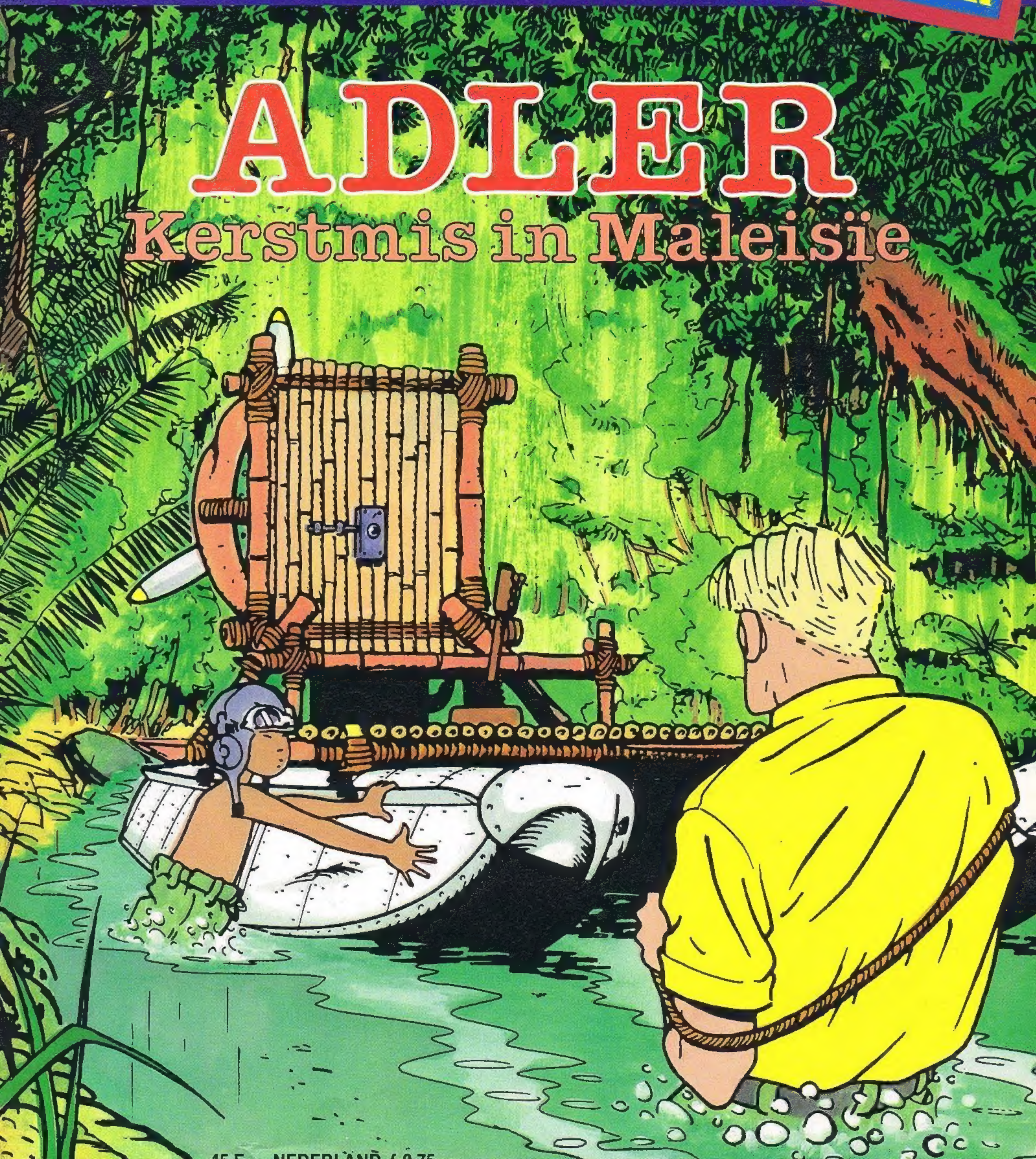
Kuifje

HET WEEKBLAD VOOR DE SUPER-JEUGD VAN 7 TO

INTERVIEW
Jos Brink

ADLER

Kerstmis in Maleisie

Brievenpost:

Wil je wat weten of zo maar een briefje schrijven voor onze rubriek brievenpost, stuur dat dan naar:
Voor Nederland: Redactie Kuifje, Postbus 341, 2100 AH Heemstede.
Voor België: Redactie Kuifje, P.H. Spaaklaan 11, 1070 Brussel.
 Als je brief in de rubriek brievenpost wordt geplaatst, krijg je een gratis stripalbum van Dommel toegestuurd!

Dag hoogvereerde Dommel,
 Ik vind de rol die je speelt echt te gek (geen grap). Wat zeg ik? Alle figuren zijn belangrijk, maar ik vind Thorgal, Aria, Buddy Longway, de Brokkenmakers en Rik Ringers de allerbeste!

Nog enkele vragen, als je het niet erg vindt:

1 - Waarom staat de strip Isabelle van Jean-Claude Servais niet meer in Kuifje?
 2 - Ik heb gehoord dat Franz gestopt is met Lester Cockney - of vergis ik me?
 3 - Wat is het laatste album van Pokervrouw?
 M'n complimenten voor Kuifje! GA ZO VOORT !!

Kathy van Linthout
 Halle, België

Dag Kathy (mooie naam trouwens, ondanks die eerste drie letters). Je vragen gaan ondertussen alweer een aardig eind terug in de historie. Blijkbaar beschik je over een geheugen als een ijzeren pot, net als een hier niet na-

der te noemen gepensioneerde pekelharing met een grote snor. Nee, Sem, vandaag niet. Echt niet, ik ben nu even bezig. Morgen hoor ik wel hoe je ijzige zeegang in het noorden trotseerde op jacht naar de... Morgen, zei ik. Hij hoort het al niet meer. Nou ja, eigen schuld. Had ik maar geen slapende zeehonden moeten wakker maken.

Wat betreft je vragen:
 1 - De strip Isabelle stond alweer heel lang geleden in Kuifje. Het is een afgerond verhaal, dat in de serie Verhalen en Legenden verscheen. In diezelfde reeks is nog een album van hem opgenomen: De Toverkol. Zo-

als veel andere tekenaars werkt hij voor meerdere uitgevers, maar de meeste van zijn verhalen verschijnen tegenwoordig bij uitgeverij Casterman, zoals de serie Bosliefje en onlangs een verzameling korte verhalen: Almanak. Ook bij de uitgever Glénat Benelux staat een album op het programma.

2 - Nee, Franz is niet gestopt met Lester Cockney, maar om te zeggen dat hij erg ver is met een nieuw verhaal... nee. Hij heeft bij elkaar vier pagina's af, dus het kan nog wel even duren. Wel komt er binnenkort een album uit met verhalen die hij voor tekenaar Eric schreef: De verlorenen van het keizerrijk. Verder is hij druk bezig met het scenario voor het nieuwe verhaal van Gord en met een serie verhalen die in het Verre Oosten speelt: Lotusbloem, waarvan onlangs bij uitgeverij Arboris het tweede deel verscheen.

3 - Het oog van de barracuda (zie ook de onvolprezen Lombard-catalogus). Waf, en tot volgende week, Dommel

P.S. Ik speel geen rol, ik ben mezelf. Voor het geval je nieuwsgierig bent naar het geheim van m'n succes...

Het weekblad Kuifje is een uitgave van:

De Lombard Uitgaven N.V.
 P.H. Spaaklaan 1-11
 1070 Brussel
 Telefoon: 02/5266811
 Telefax: 02/5204405
 Uitgever: Rob Harren
 Hoofdredacteur: Jean-Luc Vernal
 Redactie: Sophie Dumont, Michèle Gauthier en Martine Vienne
 Druk: Continental Printing
 Grimbergen/België

Abonnementsopgave/klachten voor België:

P.V.D.-Dienst Abonnementen
 Klein Eilandstraat, 1
 1070 Brussel
 Telefoon: 02/525.14.03
 Abonnementsprijzen:
 Per half jaar (26 nrs): 1100 BF,
 Per jaar (52 nrs): 1990 BF,
 door storting op rekening
 210-0985103-23
 van P.V.D.-Brussel
 Advertenties voor België:
 de Lombard Uitgaven - Brussel
 Nicole Geerlandt
 tel. 02/5266811

Abonnementsopgave/klachten voor Nederland:

P.V.O.-abonnementen services
 Postbus 77, 5126 ZH Gilze
 Telefoon 01615-7450
 toestel 412
 Abonnementsprijs: 6 maanden:
 fl. 65,—
 Adreswijziging: 4 weken van te voren schriftelijke opgave via wikkell rond KUIFJE.
 Annuleringen: opzegging
 4 weken vóór het einde van de abonnementstermijn schriftelijk opgeven.

Advertenties Nederland:

Lombard Nederland B.V.
 Postbus 341
 2100 AH Heemstede

Redactie Kuifje-Nederland:

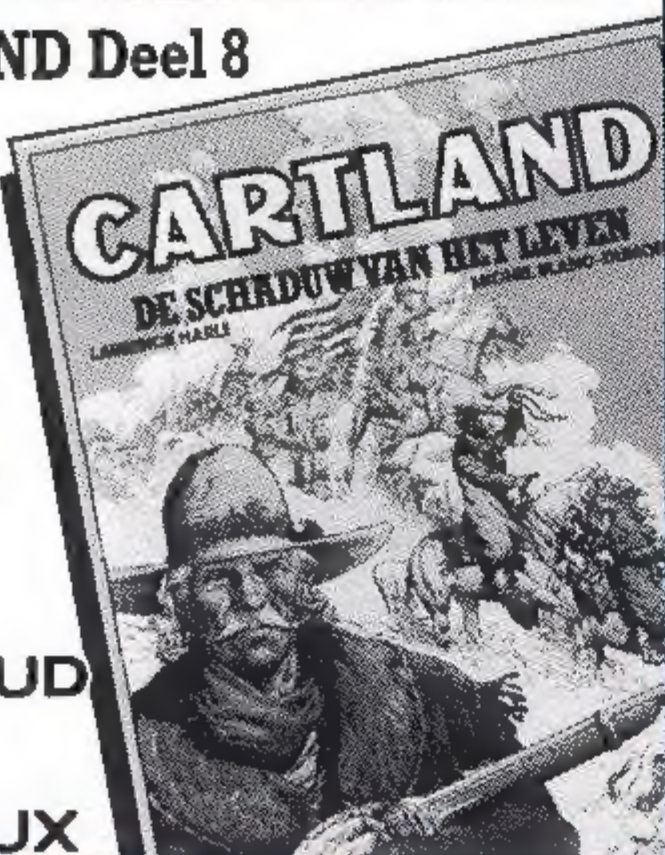
Lombard Uitgaven Nederland B.V.
 Postbus 341
 2100 AH Heemstede
 Buitenlandse abonnementsprijs op aanvraag.

DE BESTE WESTERN STRIP CARTLAND Deel 8

De schaduw
 van het leven

Overal
 verkrijgbaar!

Uitgever
DARGAUD
BENELUX

Swing

Verse, natuurlijke vruchtensappen
 zonder bewaarmiddelen noch
 toegevoegde suiker.
 Zon, kwaliteit en gezondheid in de
 fles!
 Solasun NV, B - 9230 Melle
 Tel.: 32-91/31.41.75

ALLES OVER PAARDEN EN PONY'S

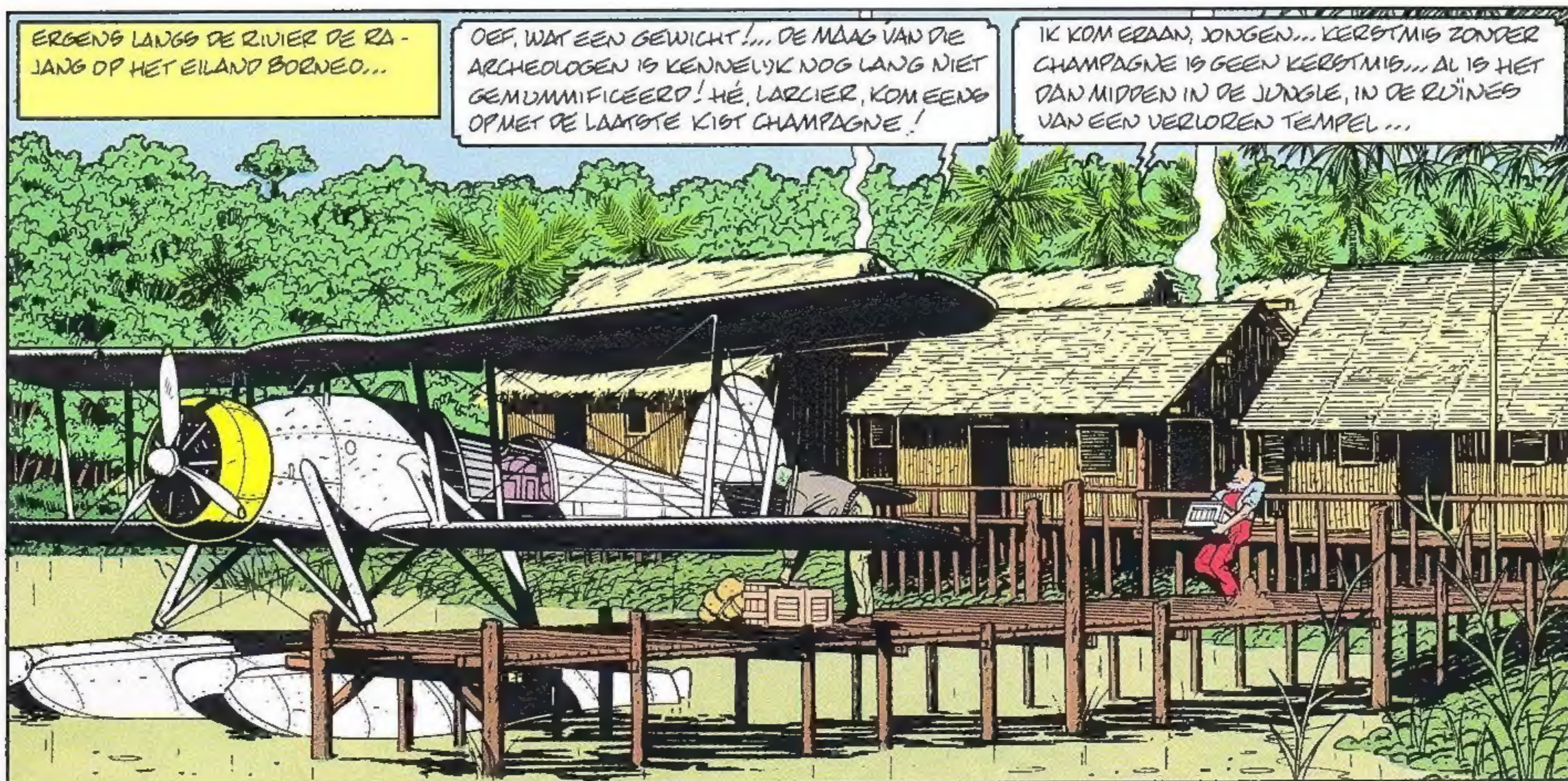

Overal
 verkrijg-
 baar!

Uitgave:
HOLCO BV
ALKMAAR

ADLER KERSTMIS IN MALEISIË

ERGENS LANGS DE RIVIER DE RA-
JANG OP HET EILAND BORNEO...

OEF, WAT EEN GEWICHT!... DE MAAG VAN DIE
ARCHEOLOGEN IS KENNELIJK NOG LANG NIET
GEMUMMIFICEERD! HÉ, LARCIER, KOM EENS
OPMET DE LAATSTE KIST CHAMPAGNE!

IK KOM ERAAN, JONGEN... KERSTMIS ZONDER
CHAMPAGNE IS GEEN KERSTMIS... AL IS HET
DAN MIDDEN IN DE JUNGLE, IN DE RUÏNES
VAN EEN VERLOREN TEMPEL...

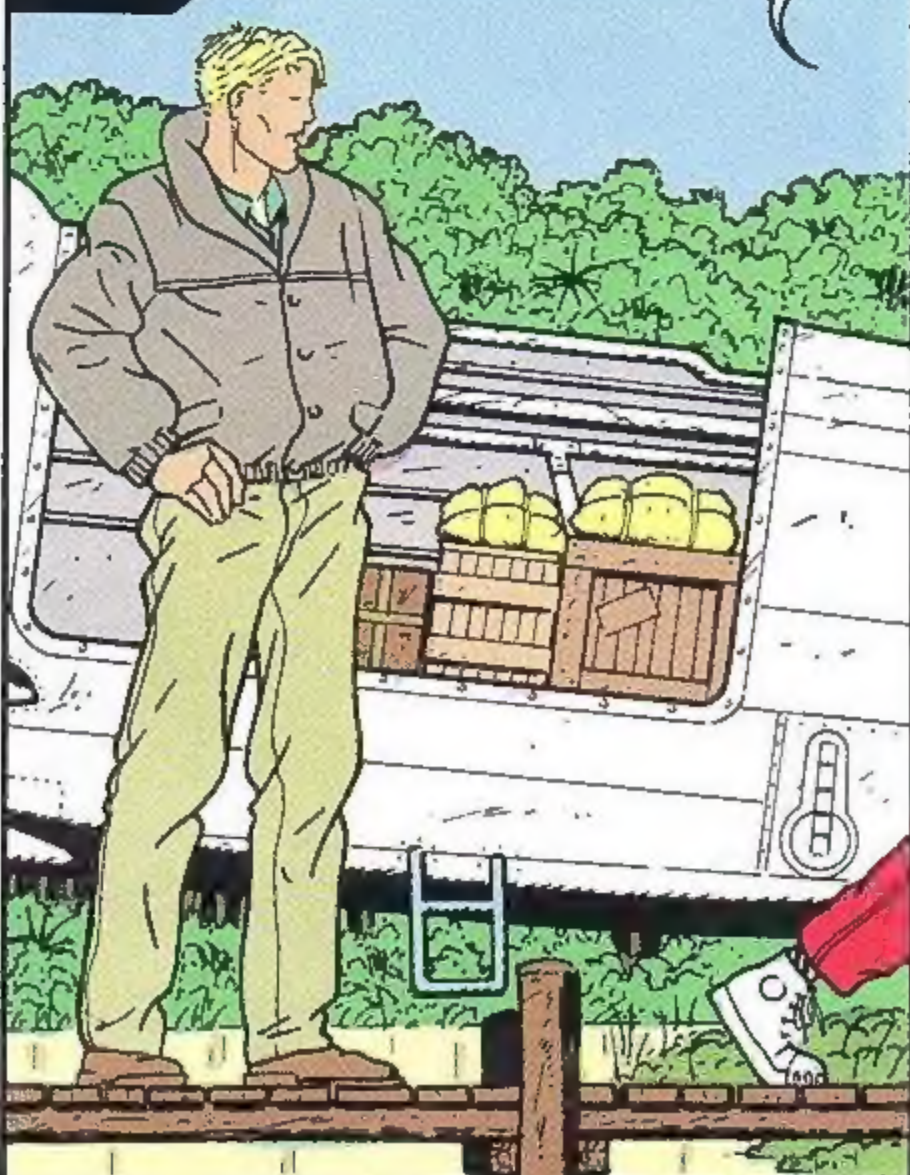
IK GELOOF DAT DE ZAAK ROND IS... O NEE, ER
ONTBREEKT EEN KIST BORDEAUX...

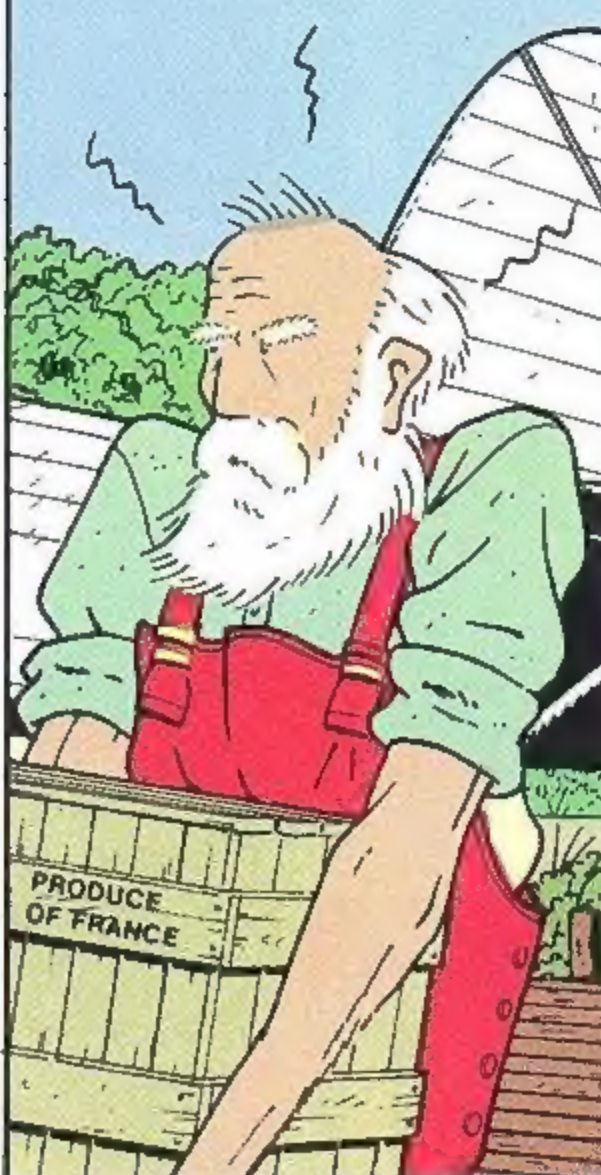
WEEET JE HET ZEKER, JONGEN?

LARCIER, WE HEBBEN MEER DAN GENOEG
VOOR VANAAND... DENK LIEVER AAN AL
DIE STAKKERS DIE AL TWEE MAANDEN
OP GESTOOFDE SLANG LEVEN...

BEDERF JE EETLUST NIET, JONGEN,
IK KOM AL...

CHATEAUX MARGAUX PARA
CHUTEREN NAAR SUKKE-
LAARS WIER HOOFD AL
LANG AAN DE GORDEL VAN
EEN DAK-OPPERHOOFD
BENGELT *

TENSLOTTE HEB JE GEUK, PAPPY... ZET DE MAAR APART...
DIE DRINKEN WE VANAAND BIJ DE BLIKKEN RAGOUT
DIE IK UIT SINGAPOER HEB MEEGEBRACHT...

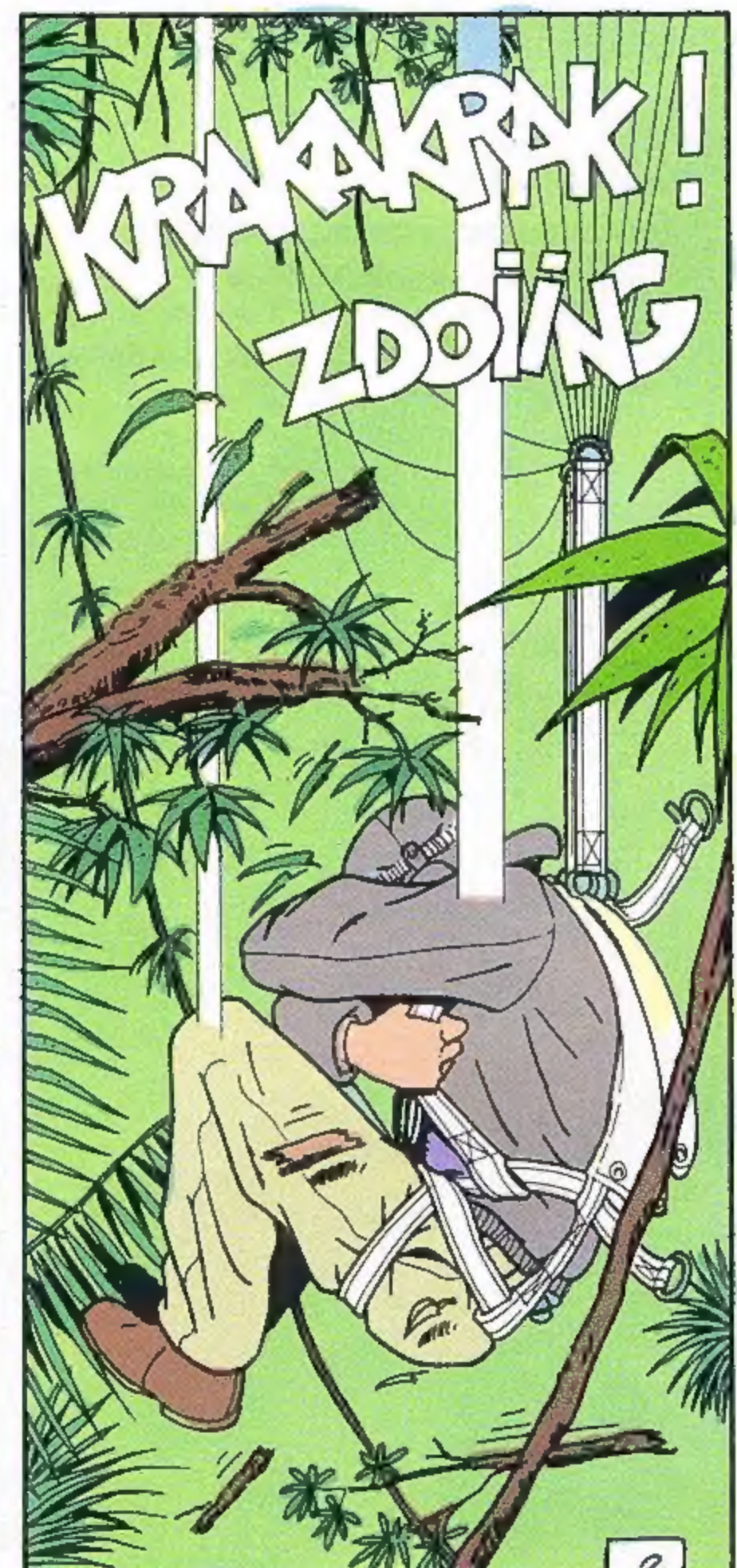
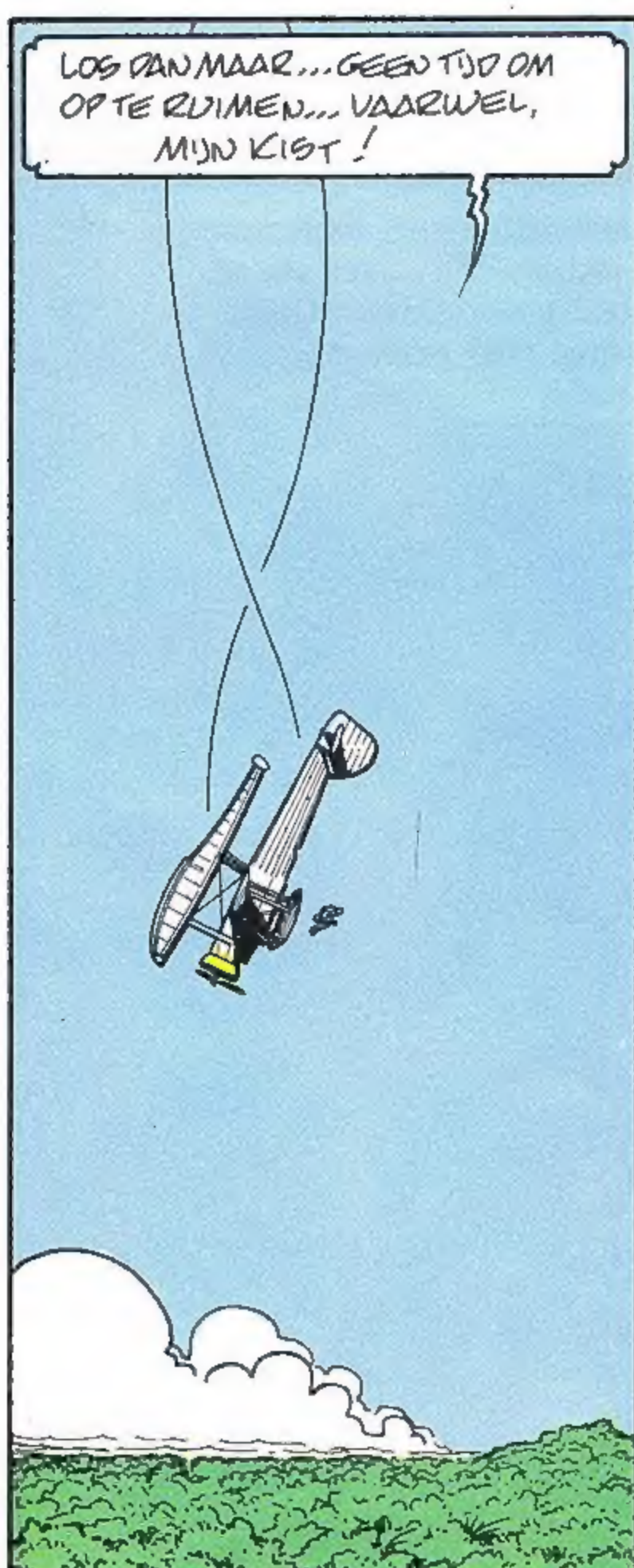
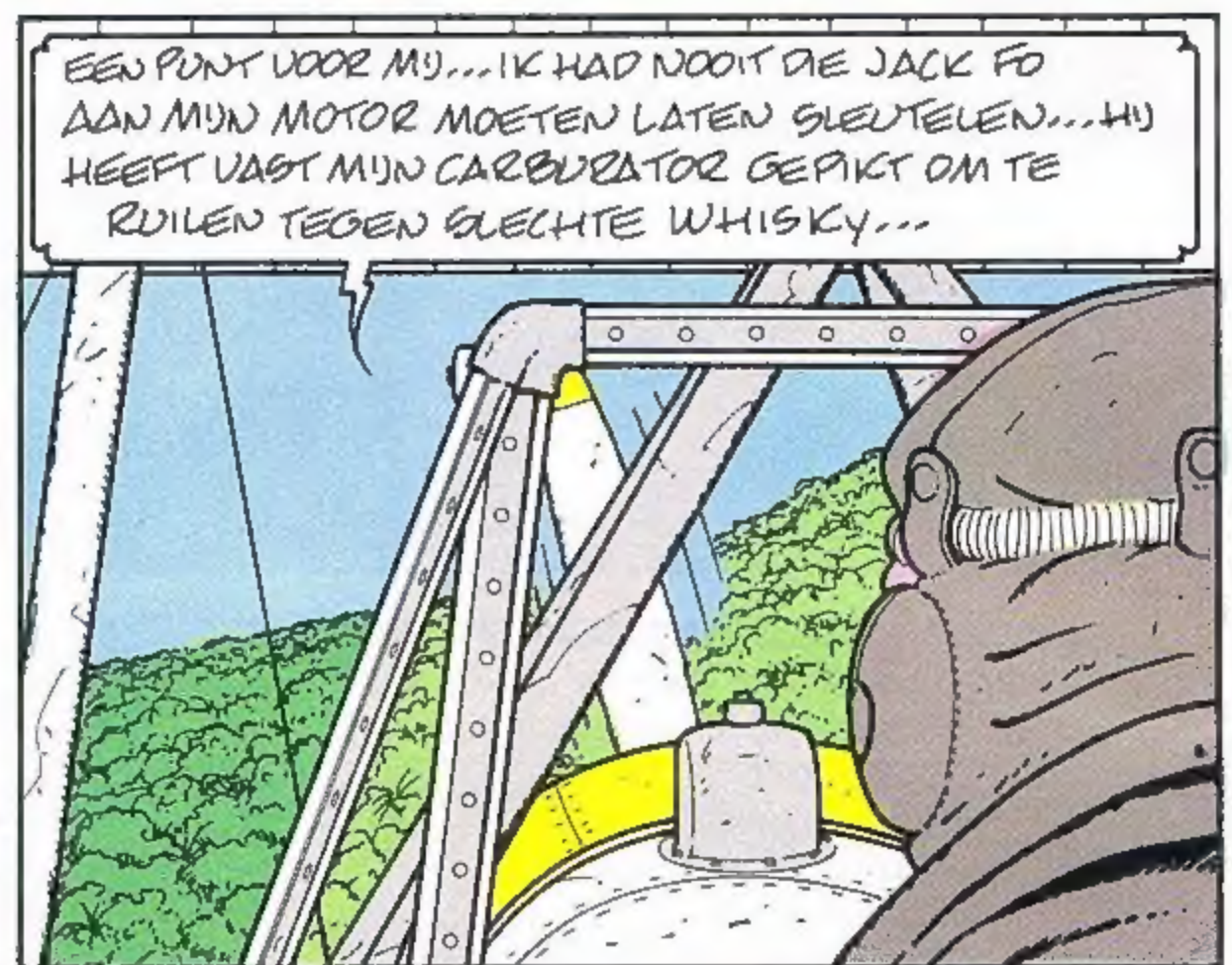
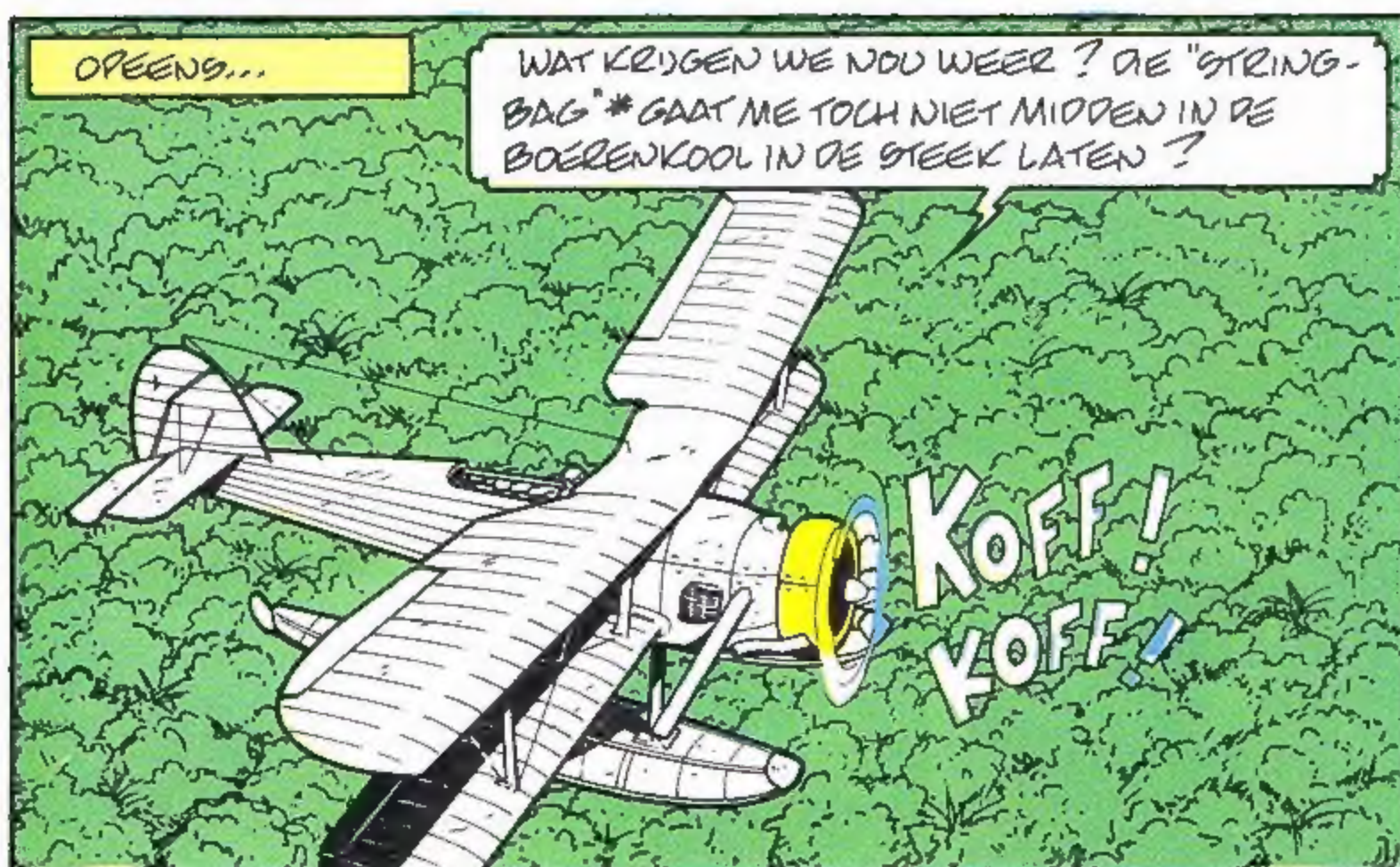
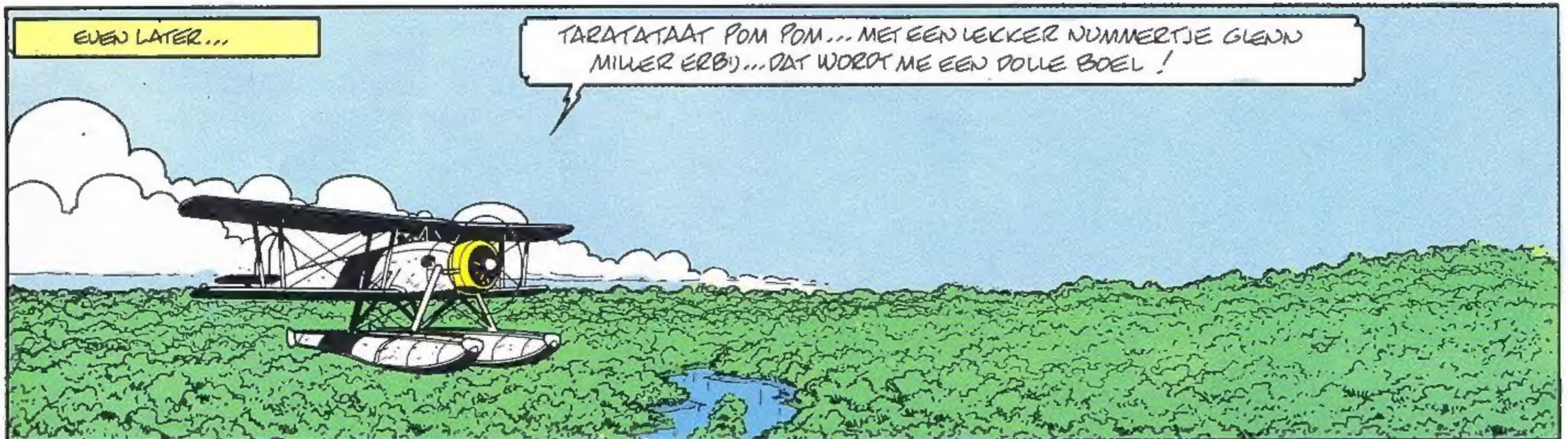

WAAUW, ADLER, JE BENT ZO'N KEREL! DAT WORDT
ME EEN KERDTFEEST!...

* DAKS: STAM VAN KOPPENDELLERS

HIMMEL, WAT EEN ELLENDE...
MIDDELEN IN DE KAPUAS HULU*
ZONDER OOK MAAR EEN
MES OM MEZELF LOS TE
MAKEN...

LEUKE KERSTMIS IN HET
VOORUITZICHT...

KOM OP, TARZAIN, STIJL!

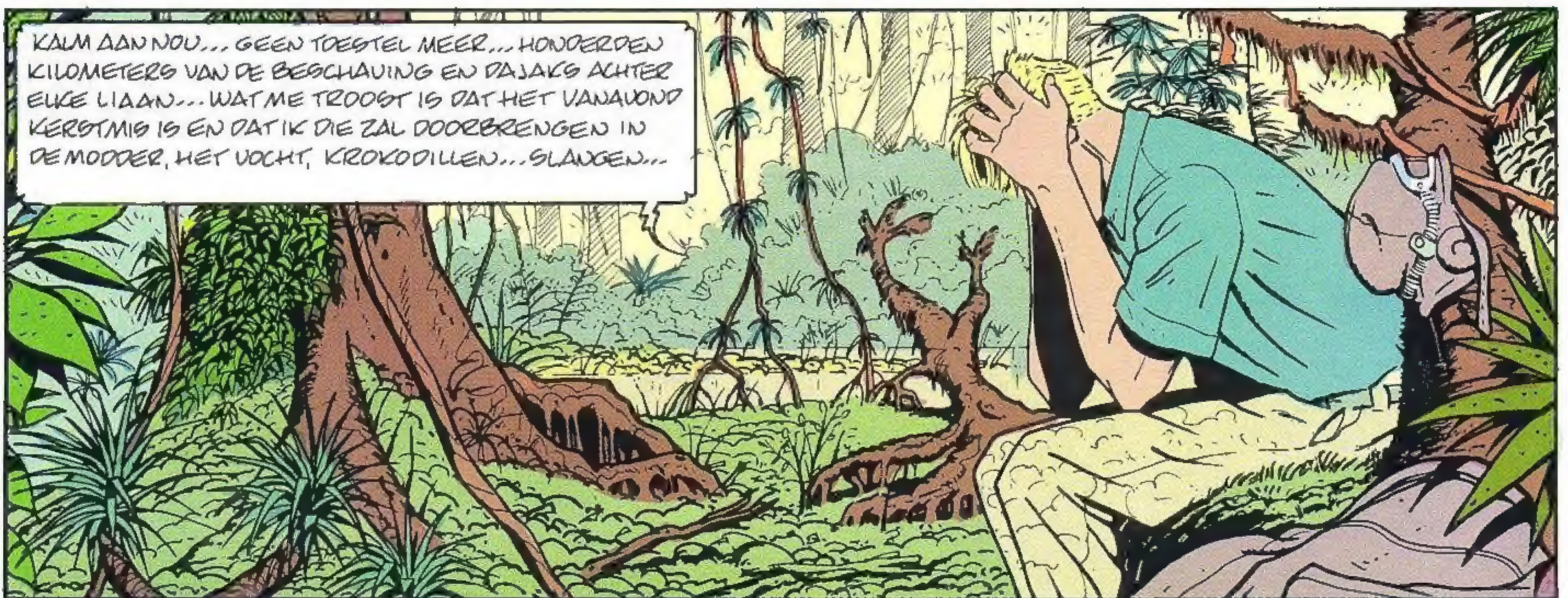
YAOEEOEEN!

IK HEB ER
DE BALEN VAN!

KALM AAN NOU... GEEN TOESTEL MEER... HONDERDEN
KILOMETERS VAN DE BESCHAVING EN DAKS ACHTER
ELKE LIAAN... WAT ME TROOST IS DAT HET VANAVOND
KERSTMIS IS EN DAT IK DIE ZAL DOORBRENGEN IN
DE MODDER, HET VOCHT, KROKODILLEN... SLAGEN...

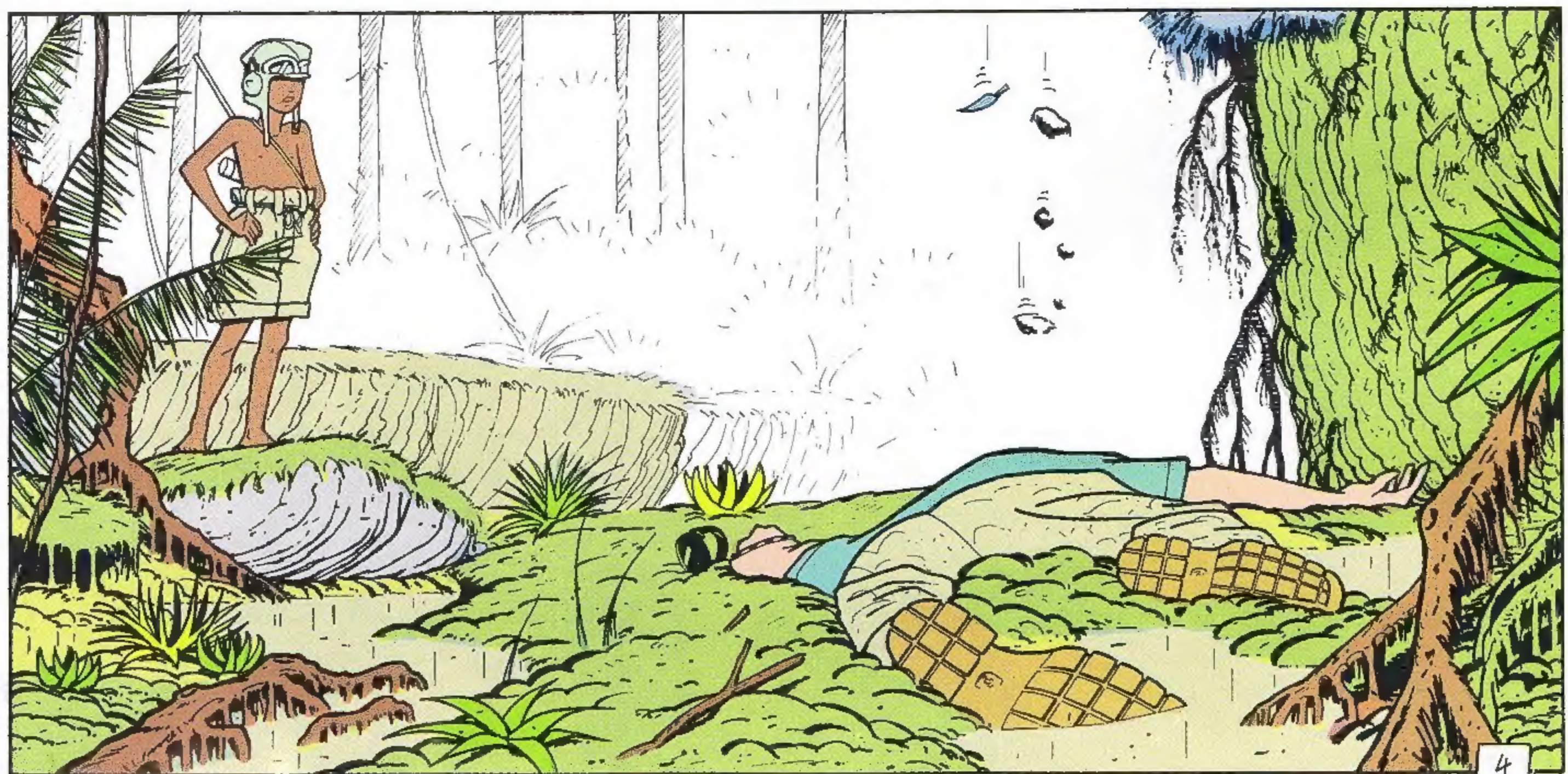
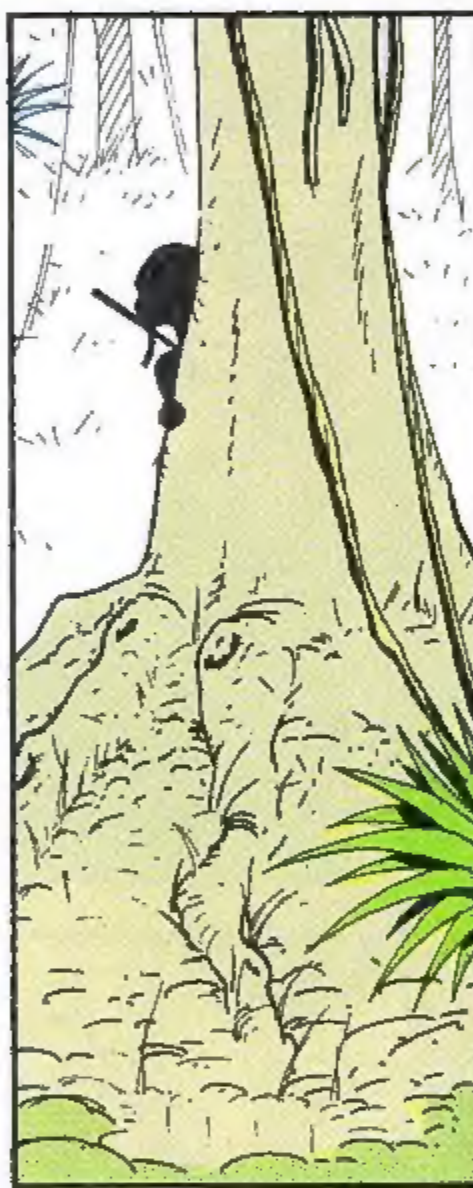
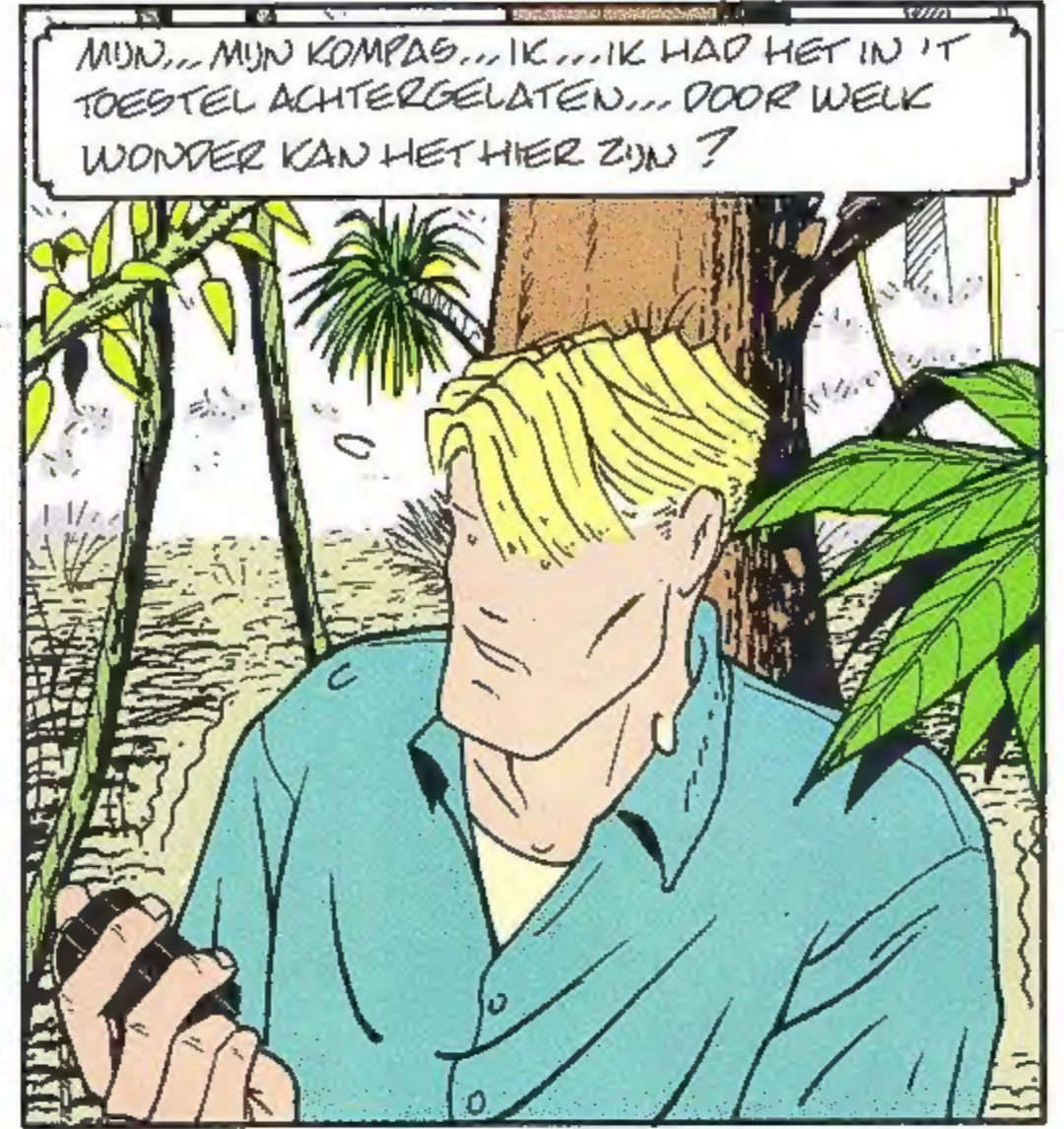
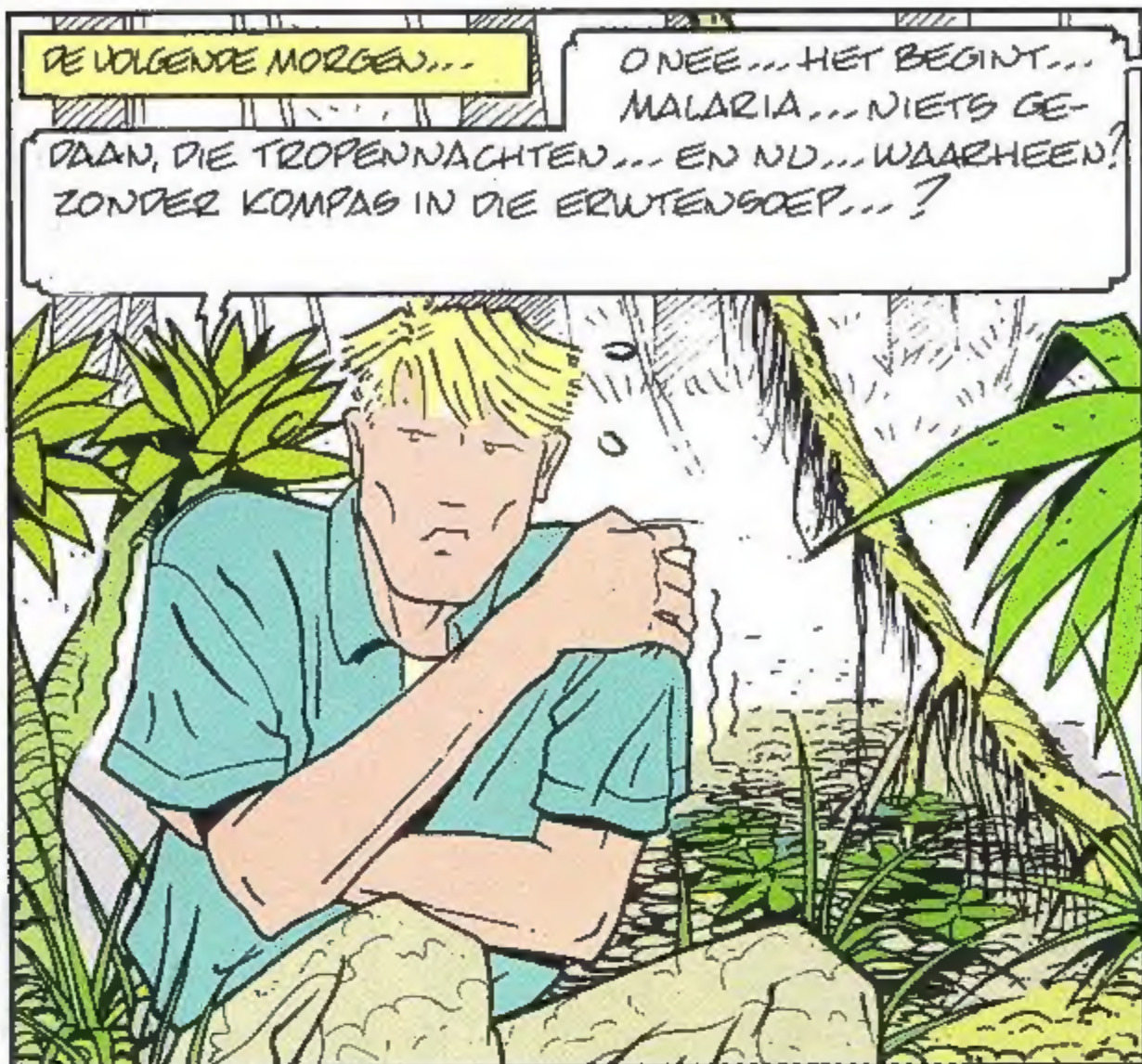

RECHT VOORDIT LOPEN... HET MOET...

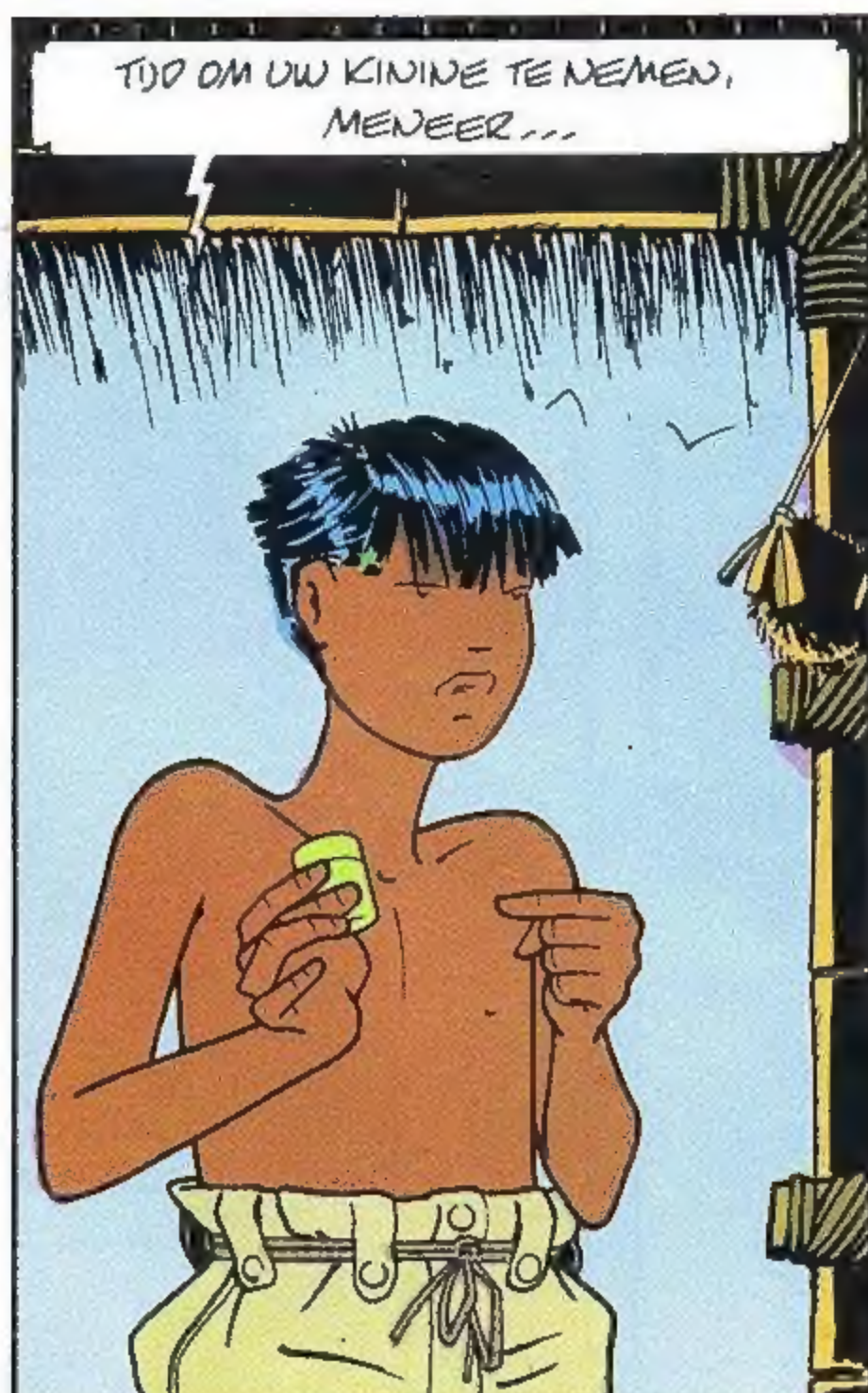
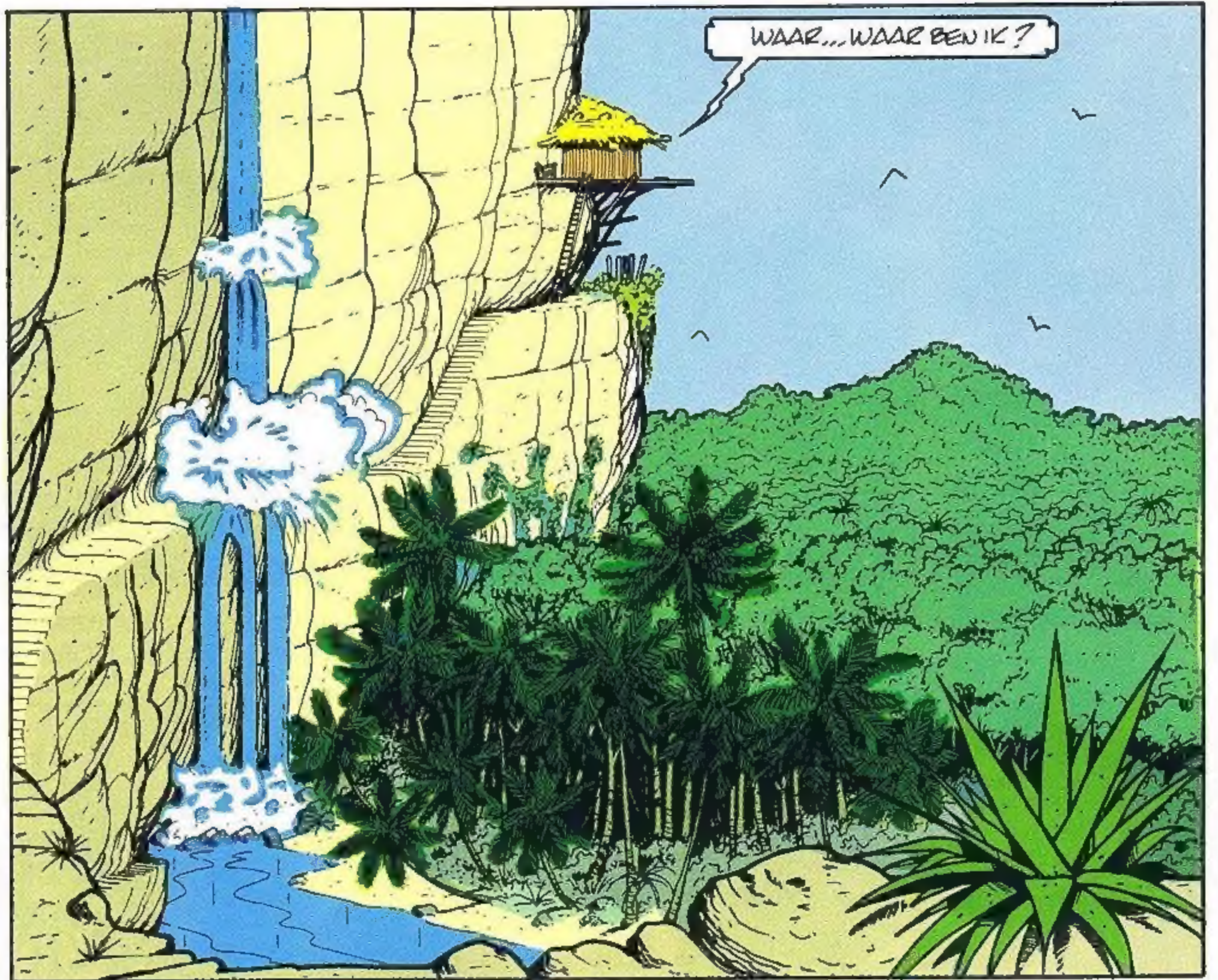
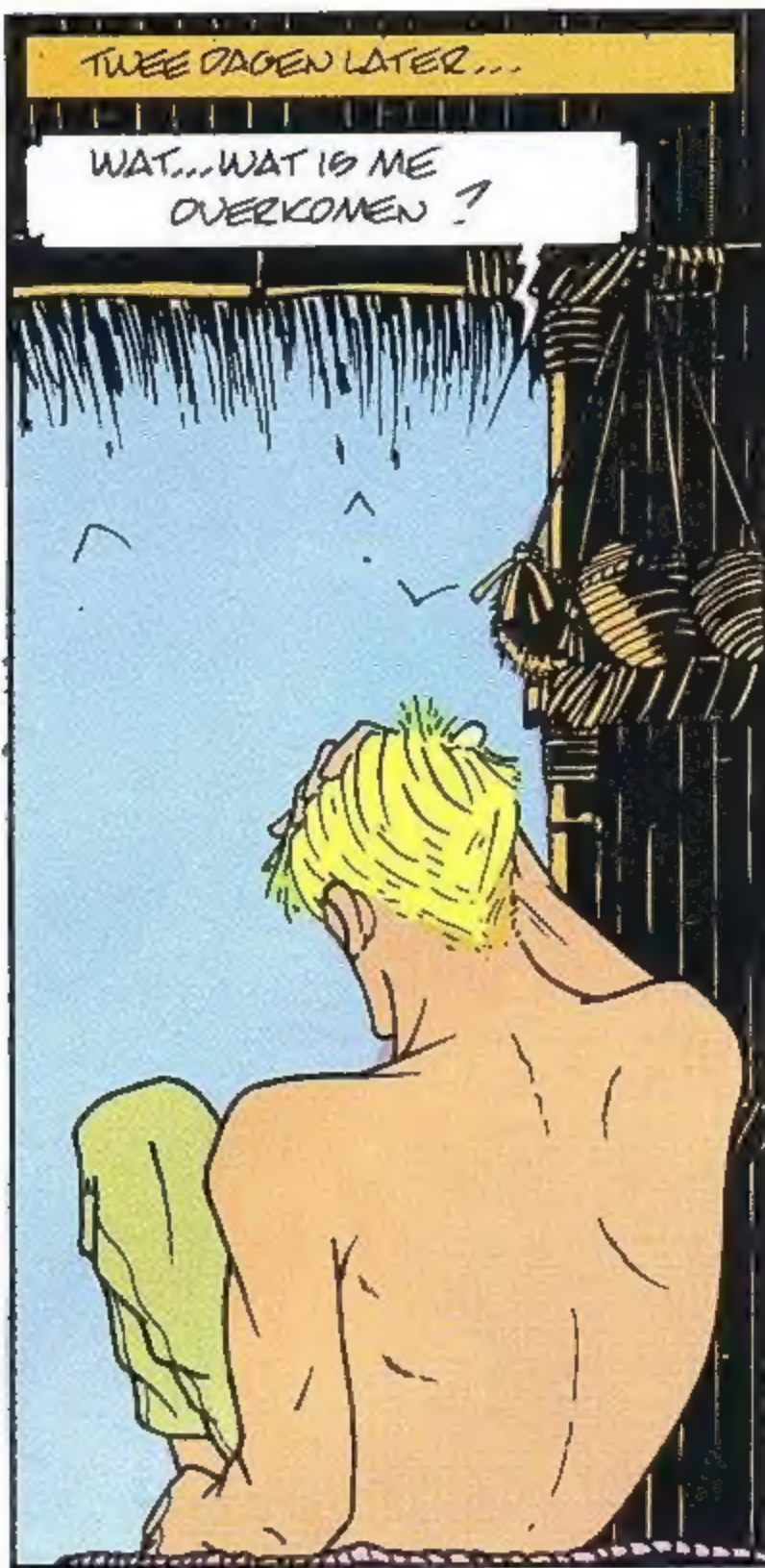

* KAPUAS HULU: WOESTE BERGEN IN CENTRAAL-BORNEO.

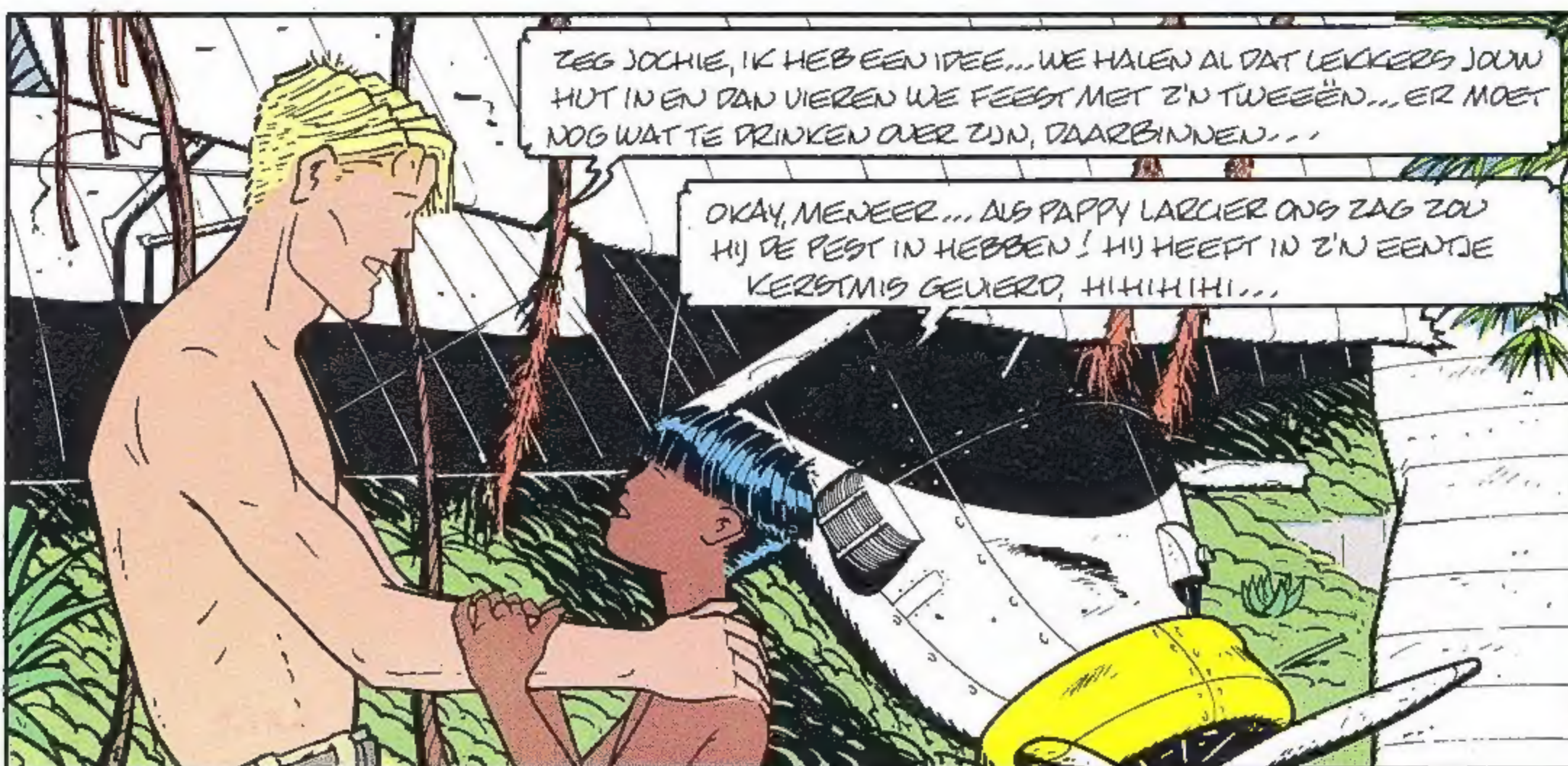
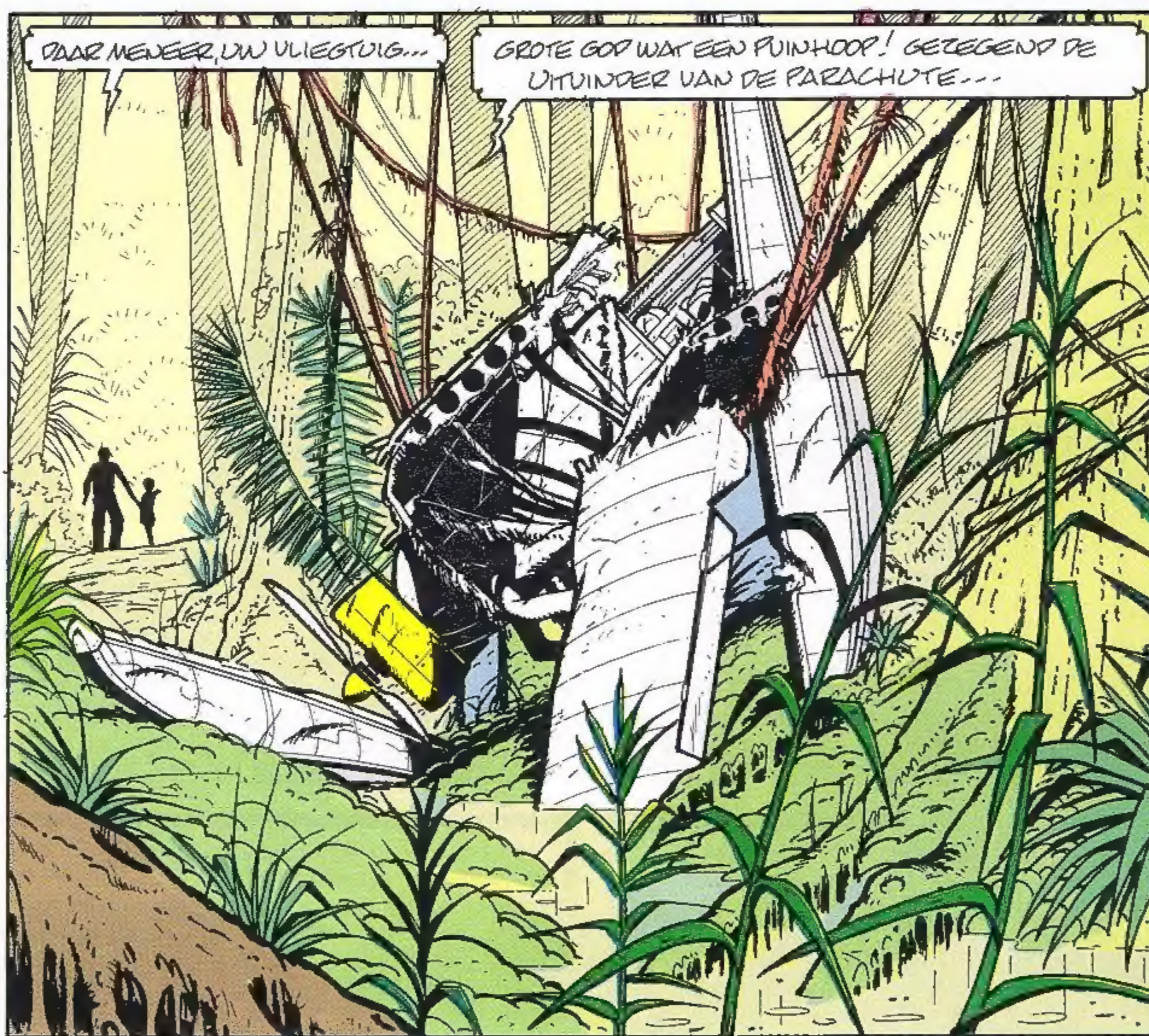
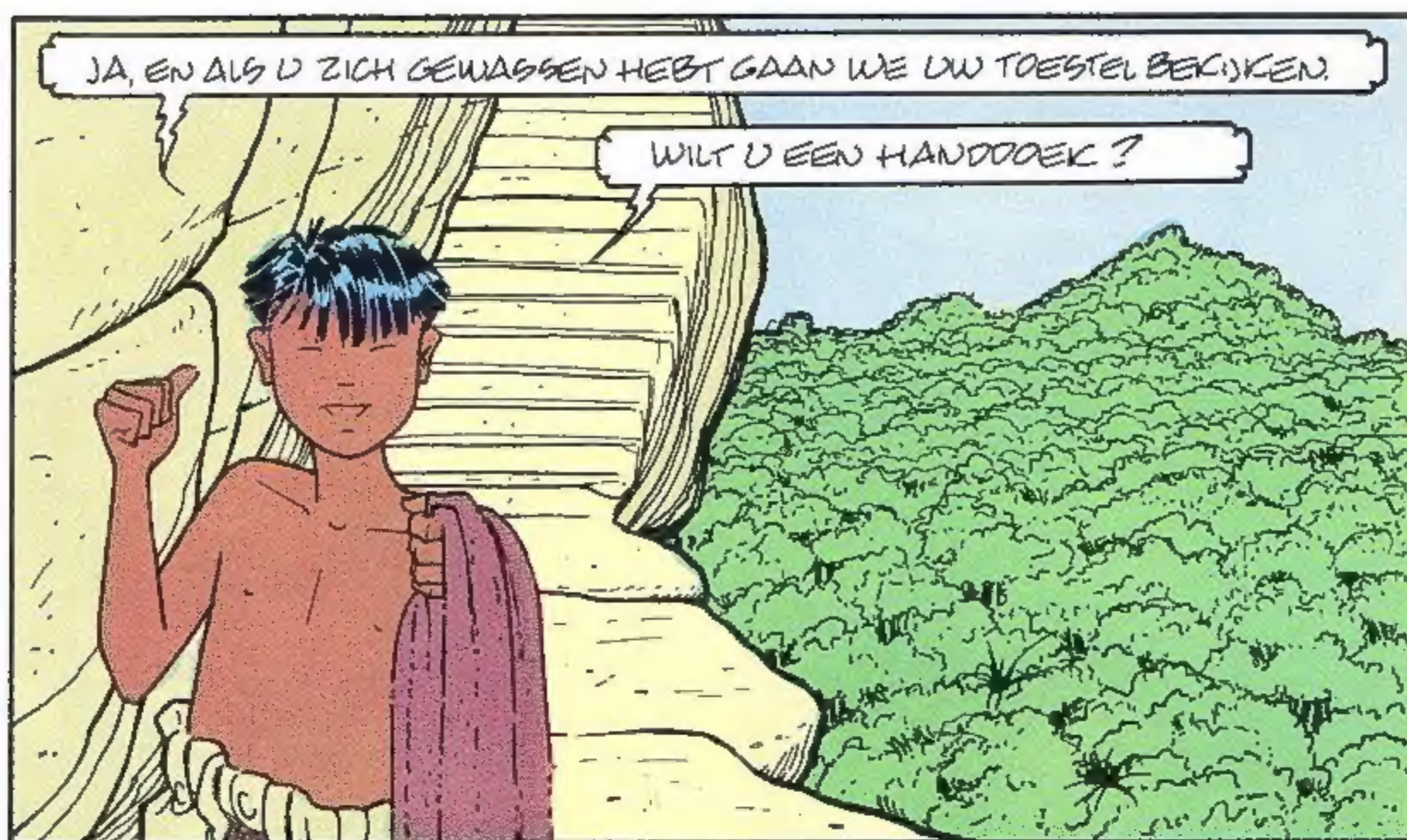
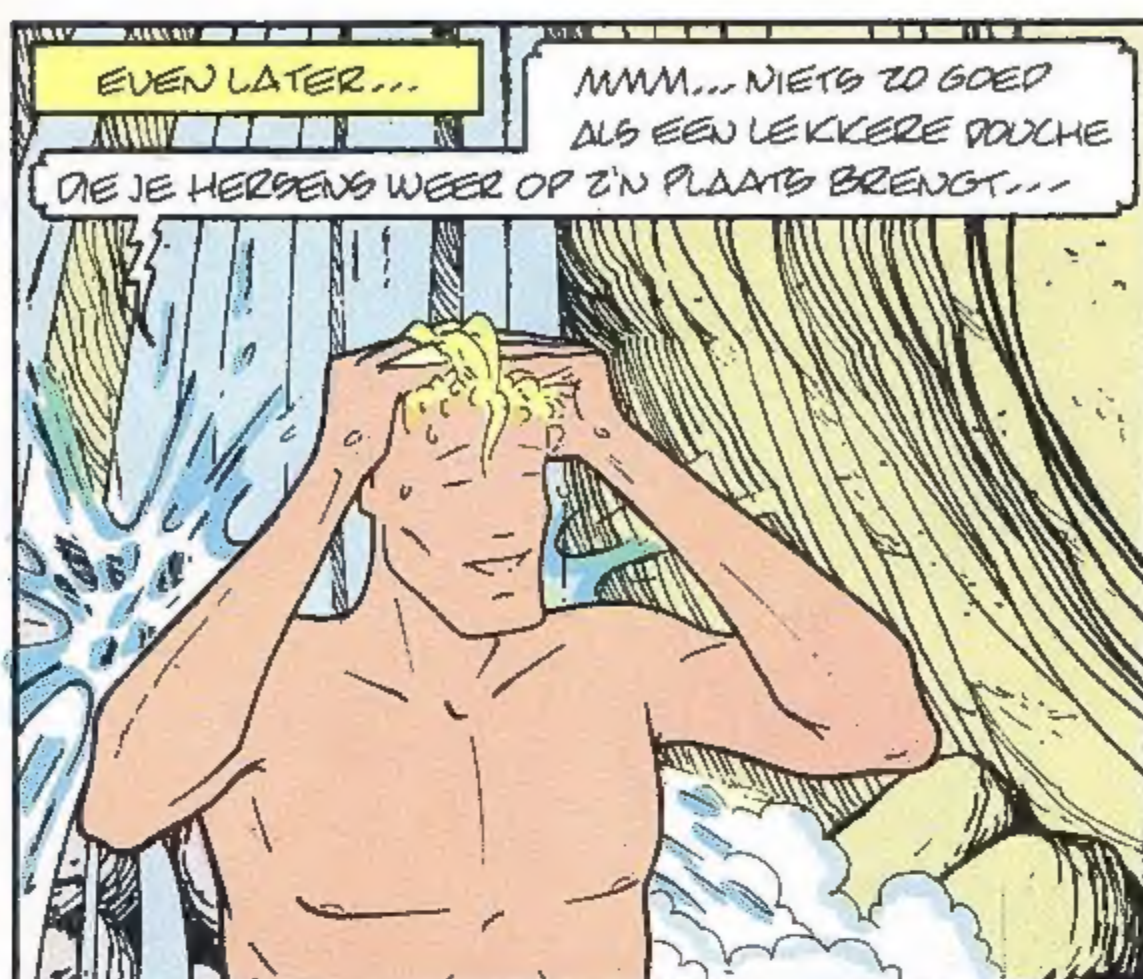

EN DIE AVOND...

MOOI, WAT JE DAAR VOOR ME SPEELT... KOM, NEEM NOG WAT CHAMPAGNE...
WEET JE, JOCHIE, IK HEB ER NIET ZO'N SPJT VAN...

WAT BEDDELT U, MENEER?

GEWOON DAT HET EEN VAN DE MOOISTE
KERSTFEESTEN VAN MIJN LEVEN IS...

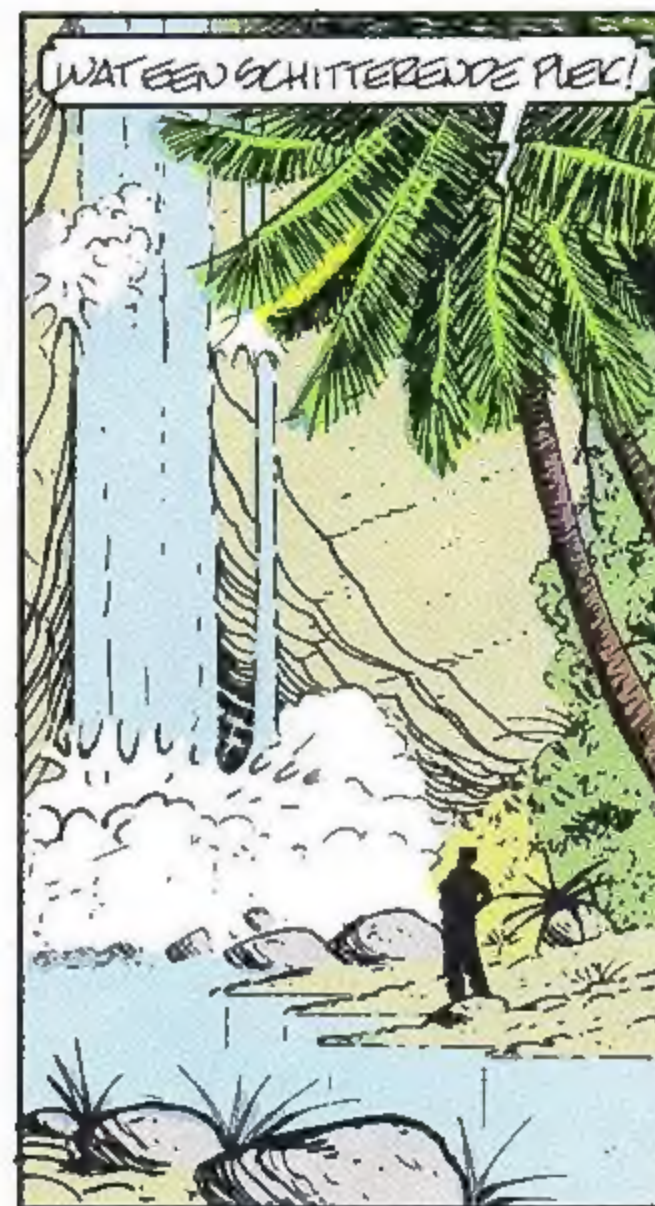
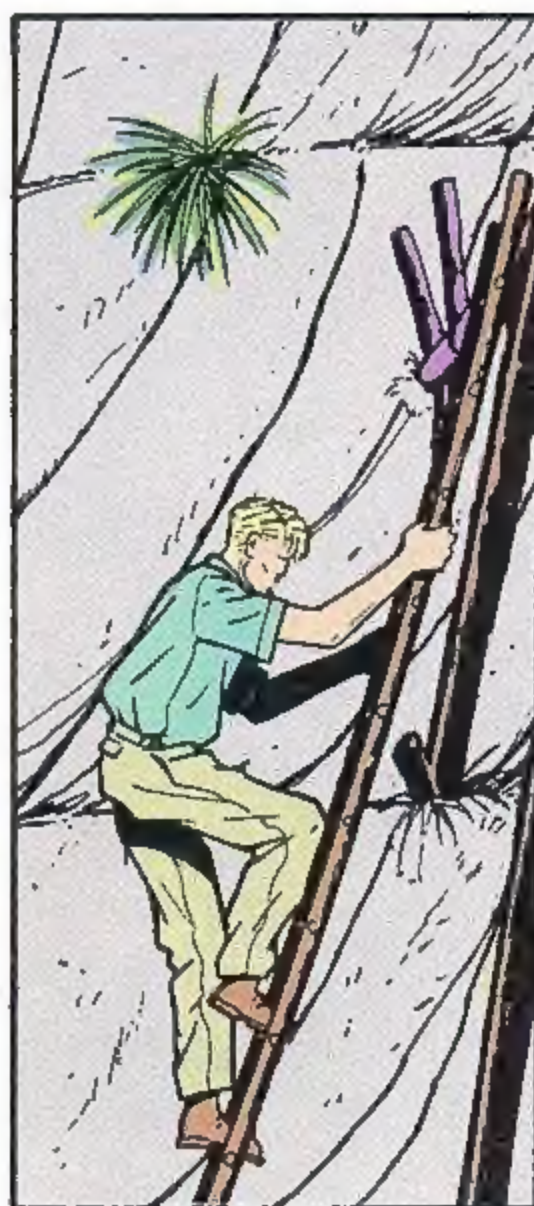
ALS U HIER ZOU BLIJVEN ZOU HET ALLE
DAGEN KERSTMIS ZIJN...

VOEGG IN DE MORGEN...

DEAAAAH... IK HEB GESLAPEN ALS EEN
OS... HÉ, DIE JONGEN IS ER NIET
MEER... IK GA HEM WEL ZOEKEN...

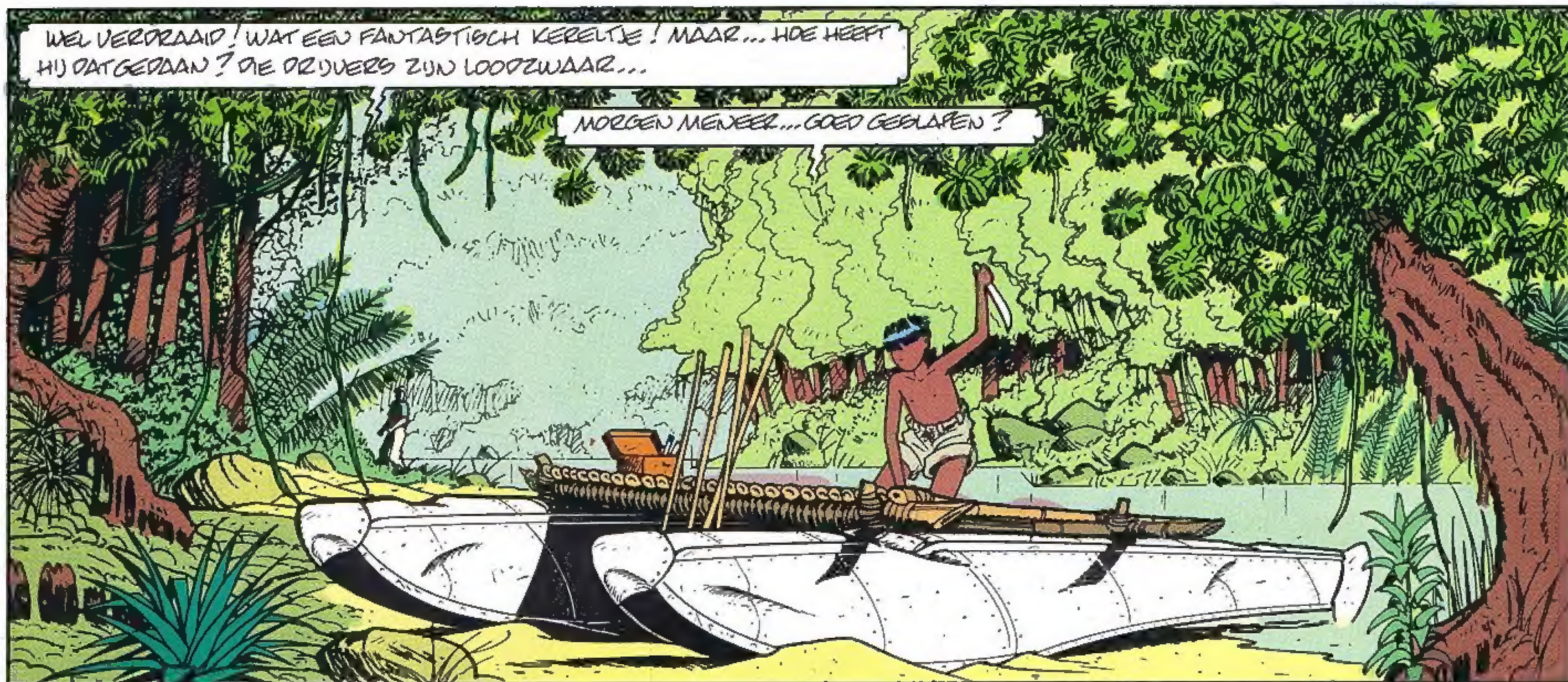
WAT EEN SCHITTERENDE PLEK!

HÉ, GEWID, WAT
VERDER OP DE
RIVIER...

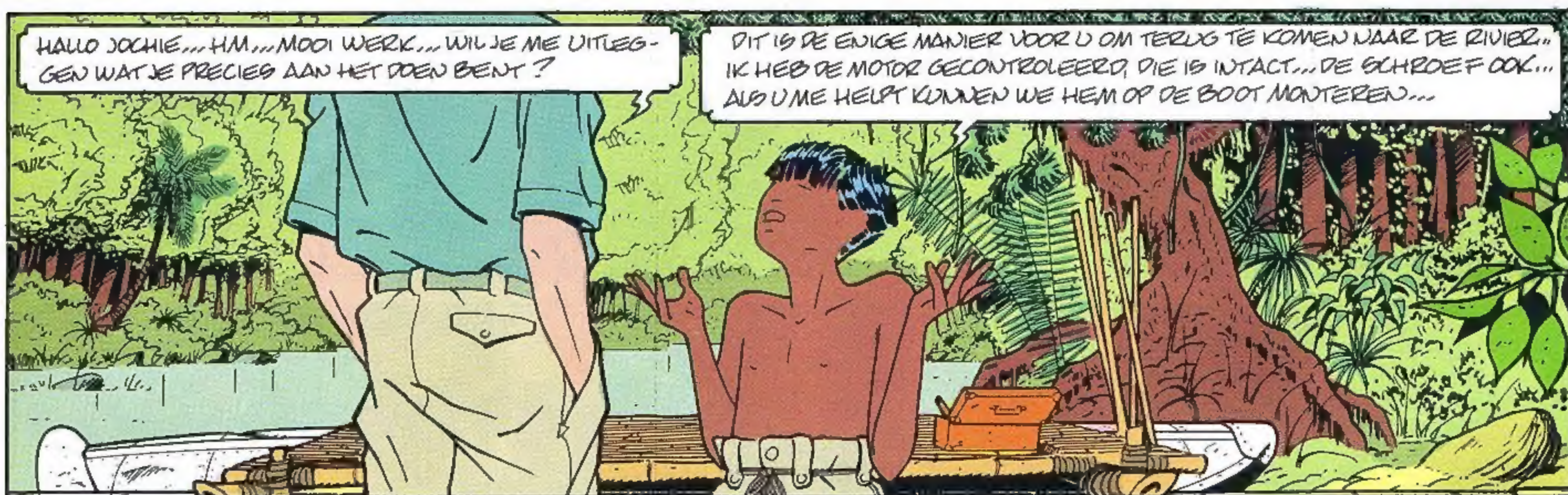
SHTOK
SHTOK

WEL VERDRAAD! WAT EEN FANTASTISCH KERELTJE! MAAR... HOE HEEFT HIJ DAT GEDAAN? DIE DRIVERS ZIJN LOOTZWAAR...

MORGEN MENEER... GOED GESLAPEN?

HALLO JOCHIE... HM... MOOI WERK... WIL JE ME UITLEGGEN WAT JE PRECIES AAN HET DOEN BENT?

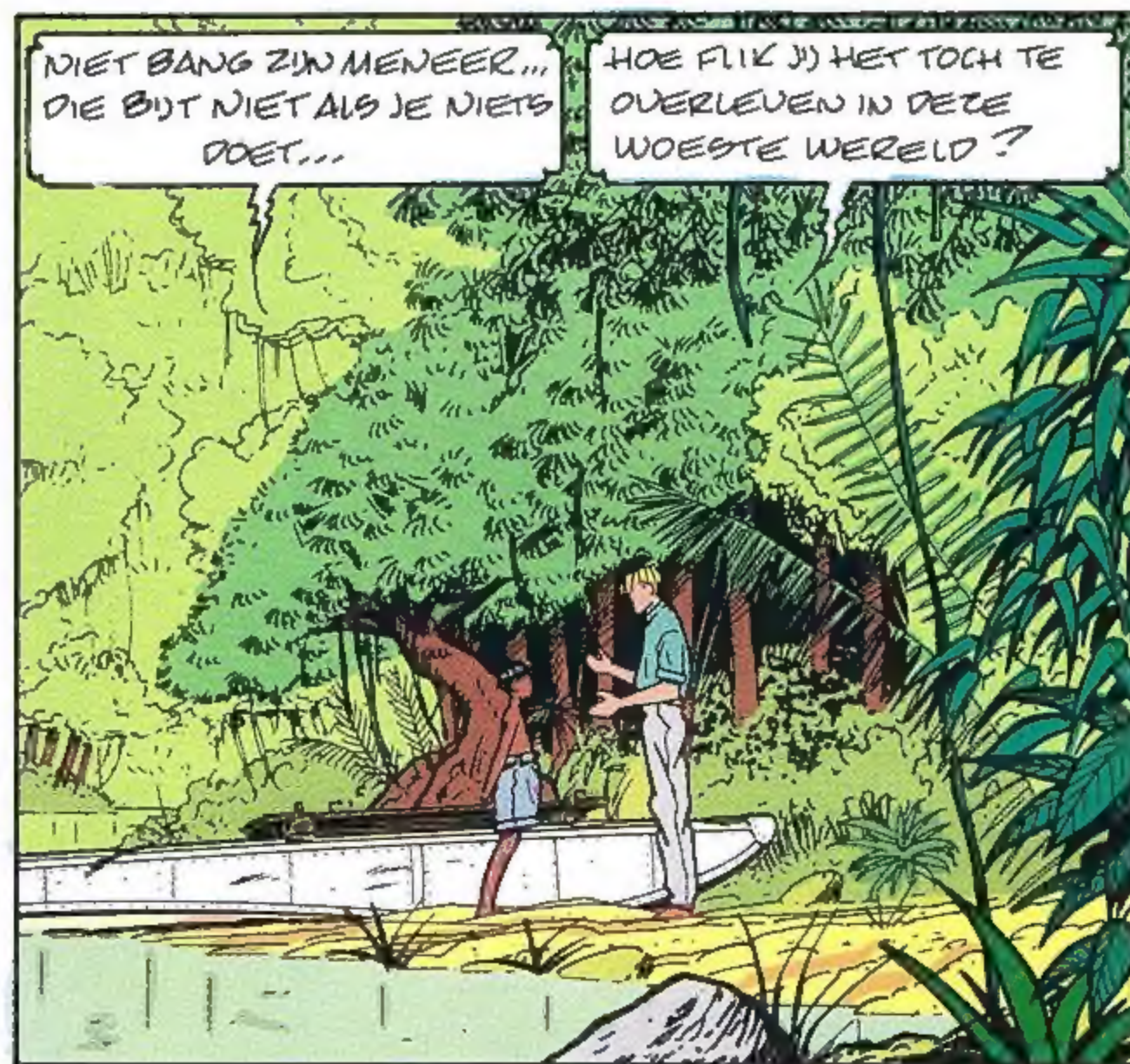
DIT IS DE ENIGE MANIER VOOR U OM TERUG TE KOMEN NAAR DE RIVIER... IK HEB DE MOTOR GECONTROLEERD, DIE IS INTACT... DE SCHROEF OOK... ALS U ME HELPT KUNNEN WE HEM OP DE BOOT MONTEREN...

BOOT? MAAR... OH... PAS OP...

NIET BEWEGEN... ER ZIT EEN SLANG IN DE BOOM, BOVEN ONS...

NIET BANG ZIJN MENEER... DIE BJT NIET ALS JE NIETS DOET...

HOE FLIK JIJ HET TOCH TE OVERLEVEN IN DEZE WOESTE WERELD?

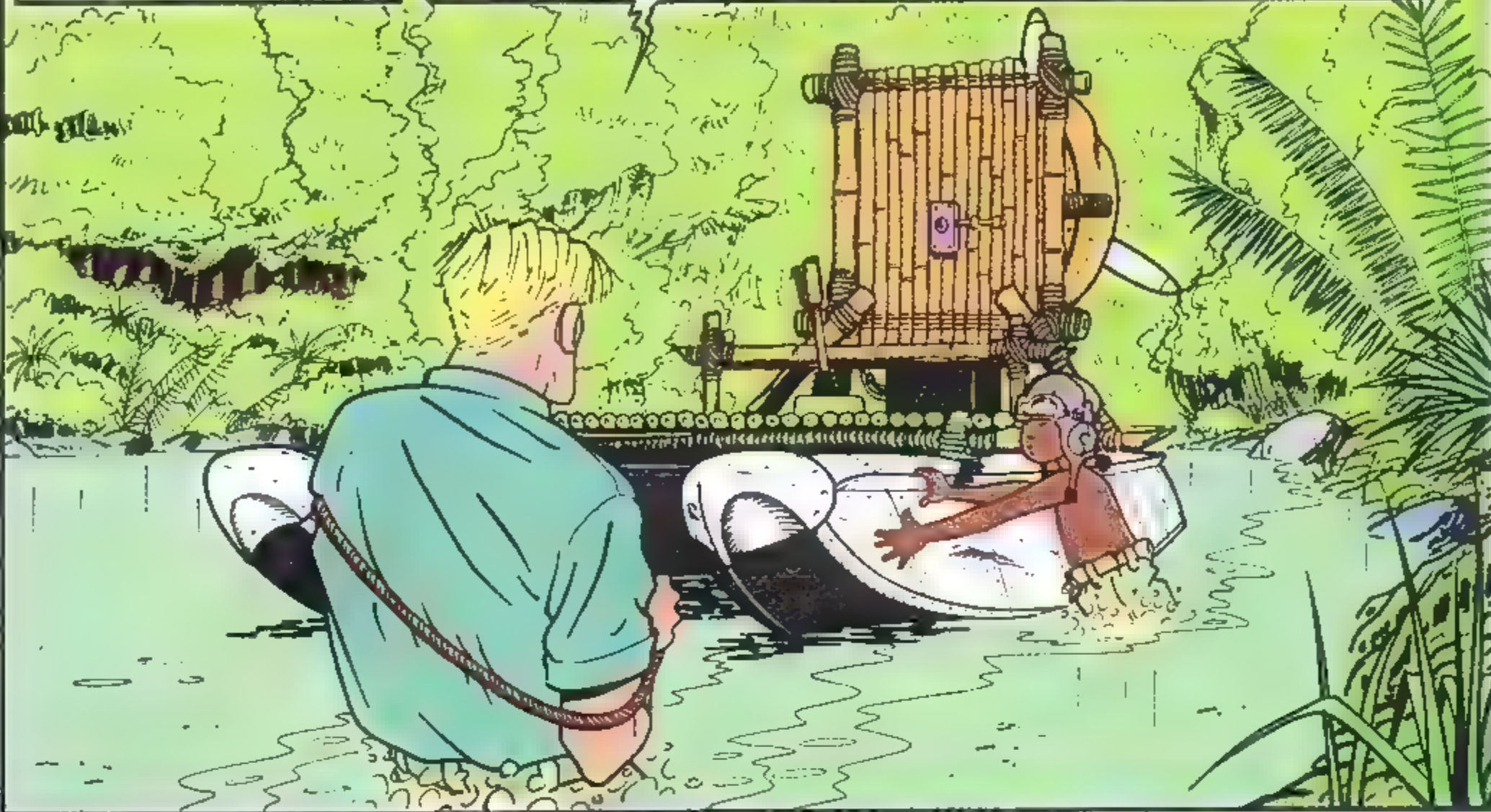
WEET U MENEER, DE JUNGLE IS NIET PER SE HIER...

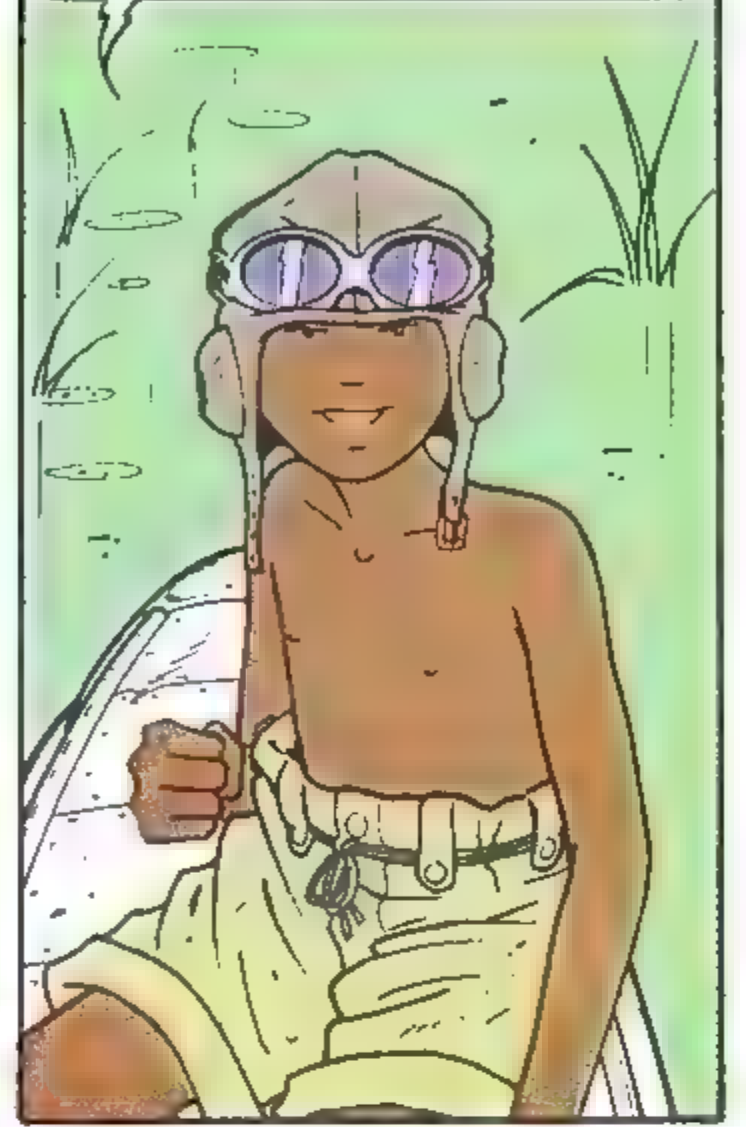
PAS
VERSCHEENEN BIJ
DE LOMBARD
UITGAVEN!
DE SCHUILPLAATS
VAN DE KATANA

EN EEN PAAR DAGEN
LATER...

IK GELOOF DAT WE EEN PROEFRIT KUNNEN MAKEN... HET WAS
INDERDAAD EEN SCHITTEREND IDEE, JOCHIE...

ZET 'M OP, MENEER, GEEF
'M VAN KATOEN...

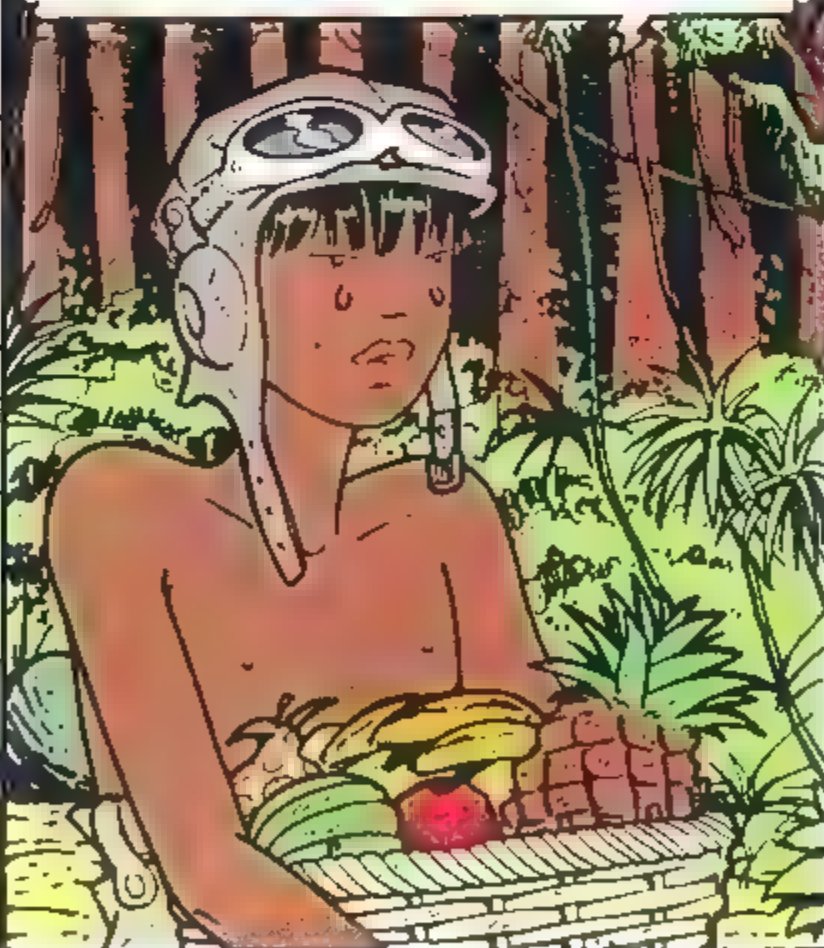
JOEHOEHOE! HIJ DOET 'T!

JIJ BENT ME ER EEN!

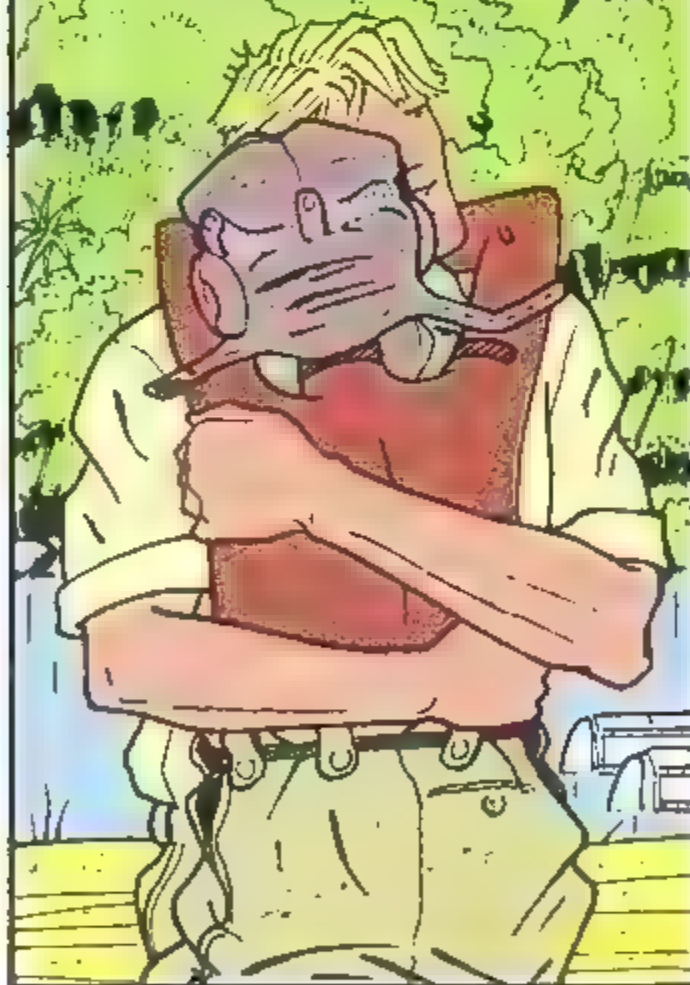
EN EEN DOR LATER...

HIER MENEER, NEEM DIT FRUIT
MEE... HET IS NOG EEN EINDE
TOT AAN DE RIVIER... SNIF...

VAARWEL, MENEER...

VAARWEL, JOCHIE...

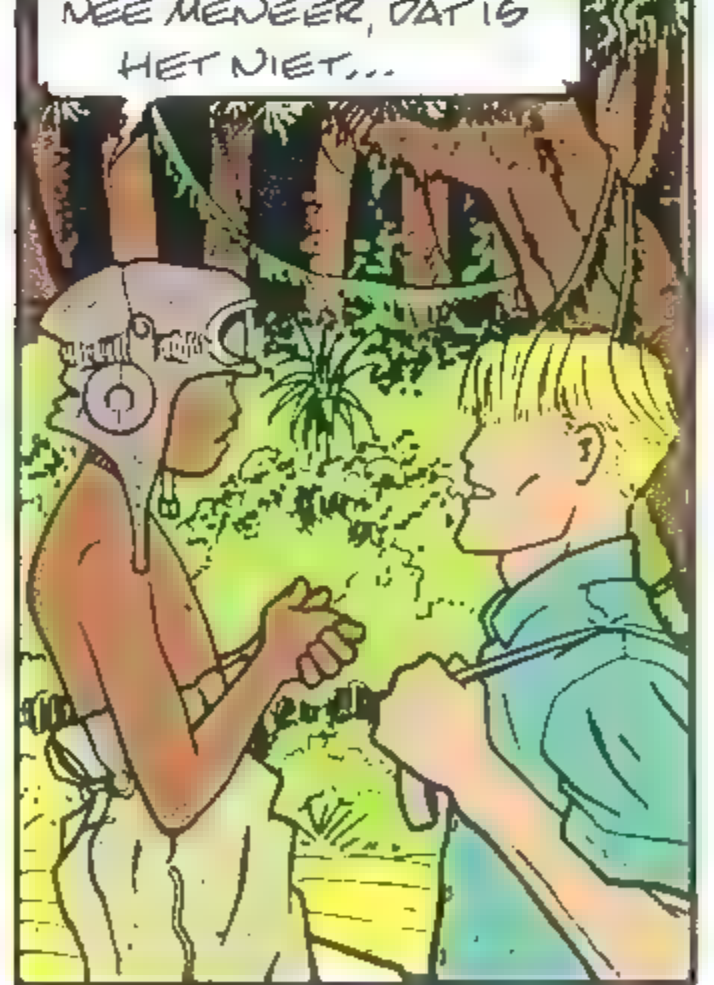

MENEER...
VOOR U GAAT
WILDE IK U IETS
VRAGEN...

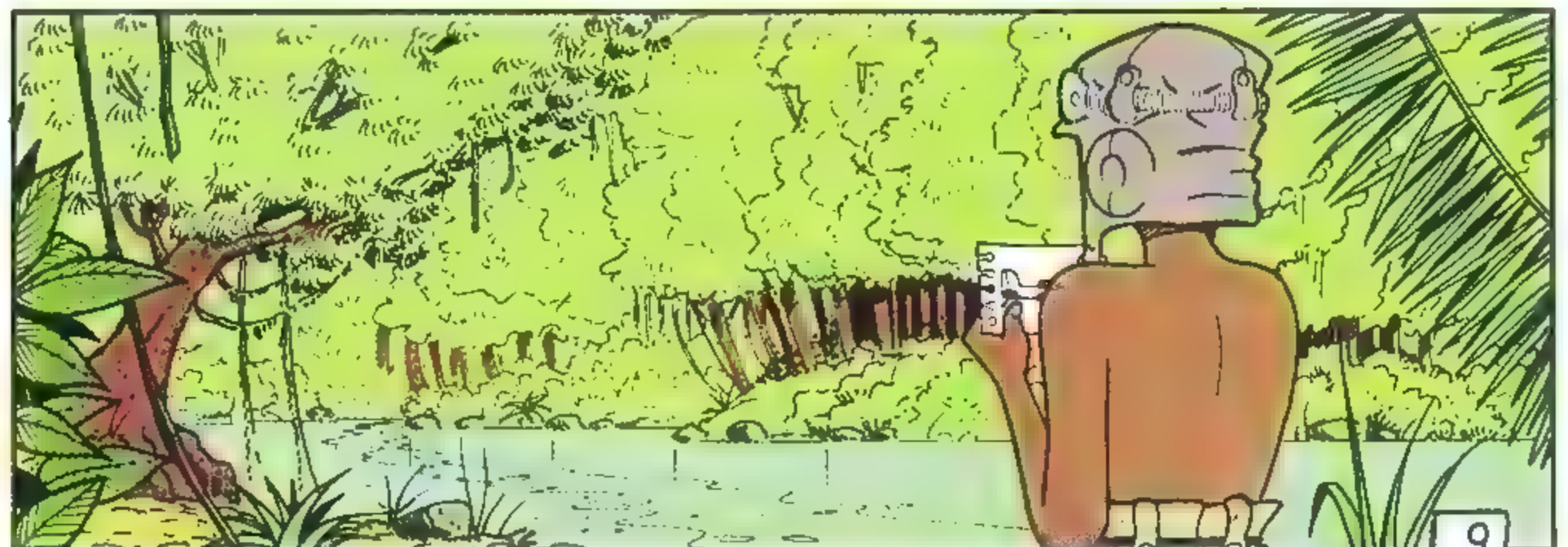
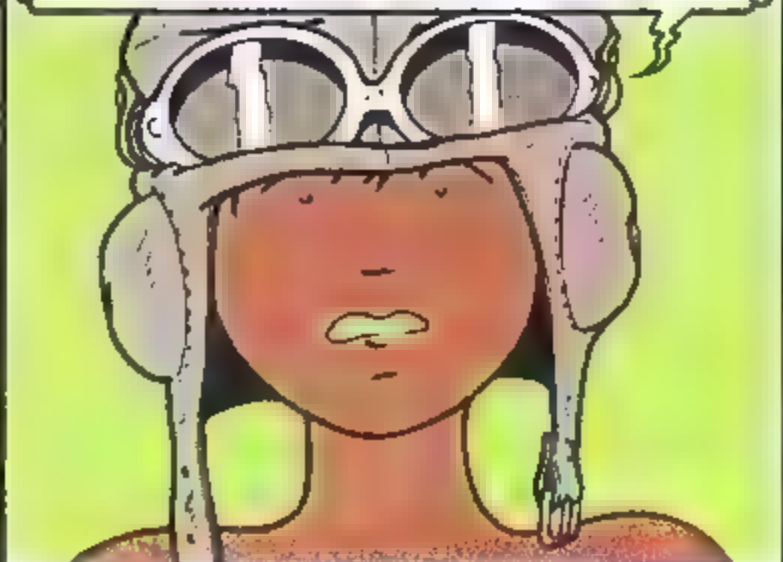

MIJN HELM EN MIJN SHORT?
DAT IS GEEN PROBLEEM,
JOCHIE, HOUD ZE MAAR...

NEE MENEER, DAT IS
HET NIET...

WILT U... ALSTOBLIEFT EEN
VLIEGTUIG VOOR ME TEKENEN?

TELEFAX-TELEFAX-

De weg van de krijgskunsten

Eind september begint in Brussel de Europalia: een indrukwekkende reeks voorstellingen, manifestaties en tentoonstellingen die om de twee jaar wordt gehouden en waarin telkens een bepaald land centraal staat. Twee jaar geleden was het Oostenrijk, dit keer draait de Europalia om Japan. In een volgend nummer van Kuifje komen we uitvoering terug op vooral de tentoonstellingen die deel uitmaken van dit groot-scheepse kunstfestival, maar een van de meest spectaculaire onderdelen nemen we in deze rubriek alvast onder de loep: *Budo*.

Het woord 'budo' betekent letterlijk 'de weg van de krijgskunsten.' De filosofie erachter stamt uit het zen-boeddhisme en is terug te vinden in de morele code van de samoeraï. In 'budo' gaat het er niet om de tegenstander zuiver en alleen met gebruik van lichaamskracht te overwinnen. De bedoeling is dat de beoefenaar die deze 'weg' (de letterlijke betekenis van het Japanse woord 'do') volgt, zijn zelfbeheersing vergroot dank zij een betere kennis van de ander, in dit geval zijn tegenstander.

Ter gelegenheid van de Europalia '89 komt de Nippon Budokan, de Japanse federatie van krijgskunsten, voor de eerste keer naar België met een delegatie van 120 meesters, die zeven voorstellingen van twaalf disciplines geven. Daarvan zijn in het westen *judo* en *karate-do* de bekendste. Andere onderdelen zijn *kyudo* (Japans boogschieten), *kendo* (zwaardvechten), *jukendo* (gevechten met een houten bajonet), *naginata* (gevecht met een hellebaard, oorspronkelijk de strijdtechniek van soldaten tegen ruiters) en *akido* (vechtsport waarin een harmonieuze verbinding van de menselijke geest met de natuur

武道

wordt nagestreefd). Spectaculair zijn ook de gevechten van de *sumo*-worstelaars. Sumo is een van de oudste en meest populaire krijgskunsten in Japan: een lijfaan-lijf gevecht van twee (zeer zwaarlijvige) tegenstanders in een cirkelvormig strijdperk. Wie de grond raakt met een ander lichaamsdeel dan de voeten of uit het perk stapt, is de verliezer.

De voorstellingen van de Nippon Budokan zijn van 6 tot 10 oktober in de Vorst

Nationaal te zien. De prijzen zijn gepeperd (van 400 tot 1500 Bfr, met kortingen voor groepen, NMBS, studenten, werklozen en 65-plussers), maar voor dat geld zie je dan ook een unieke voorstelling.

Reserveringen en inlichtingen onder andere bij Vorst Nationaal, Globelaan 36, 1190 Brussel; tel 02/345.990.50.

Loopgraven

Enkele jaren geleden publiceerde Kuifje enkele korte

verhalen van een talentvolle jonge tekenaar: Marcel Rouffa, die de loopgravenoorlog van 1914-'18 als onderwerp had gekozen. Hij maakte ook naam als scenarist van de reeks *Thomas Rindt*, getekend door Erika Raven, maar na twee albums afgebroken.

De oorlogsverhalen van Marcel Rouffa worden nu gebundeld door uitgeverij Loempia en gepubliceerd in de Collectie Création. De titel wordt: *Schimmen*.

Marcel Rouffa: 'In Kuifje verscheen de serie onder de naam *Ulrich Werther*. Dat was min of meer willekeurig. Die figuur kwam in twee verhalen voor, maar de serie moest nu eenmaal een naam hebben. Ik heb de eerste twee verhalen weggelaten, omdat ik ze technisch te zwak vond en er een nieuw verhaal aan toegevoegd. Oorspronkelijk wilde ik het album *Verhalen uit het Avondland* noemen, maar ik merkte dat die uitdrukking 'Avondland' verkeerde associaties oproep en een te rechtse indruk maakte.

Achteraf geloof ik dat de verhalen eigenlijk niet echt geschikt waren voor de lezers van Kuifje. Ze waren te zwartgallig, te somber. Ik probeerde zo weinig mogelijk doden te laten zien, maar ontdekte dat je dat in oorlogsverhalen niet kunt volhouden. Toch vind ik dat je met het tonen van zulke dingen zo terughoudend mogelijk moet zijn: ze alleen laten zien als het absoluut nodig is.

Ik begon aan de serie toen er nog een zekere Koude Oorlog-sfeer heerste, een atmosfeer van dreigende oorlog. Het was ook vanuit het gevoel: wat toen gebeurd is, mag nooit opnieuw gebeuren. Ik ontdekte dat de loopgraven bovendien een excentriek beeld van de werkelijkheid gaven. Alle gevoelens waarmee je in het gewone leven te maken krijgt, zijn daar buitenissiger, macaberder. Ik zou het niet graag nog een keer

doen. De verhalen zijn af, maar ze hebben me een flinke depressie gekost."

Momenteel werkt Marcel Rouffa aan een heel ander project. In samenwerking met Marc Legendre maakt hij een proefverhaal van 23 pagina's van een humoristische jeugdstrip, die *Tommy Toi en Sandra* gaat heten. Het eerste verhaal is bestemd voor het Winterboek dat dit najaar bij uitgeverij De Standaard verschijnt.

Rouffa: "Het is een strip in de traditie van *Jommeke* en *Suske en Wiske*, een familiestrip met een vader en een moeder. Er wordt veel in gereisd. Het eerste verhaal speelt in het Atlas-gebergte in Marokko, het tweede in China. De vader in het verhaal is ontwikkelingswerker. Het moet een echte gezellige Vlaamse familiestrip worden, maar dan gekoppeld aan een meer moderne, realistische documentatie. Het is nu ondenkbaar dat een kind tegen zijn ouders zou zeggen: Ik ga voor drie maanden op reis."

Zeldzaam

Ook bij Loempia verschijnen luxe edities van de *Urbanus*-albums 15 t/m 20 (prijs f 150/2990 Bfr), maar daarna stopt de uitgeverij ermee en is Urbanus alleen nog in de slappe koft-versie te koop. Het was te veel werk, zegt uitgever Jef Meert: "Officieel zijn er per album 200 luxe exemplaren voor de verkoop, maar dat aantal hebben we door fouten van de binder niet gehaald. Ik denk dat er per titel niet meer dan 50 of 60 exemplaren beschikbaar zijn. Ze worden dus *ontzettend zeldzaam*. Het wordt hoog tijd dat Hans Matla met een nieuwe editie van zijn *Stripcatalogus* komt" (bulderend gelach).

B-day

Maandag 5 juni om een uur 's middags was het op de kop af 25 jaar geleden, maar over de gebeurtenis wordt nog altijd nagepraat: de Beatles landden op Schiphol om op te treden in een televisieshow en twee optredens te geven in een

HENK VAN GELDER EN LUCAS LIGTENBERG

THE BEATLES IN HOLLAND

LOEB

veilinghal in het Westfries dorp Blokker.

Een jaar eerder had televisiepresentator Willem Duys het aanbod gekregen de Beatles op te laten treden in een jaarlijks platenfeest, het Grand Gala du Disque. De groep vroeg f 1500 plus reiskosten. Geen belangstelling, meldde Duys. Maar toen het Gala een paar maanden later plaatsvond, waren de Beatles inmiddels wereldberoemd en onbetaalbaar geworden. Van hun single *She loves you* waren een miljoen exemplaren verkocht.

Een Amsterdamse impresario zag brood in de Engelse groep en de wereldwijde rage die de Beatles ontketenden. Voor een bedrag van vele tienduizenden gulden waren ze bereid naar Nederland te komen, om in een studio een paar nummers te playbacken en twee optredens van elk 25 minuten te verzorgen.

Even dreigde alles mis te gaan. Vier dagen voordat de Beatles naar Nederland zouden komen, stortte Ringo Starr in; een acute keelontsteking, zeiden de artsen. Er werd in aller ijel een

vervanger gezocht. Studio-drummer Jimmy Nicol kwam als vierde Beatle naar Nederland. Tien dagen lang speelde hij die rol. Het leverde hem 500 pond op en een gouden horloge, dat hij van manager Brian Epstein kreeg. Daarna verdween hij weer in de anonimiteit. Vragen van hardnekkige Beatle-fans weert hij af met de mededelingen dat hij alle details bewaart voor zijn autobiografie.

Vrijdag 5 juni 1964 was het zover: B-day. De Beatles werden opgewacht door een menigte joelende en zingende fans met spandoeken. Een van hen had in alle opwindings de naam van de groep als BEATLELS gespeld. Bij hun aankomst kregen de vier Engelsen Volendamse mutsjes op het hoofd gedrukt - het begin van "een onvergetelijk weekend", zoals Henk van Gelder en Lucas Ligtenberg schrijven in *The Beatles in Holland* (Loeb, f 19,50/390 Bfr) waarin het in totaal 45 uur durende bezoek op de voet wordt gevolgd en van alle kanten belicht.

De hysterisch bewondering van de jonge fans en aan de

andere kant de scherpe afkeuring van hun ouders is na 25 jaar nauwelijks meer voor te stellen. Volgens de huidige normen is het haar van de Beatles (een belangrijk onderdeel van hun jeugdbedervende imago) nauwelijks lang te noemen. Hun muziek, die toen als 'ruig' gold, klinkt na al die tijd bijna braaf. Het boek van Henk van Gelder en Lucas Ligtenberg is gevuld met getuigenissen van bekende en minder bekende Nederlanders, die direct of zijdelings met de Beatles te maken kregen: van Jos Brink en Cisca Peters tot Jan Cremer en Kees van Kooten. Marga van Praag, de huidige presentatrice van het *Jeugdjournaal* maar toen nog een zenuwachtige tiener, mocht ze tijdens een televisie-uitzending zelfs een vraag stellen. Wie stopte hun sokken als ze op reis waren, wilde ze weten. Dat hoefde niet, antwoordde George Harrison, ze waren van nylon en hoefden alleen gewassen te worden.

Op zondagmorgen kwam een einde aan het tumultueuze bezoek van de Beatles, dat onder andere tot rellen in de Amsterdamse binnenstad had geleid. De groep vertrok in het diepste geheim uit z'n hotel. Dick van Gelder, de organisator van de concerten, was blij dat het achter de rug was: "Om kwart over tien kwamen ze in de stromende regen naar buiten met hun gitaren. In vliegende vaart zijn we naar Schiphol gereden, waar het vliegtuig nog stond te wachten. Met een zucht van verlichting heb ik ze afgeleverd."

Aarzelende vriendschap

volgende week begint in Nederland de Kinderboekenweek, die van 4 t/m 14 oktober gehouden wordt met als thema: 'Kijk verder dan je neus lang is. Over uitvindingen en ontdekkingen.' In verband daarmee besteden we in deze aflevering van *Kuifje Telefax* extra aandacht aan jeugdboeken.

Elk jaar wordt een aantal jeugdboeken bekroond. De

Gouden Griffel is de prijs voor het best geschreven jeugdboek, de Gouden Pen-seel voor het boek met de mooiste illustraties. Verder zijn er negen Zilveren Griffels en twee Zilveren Penselen en krijgen negentien boeken een 'eervolle vermelding', de Vlag en Wimpel. De Gouden Griffel ging dit jaar naar **Het vlot** (uitgeve-

rij Van Holkema & Warendorf, f 22,50/ong. 400 Bfr) van de Zeeuwse schrijver en illustrator Wim Hofman. In de twintig jaar dat hij kinderboeken schrijft, werd zijn werk regelmatig bekroond. Hij kreeg al twee keer een Gouden Pen-seel en drie keer een Zilveren Griffel. In *Het vlot* beschrijft hij de jeugd van een jongen, die net als hijzelf Wim heet (die overeenkomst is waarschijnlijk geen toeval) en net als hijzelf opgroeit in de stad Vlissingen. Aan het begin van boek is Wim nog een kleuter, aan het einde is hij bijna tien jaar ouder en staat hij op het punt naar de middelbare school te gaan, die ruim tweehonderd kilometer van huis is - het einde van zijn kinderjaren.

Het eerste gedeelte van het boek speelt zich af in de schaduw van Arie Luitwiler, een wat lugubere, oudere jongen die op allerlei subtiële en minder subtiële manieren probeert Wim en andere kinderen in zijn macht te krijgen. Hij bedreigt en straft hen, en geeft hen onaangename opdrachten. De ontvoering die hij beraamt, loopt op een nogal sukkelachtige manier mis: het slachtoffer is niet thuis. Wim moet op Luitwielers

bevel het meisje Pia schaduw. Onbedoeld wordt dat het begin van een aarzelen-de vriendschap tussen die twee, die nog wordt versterkt wanneer ze na een verhuizing burens van elkaar worden.

Van Sinterklaas krijgt Wim een boek, dat diepe indruk op hem maakt: *De avonturen van Huckleberry Finn*. Het is het mooiste boek dat hij ooit gelezen heeft. Het gaat over een jonge die aan zijn hardhandige en altijd dronken vader ontsnapt en de vrijheid kiest door op een vlot de Mississippi af te zakken.

Het vlot van Huckleberry Finn begint Wims verbeelding te beheersen. Aan het einde van het boek bouwt hij ook zelf een vlot om daarmee de zee op te gaan. Maar het vaartuig ligt nog maar nauwelijks in het water of het wordt door de zee stukgeslagen en Wim verdwijnt hals over kop in het water.

Later vraagt zijn vriendinnetje Pia: "Waar wou je dan naar toe?"

"Weg," zegt hij.

Het vlot is een mooi en zorgvuldig geschreven jeugdboek, met een laconieke humor. De emoties waarmee Wim de gebeurtenissen in zijn leven ervaart, zijn voelbaar maar vaak zijn ze tussen de regels verborgen. Een voorbeeld daarvan is het prachtige portret van Wims vader, die op de ketelmakerij van een scheepswerf werkt. Samen met de anderen haast hij zich om elke dag op tijd op de werf te zijn. Wie te laat komt, moet voor elke minuut dat hij te laat is, een half uur overwerken - zonder betaling.

Op die manier geeft het boek van Wim Hofman tegelijk ook een beeld van de tijd waarin hij zelf opgroeide. Het was de periode na de Tweede Wereldoorlog, de jaren vijftig: een tijd van kargheid en schaarste, armoede haast. Sinds de jeugd van Wim is er veel veranderd, maar de angsten en verlangens waarmee kinderen opgroeien, zijn dezelfde gebleven. Dat is wat Wim Hofman in *Het vlot* op een knappe manier laat zien.

Scheuren

De Gouden Pen-seel ging dit jaar naar de illustrator Alfons van Heusden voor het boek **Dat rijmt** (uitgeverij Bert Bakker, prijs f 24,50/ong. 500 Bfr), dat hij in samenwerking met schrijver/tekstdichter Ivo de Wijs maakte. Ook voor die tekst kreeg het boek een prijs, een Zilveren Griffel. In erg mooie en kleurige illustraties brengt het boek allerlei rijmen in beeld, want zoals de makers in de inleiding schrijven (op rijm natuurlijk!):

Dat apen rijmt op schapen/En punt op perper-munt/Dat kun je zelf ontdekken/Zodra je lezen kunt??Maar als je zes of vijf bent?Of vier of drie misschien?Dan kun je nog niet lezen?Dan wil je rijmpjes zien."

Daartoe is in het boek volop gelegenheid. In bijna alle boeken mag je absoluut niet scheuren, maar in *Dat rijmt* móet het. Op een slimme manier is door de makers gebruik gemaakt van de manier waarop hele en halve pagina's elkaar opvolgen. Wie eenmaal klaar is met scheuren, houdt een verrassend boek in handen.

Voorin het boek staat dat het is uitgegeven mede dank zij een subsidie van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Dat staat wat vreemd in een boek over "Jus met een paraplu" en "Om te gillen/reuzebillen" - tot je bedenkt dat rijm alles te maken heeft met literatuur en poëzie. Zo krijgt zelfs "soep van (bah)" een educatief trekje.

Zilver

Voor alle volledigheid melden we je ook de winnaars van de andere prijzen.

Er waren Zilveren griffels voor: **Gorilla** van Anthony Brown (Gottmer/Becht), **De jongen die altijd te laat kwam** van John Burningham (Van Holkema en Warendorf), **Lieveling, boterbloem** van Margriet Heymans, **Het ratteplan** van Tor Seidler (Ploegsma), **De reizen van de slimme man** van Imme Dros (Van Goor), **Och, ik elleboog me er wel doorheen** van Ted van Lieshout (Leopold), **Eten is weten** van Midas Dekkers (Meulenhoff Informatief) en **We zijn allang begonnen, maar nu begint het echt** van Joke van Leeuwen (Querido).

Zilveren penselen zijn er voor **Johan Edelgans** van Joep Bertrams (Querido) en **De avonturen van Pinokio**, dat werd geïllustreerd door Roberto Innocenti en waarover je in een vorige aflevering van Telefax meer kon lezen (uitgeverij Ploegsma).

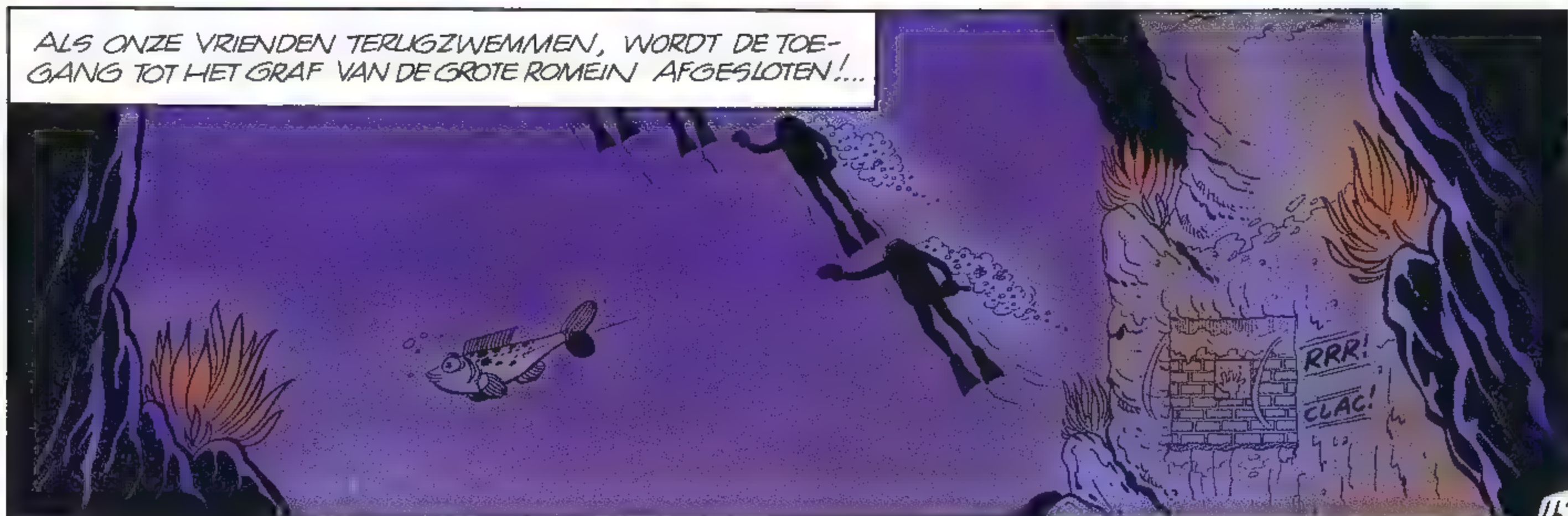
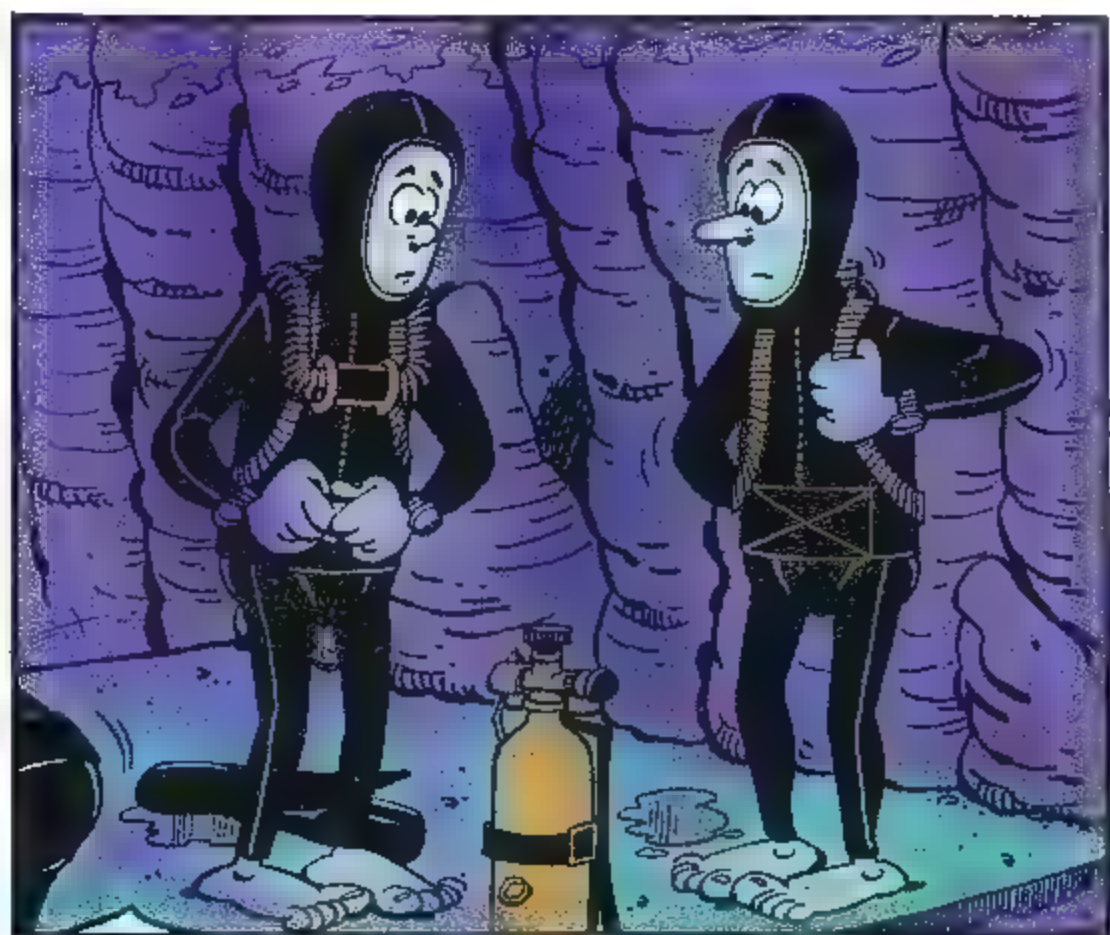
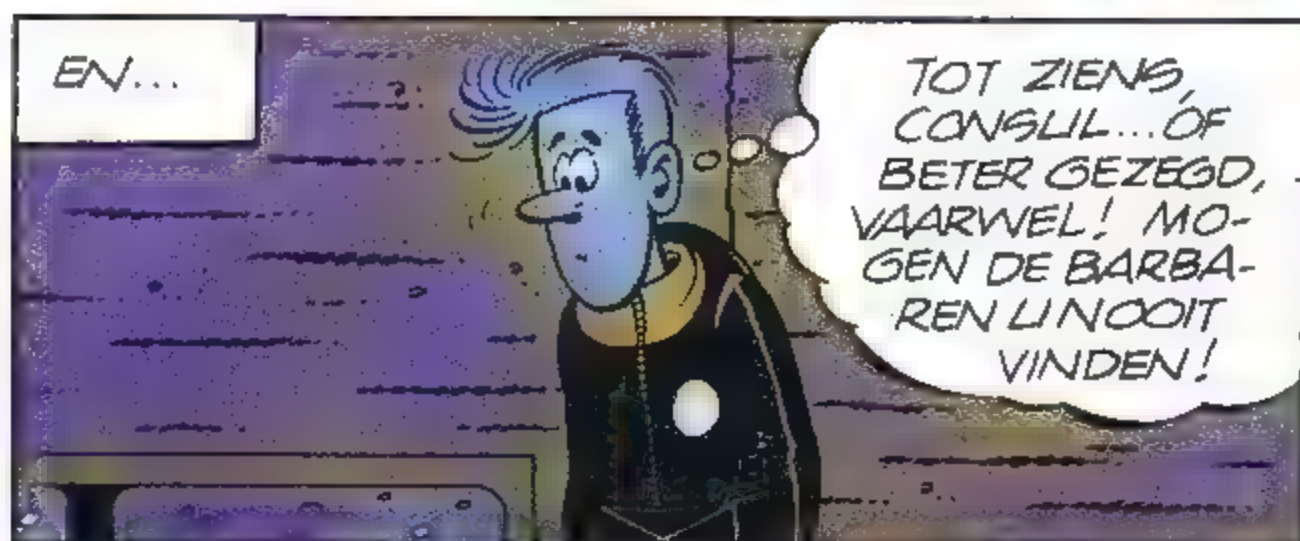
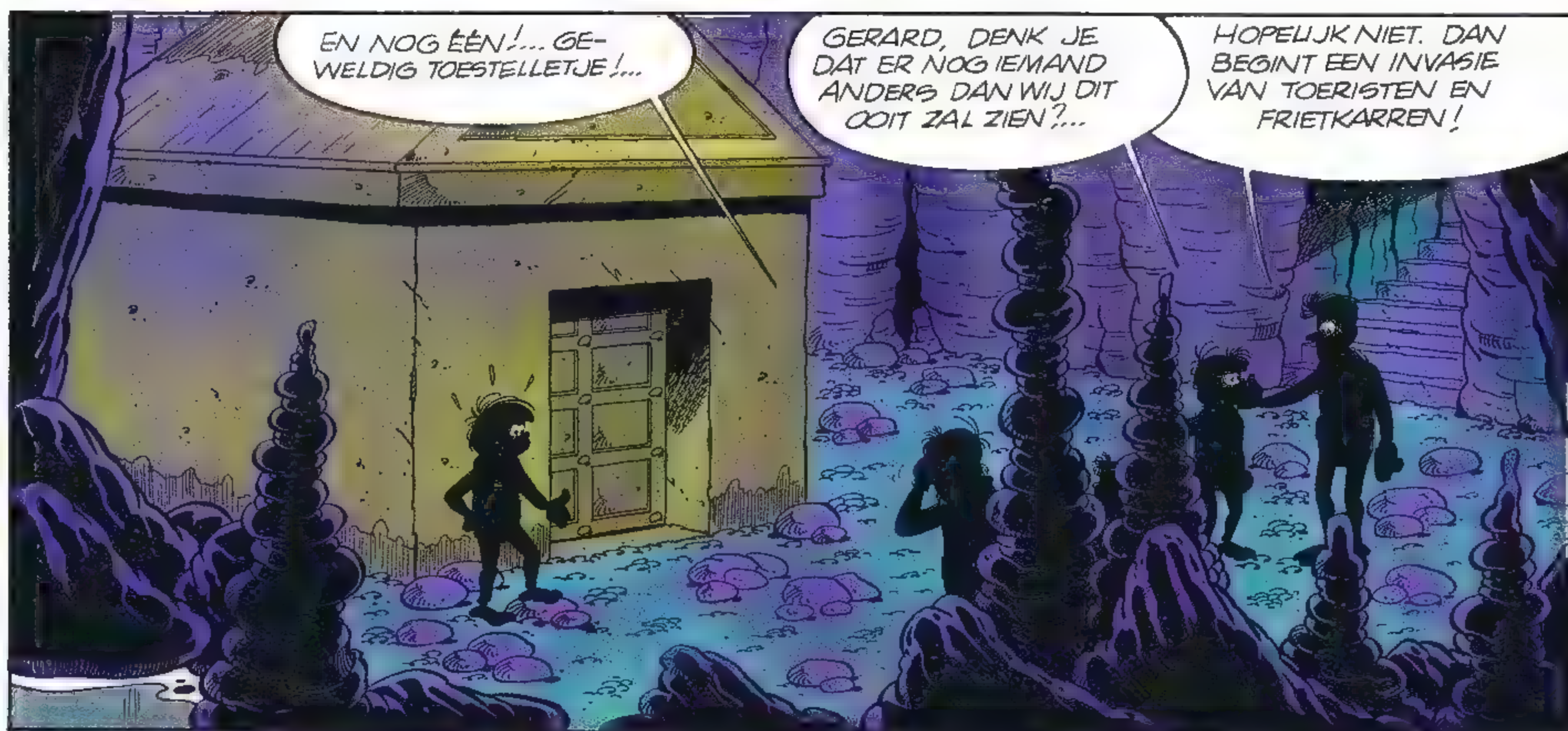
Ook de Nederlandse Kinderjury heeft beslist. Meer dan 12.000 kozen hun favoriete boeken. In de categorie 6 t/m 9 jaar wezen ze **Een bos vol spoken** van Thea Beckman (Lemniscaat) aan als het mooiste boek. In de categorieën 10 t/m 12 jaar en 13 t/m 16 jaar stond hetzelfde boek bovenaan: **Mattilda** van Roald Dahl (Fon-

tein) - over dat boek en de schrijver ervan stond een uitgebreid artikel in Kuifje 51.

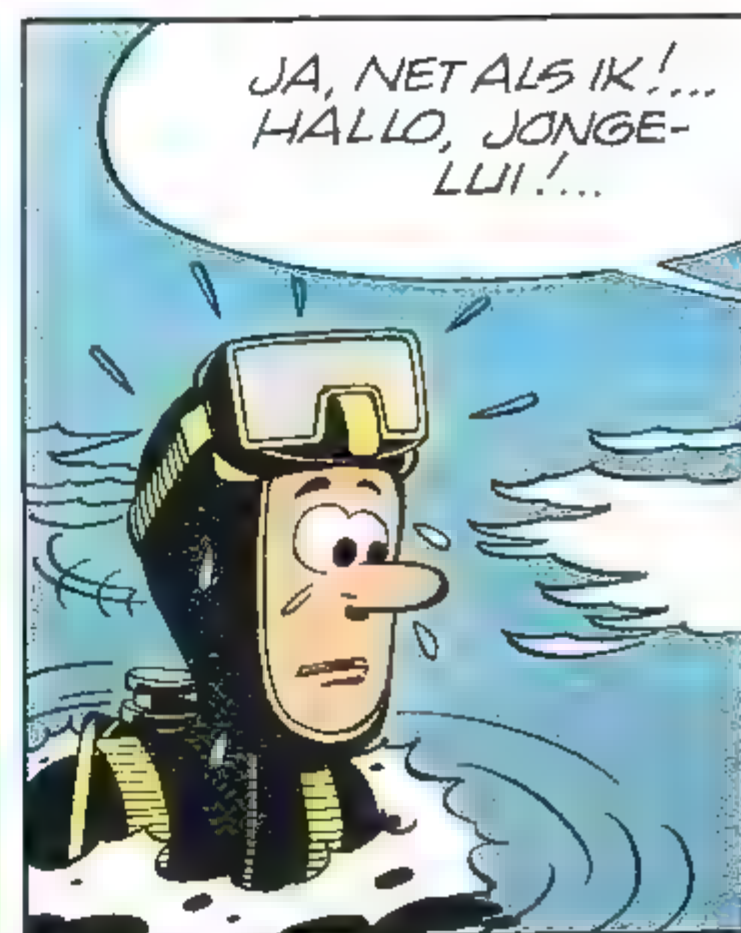

SAMENVATTING: Ongelofelijk: onze vrienden hebben het graf ontdekt van de Romeinse consul Marius Melba! Ze zweren het bestaan van dit graf voor iedereen te verzwijgen... maar ze maken er toch foto's van!

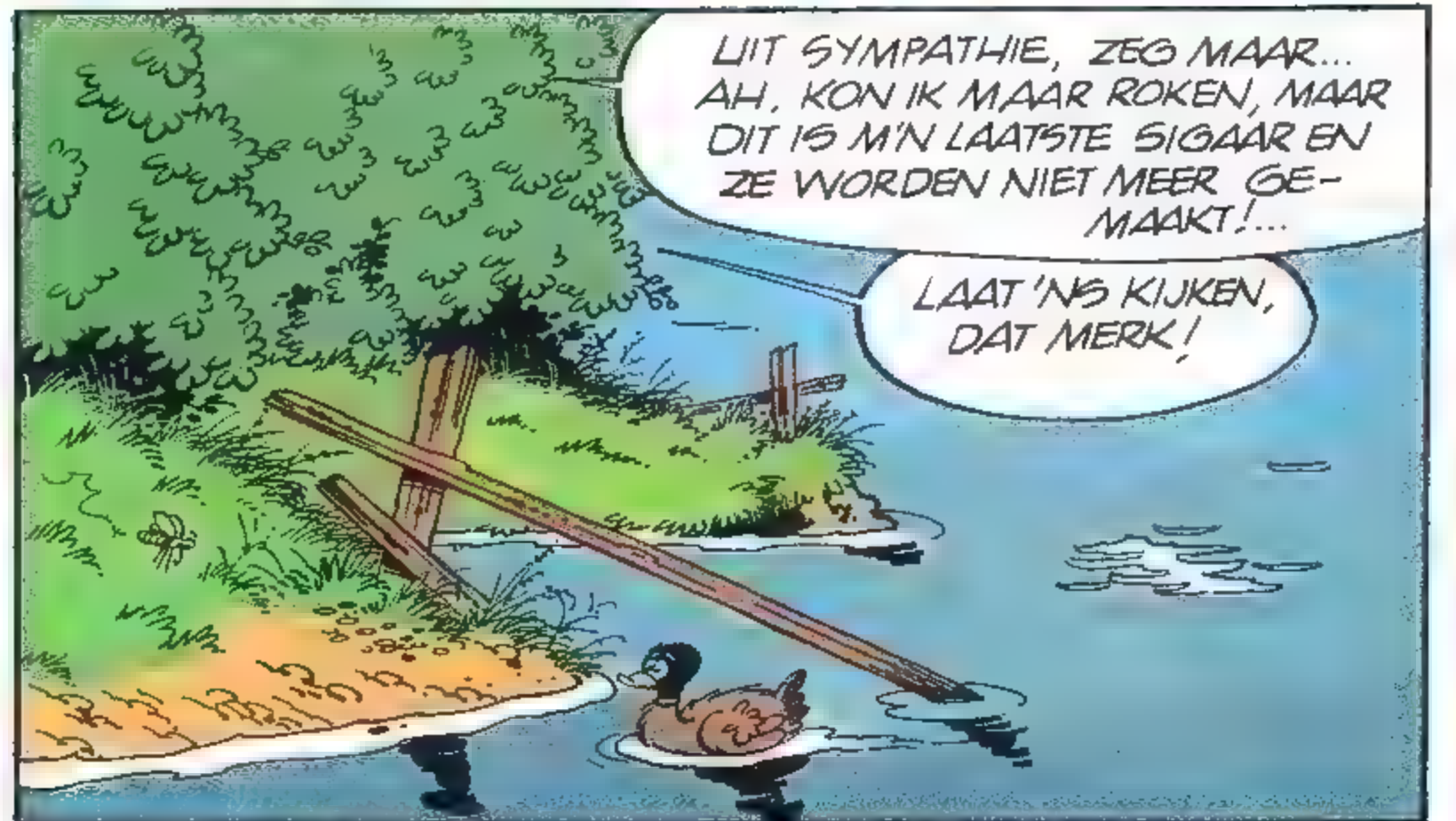

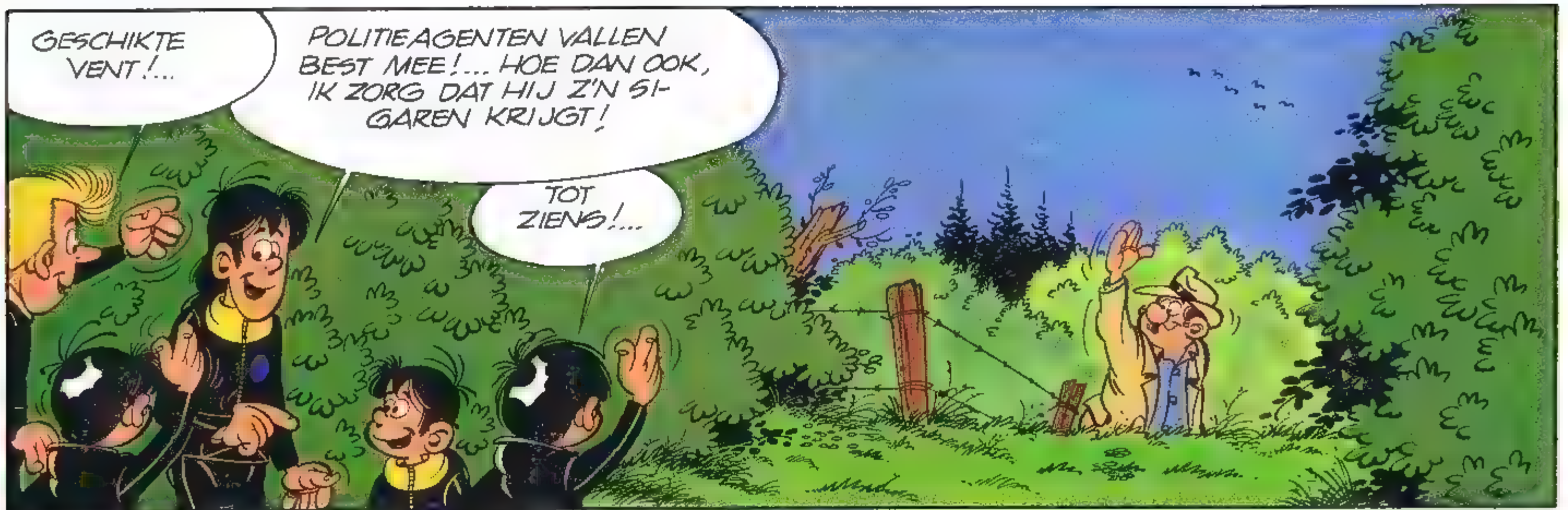
ED en AD *HET GEHEIM VAN DE GRAFHEUVEL*

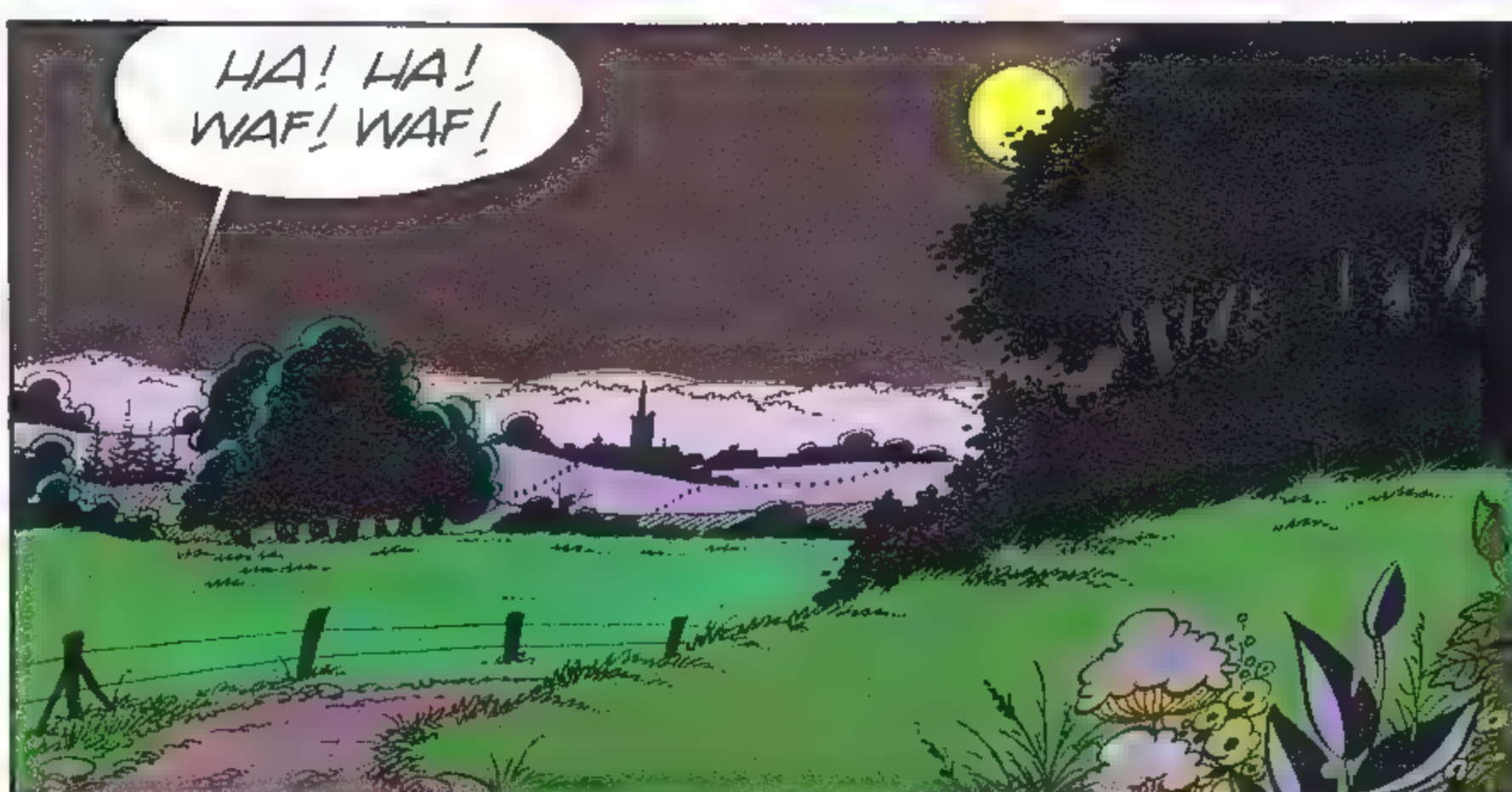
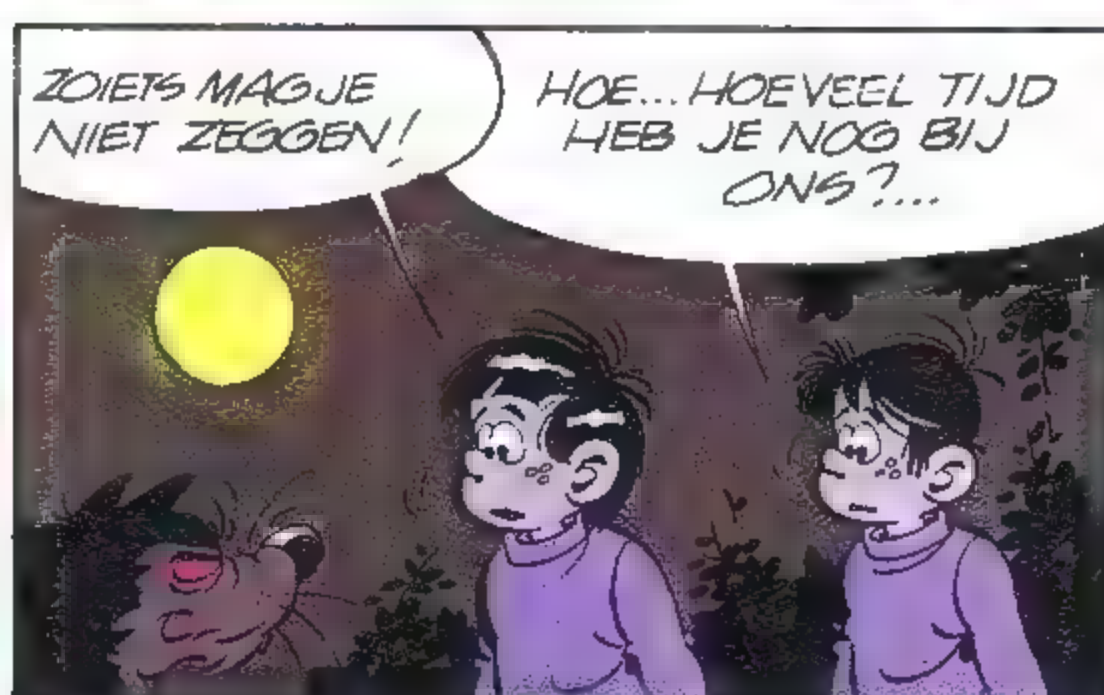
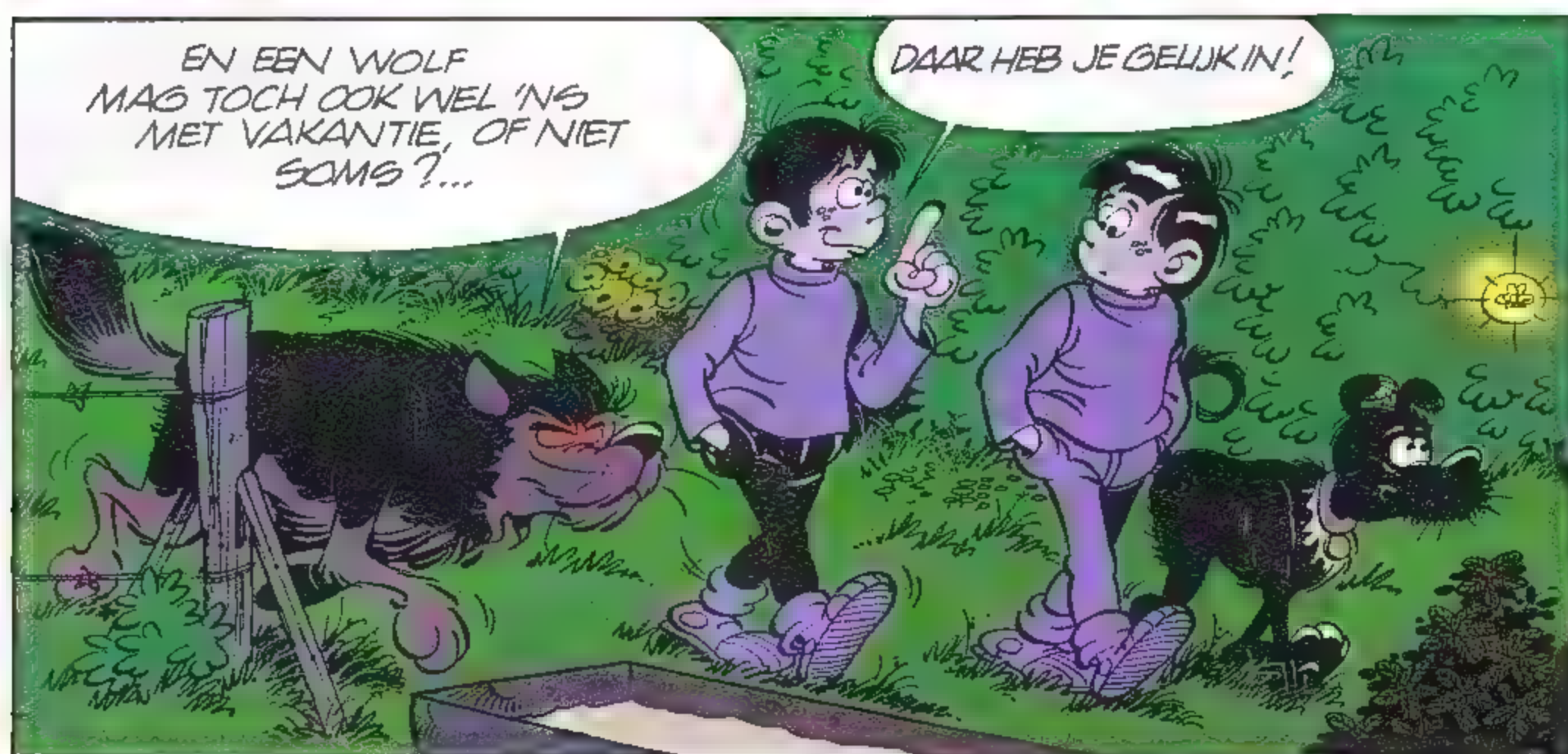
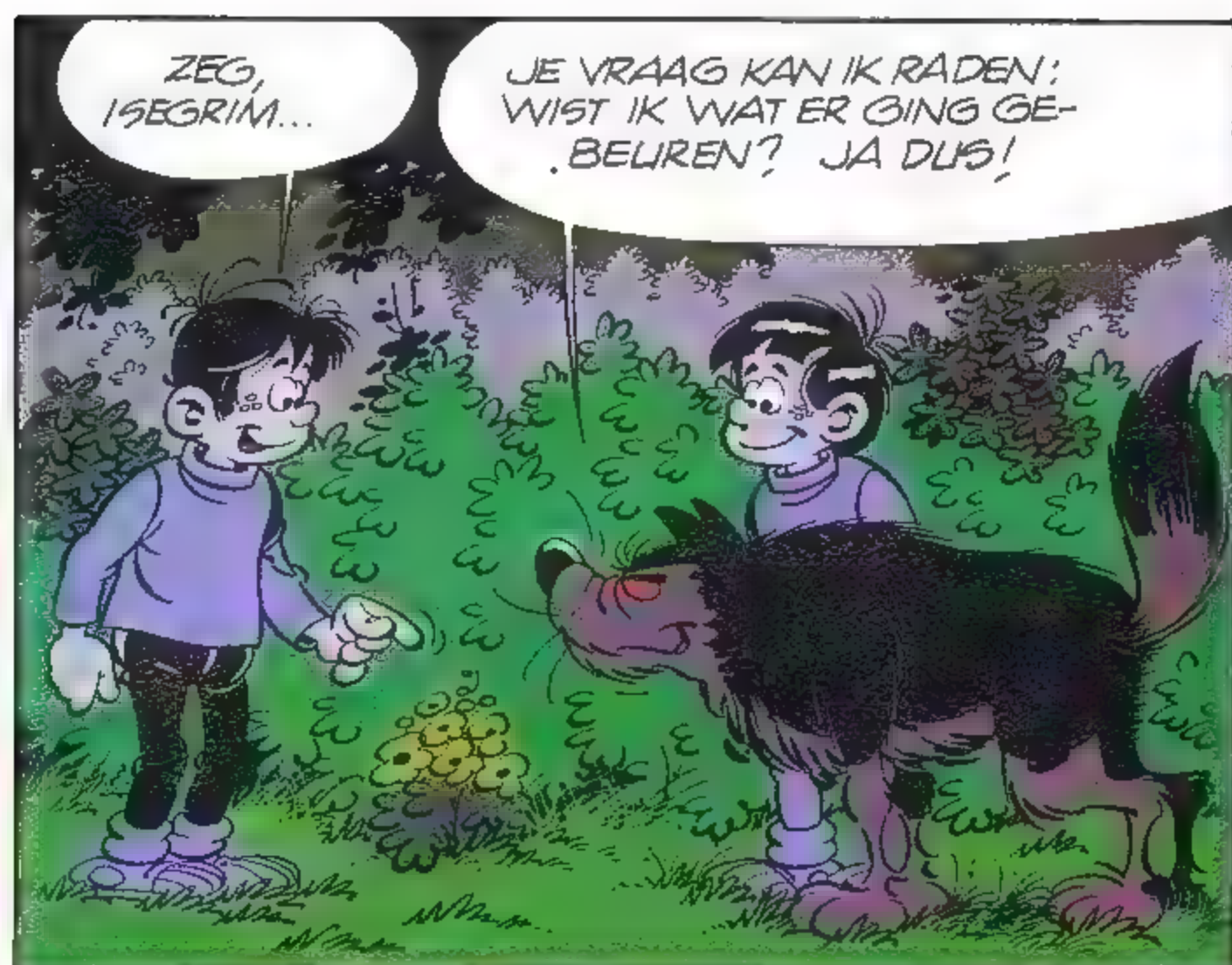

PAS
VERSCHEENEN BIJ
DE LOMBARDI
UITGAVEN!
**KIND VAN
DE NACHT.**

Kuifje Stripnieuwtjes

BERCK: 'NIEMAND ZIT TE WACHTEN OP EEN STRIHELD DIE KONIJNTJES VOERT'

Berck (volledige naam: Arthur Berckmans) is een vriendelijk ogende man die inmiddels de zestig is gepasseerd. Desondanks legt hij een hoge productie aan de dag. Voordat het grote succes kwam, had Berck er al heel wat jaren werk opzitten. Striptekenaar wilde hij aanvankelijk niet worden. Het leven van een kunstschilder sprak hem meer aan, "maar na de oorlog was daar niet zo'n behoefte aan, hè, en ik wilde niet op dezelfde manier m'n brood verdienen als Van Gogh. Ik ben toen reclamewerk gaan doen en via Guy Leblanc kwam ik terecht bij het weekblad Kuifje. Daar kwam ik in contact met Goscinny, met wie ik *Pechvogel* ging maken."

Behalve Pechvogel tekende Berck voor Kuifje nog enkele andere strips: *Hansje*, *Lady Bound* en *Ken Krom*. Aan het einde van de jaren zestig vertrok Berck bij Lombard. Hij vond werk bij Robbedoes, waarvoor hij aanvankelijk met Macherot en Delporte de serie *Mulligan* opzette. "Er ontstonden weer problemen en ik kwam zes maanden zonder serie te zitten. Ik heb toen aan Cauvin gevraagd, die bij Dupuis een soort manusje van alles was, om samen met mij een strip te maken. Men was er bij Dupuis verbaasd over dat ik met hem wilde samenwerken, maar we konden onze gang gaan. Ik wilde een detective maken en Cauvin stelde een strip met lijfwachten voor. Dat werd *Sammy*. Het tijdperk waarin die serie zich afspeelt, heeft met mijn jeugd te maken. Ik was gek op *Dick Tracy*, de Amerikaanse detective uit de jaren dertig."

In dezelfde periode, begin jaren zeventig, kwam Berck ook in contact met de redactie van het Nederlandse jeugdblad *Sjors*, waar men naar een opvolger zocht voor de strip *Steven Sterk*. Zo ontstond *Lowietje*.

De verhuizing van Berck naar een andere uitgever ging gepaard met een verandering van tekenstijl. "Ik tekende in een eenvoudige ronde stijl. Dat is heel goed te gebruiken voor tekenfilms, maar in strips werkt het niet. Ik heb ook onder invloed van Macherot mijn stijl veranderd en ik heb goed naar MAD gekeken. De tekenaars die voor dat blad werken, maken humorstrips maar met een zeker realisme." Hoewel er in zijn stijl geen grote veranderingen meer plaatsvinden, blijft Berck toch voortdurend bezig met wijzigen en verbeteren: "Franquin heeft 'ns in een interview gezegd: Ik voel me nog altijd een debutant. De volmaaktheid is niet van deze wereld. Er blijven onvolmaaktheden, daar moet je je als tekenaar mee verzoenen. Misschien is dat een troost voor beginnende tekenaars. Wanneer ze merken dat er na ieder verhaal verbetering te zien is, zijn ze op de goede weg. Je moet niet denken: Ik heb het gemaakt, maar blijven zoeken."

Hoewel er een enkele keer wat maatschappijkritiek in

nu eenmaal gewapend. Het is net als met andere nieuwe media. Toen de eerste films

zijn strips verwerkt is (bijvoorbeeld in het album *Koning voetbal*, dat lang voor het Heizel-drama werd gemaakt), heeft Berck geen andere pretentie dan mensen met zijn strips te amuseren. Toch heeft hij een keer problemen gekregen met de justitie. "In Frankrijk is het zo dat strips die uit het buitenland komen, door een commissie gekeurd moeten worden. Op het moment dat *Koning dollar* uitkwam, speelde er net een schandaal rond de Franse politie. Men dacht dat wij hierop inspeelden en het album werd door die commissie beoordeeld als niet geschikt voor de jeugd. Het is mijn best verkochte strip in Frankrijk." Lachend vertelt Berck dat er heel wat exemplaren van het boek onder de toonbank zijn verkocht.

Als er kritiek is op de strips van Berck en Cauvin, dan richt die zich meestal tegen het geweld in de verhalen. "Iemand heeft ooit voor een artikel het aantal pistolen in *Sammy* geteld en toen gezegd dat het een heel gewelddadige strip is. Dat is toch belachelijk, *Asterix* is veel gewelddadiger, maar ja in die tijd droegen ze geen geweren. Een bodyguard is

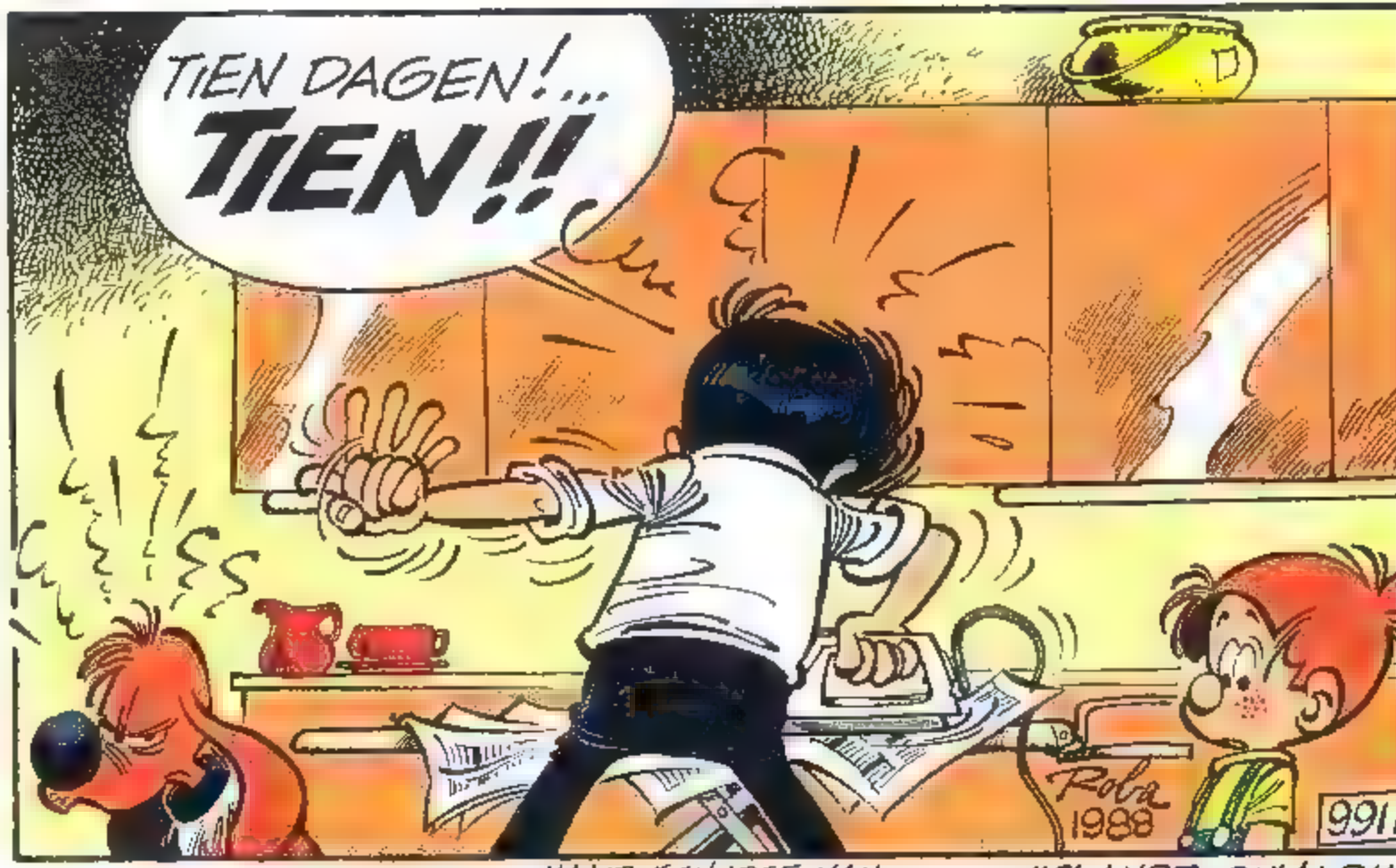
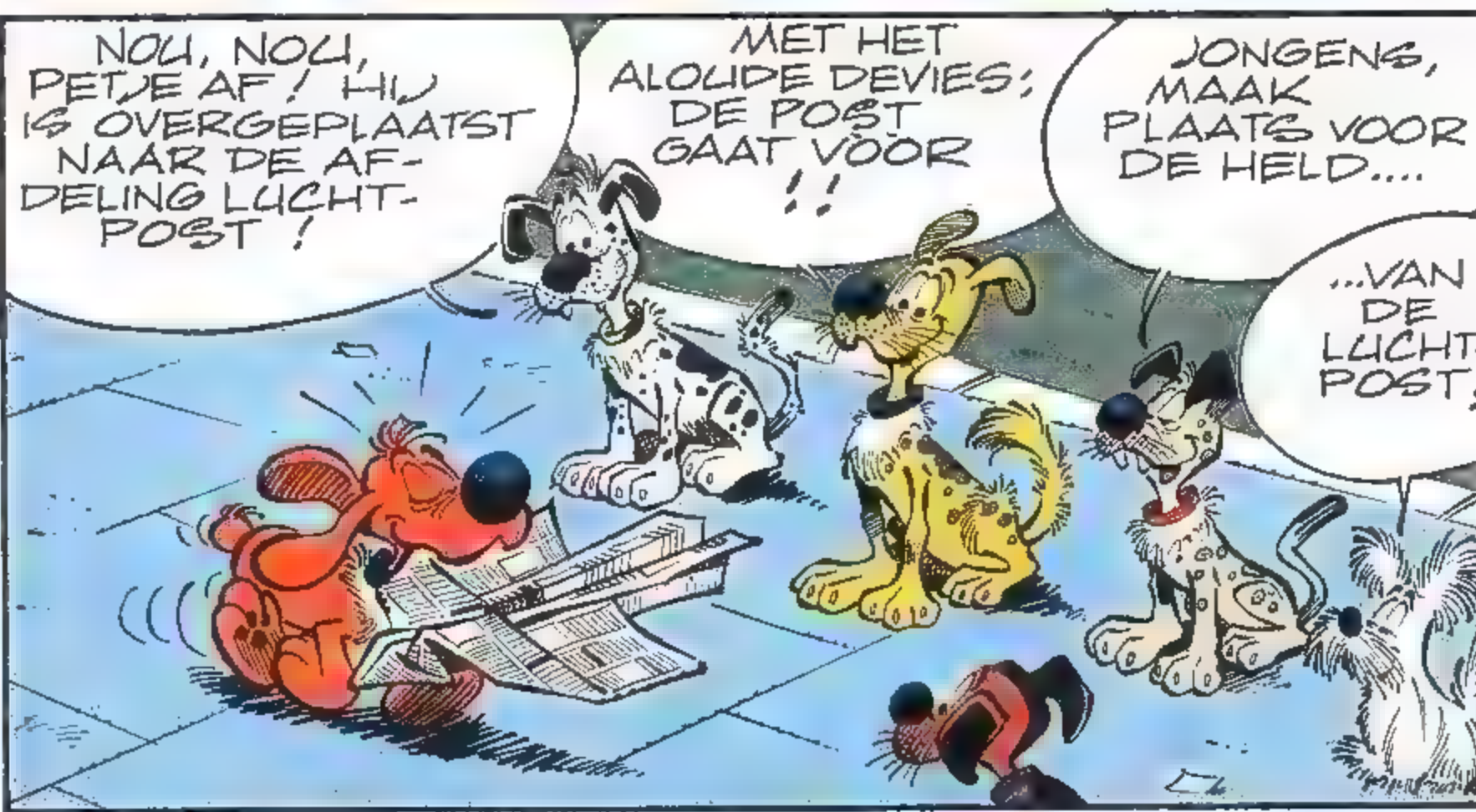
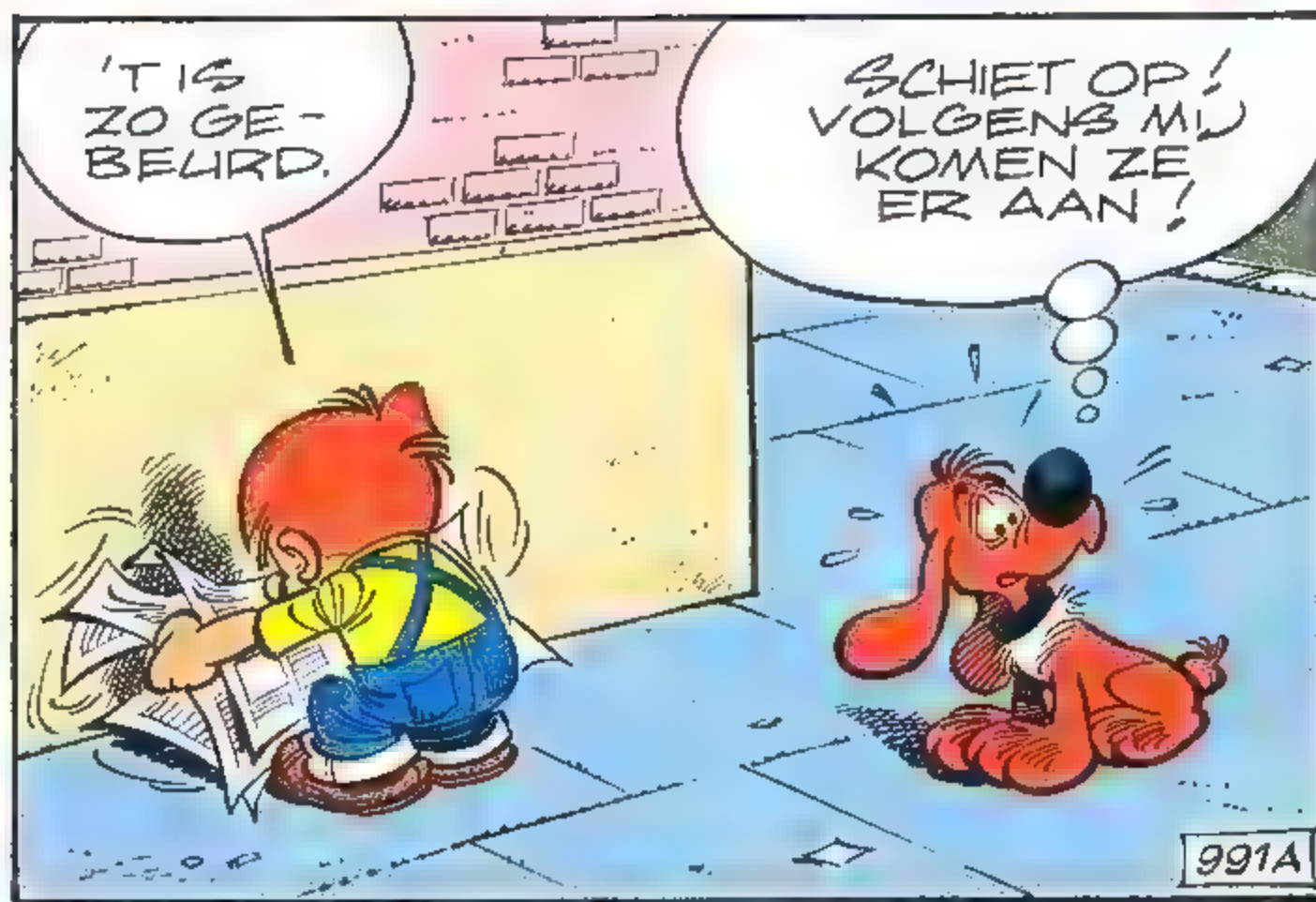
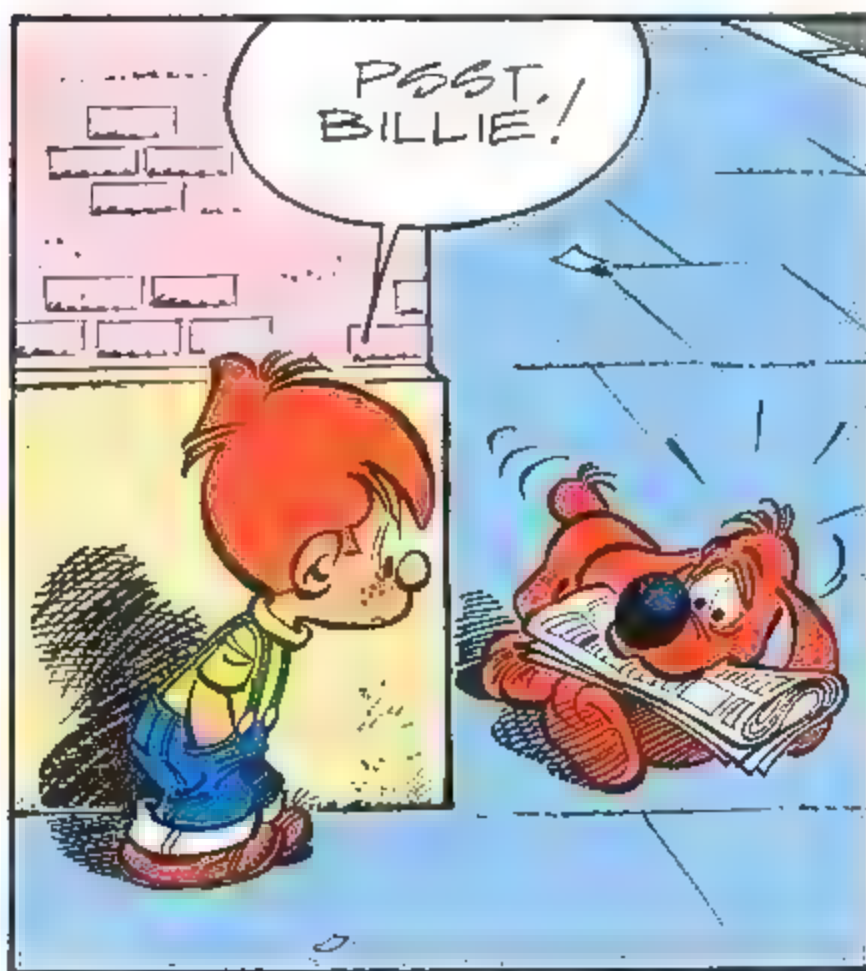
verschenen, werd er ook over het geweld gepraat. Maar niemand zit toch te wachten op een stripheld die konijntjes voert en bloemetjes plukt. Hoe wil je een spannend verhaal maken zonder dat de held bedreigd wordt?"

De meeste tekenaars die voor jeugduitgevers werken, leggen zichzelf een zekere censuur op. Berck vormt daarop geen uitzondering. "Natuurlijk, je werkt voor een bepaalde uitgeverij en daar moet je je conclusies uit trekken. Bij Dupuis heeft ooit een document gecirculeerd met richtlijnen. Toen Cauvin dat had gelezen, zei hij: Nu mag zelfs Sneeuwwitje niet meer. En bij Kuifje heb ik een keer meegemaakt dat een vrouwelijk personage dat ik wat volume had gegeven, zonder mijn toestemming plat werd gemaakt.

Zoiets zal me tegenwoordig niet meer gebeuren, maar met wat er nu kan ben ik het ook niet altijd eens. De cultuur van onder de broekriem. Ik was dit jaar op het stripfestival in Angoulême en daar zie je echt van alles. Japanse strips bijvoorbeeld, daar druipet het bloed uit."

BOLLIE EN BILLIE ...VOLGEN ELKAAR OP...

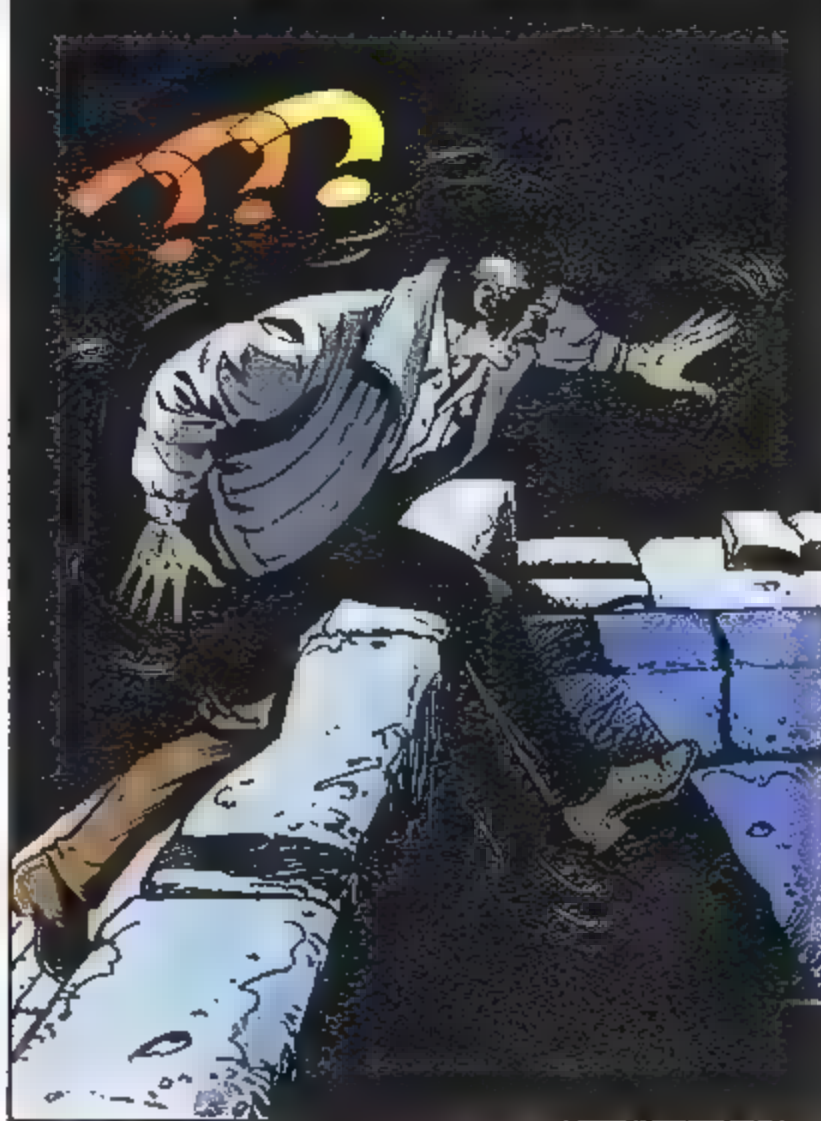

BOB MORANE DE KROKODILLENTEMPEL

MAAR MAMOUDI LIJKT HET NIET TE HOREN...

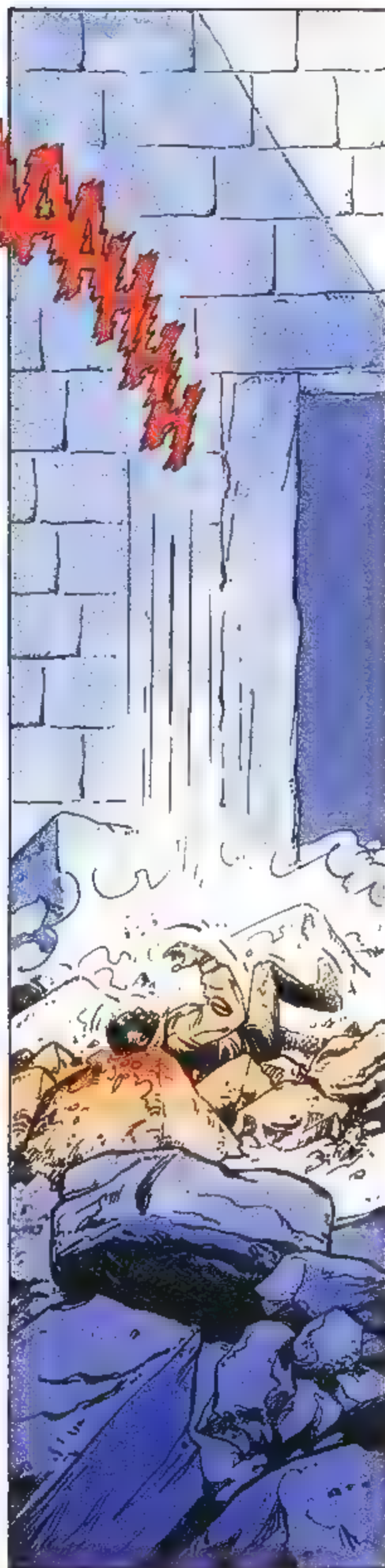
EN WAAR HIJ DENKT DAT...

... EEN TERRAS IS...

STAPT HIJ IN DE LEEGTE.

DAT ZIET ER NIET BEST LIJT...

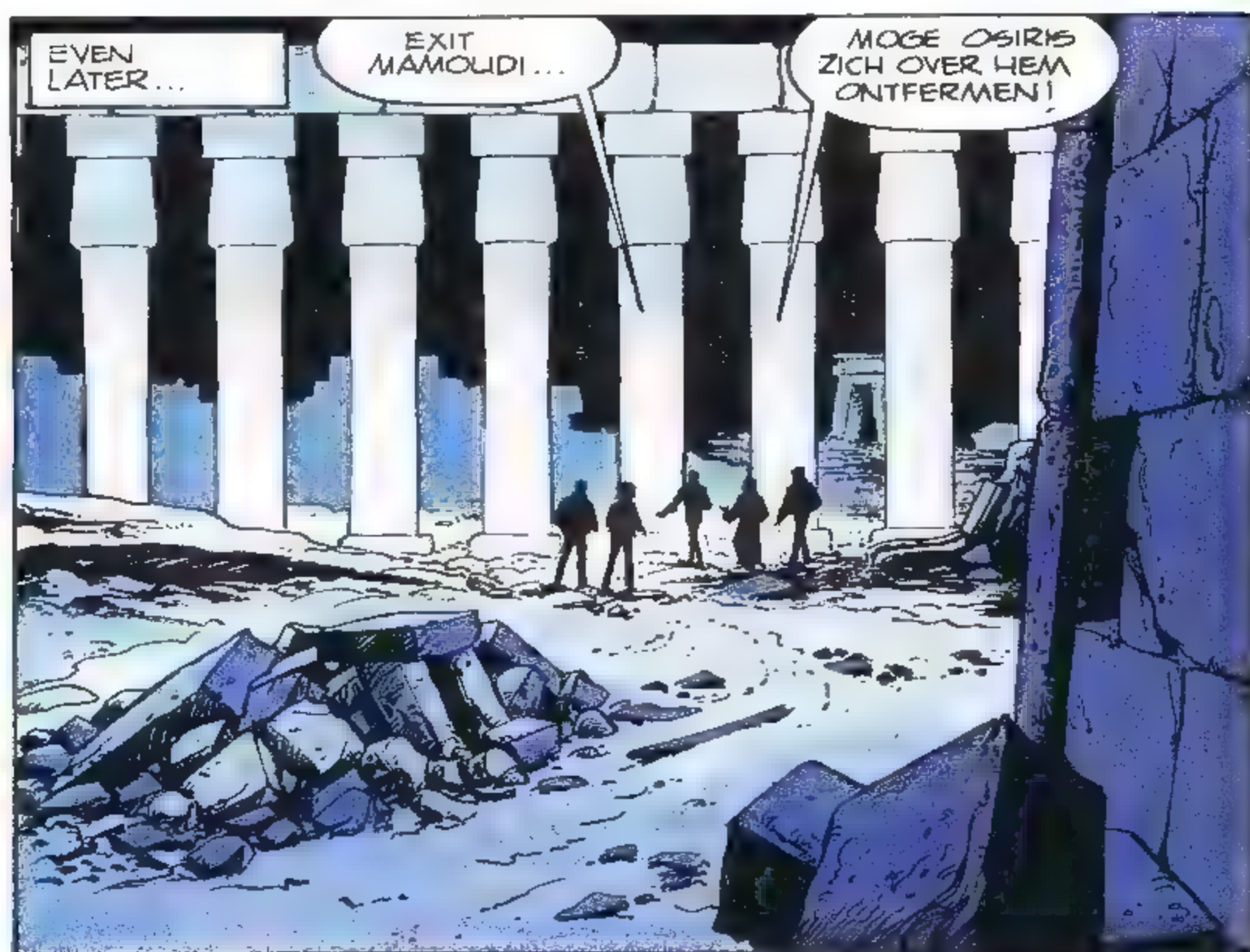
NIETS OM Z'N VAL TE BREKEN. IT ZOU ME VERBAZEN ALS-IE DAT OVERLEEFD HEEFT.

NIETS MEER AAN TE DOEN... EEN GEBROKEN NEK...

SAMENVATTING: Bob en Bill hebben Mamoudi teruggevonden in het doolhof van de tempel! De verrader vlucht, nadat hij zijn revolver heeft leeggeschoten... Bob roept hem, maar hij hoort het niet...

EVEN LATER...

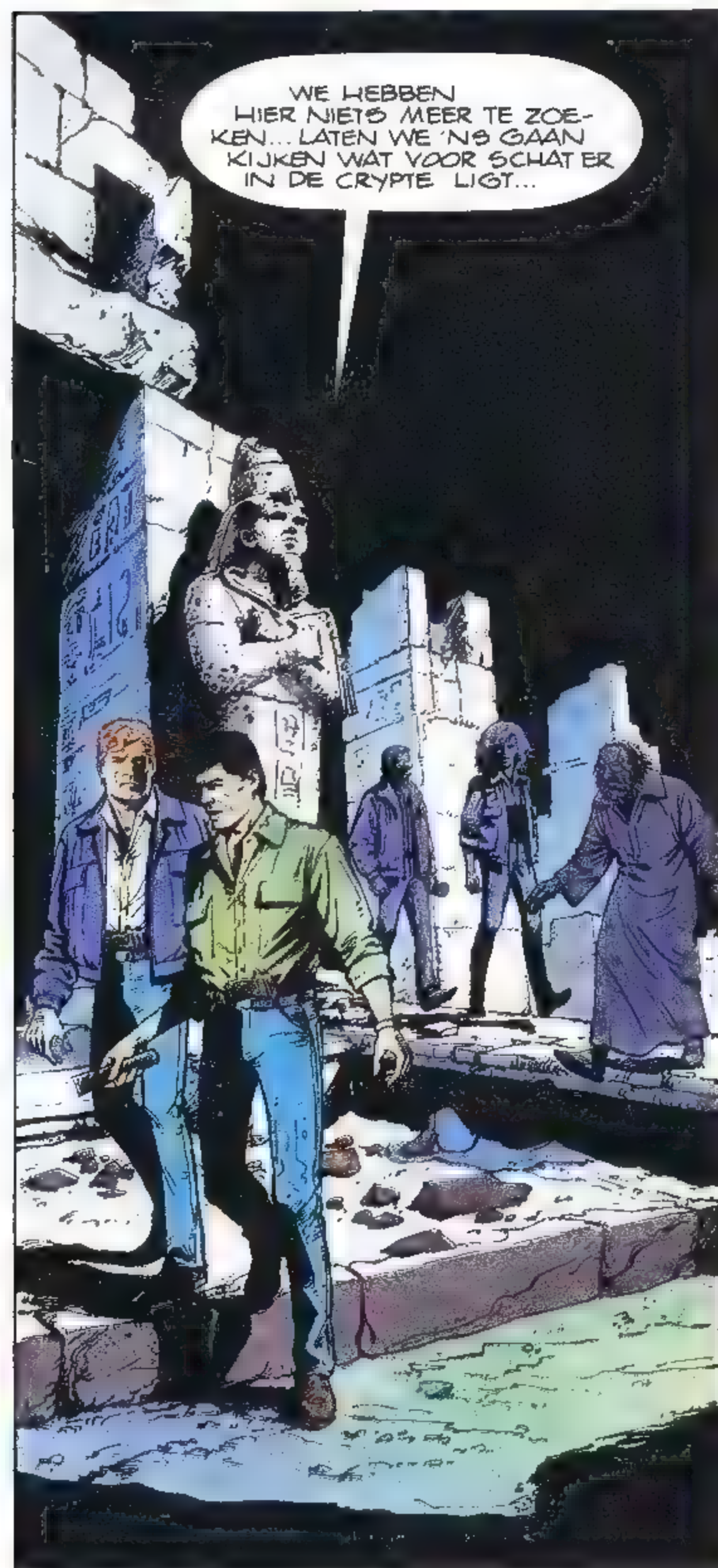
EXIT MAMOUDI...

MOGE OSIRIS ZICH OVER HEM ONTFERMEN!

HIJ WAS EEN VRIEND VAN M'N VADER. ZIJN FANATISME WERD ZIJN ONDERGANG. HIJ RUSTE IN VREDE.

MET ZIJN DOOD VERDWEEN DE BROEDERSCHAP VAN OSIRIS. DAT HOOP IK TENMINSTE...

WE HEBBEN HIER NIETS MEER TE ZOEKEN... LATEN WE 'NS GAAN KIJKEN WAT VOOR SCHAT ER IN DE CRYPTE LIGT...

PAS OP VOOR DE DRIE MANNEN DIE IN DE CRYPTE ORGESLOTEN ZITTEN. MISSCHIEF ZIJN ZE GEVAARLIJK...

IK BEN OP M'N HOEDE.

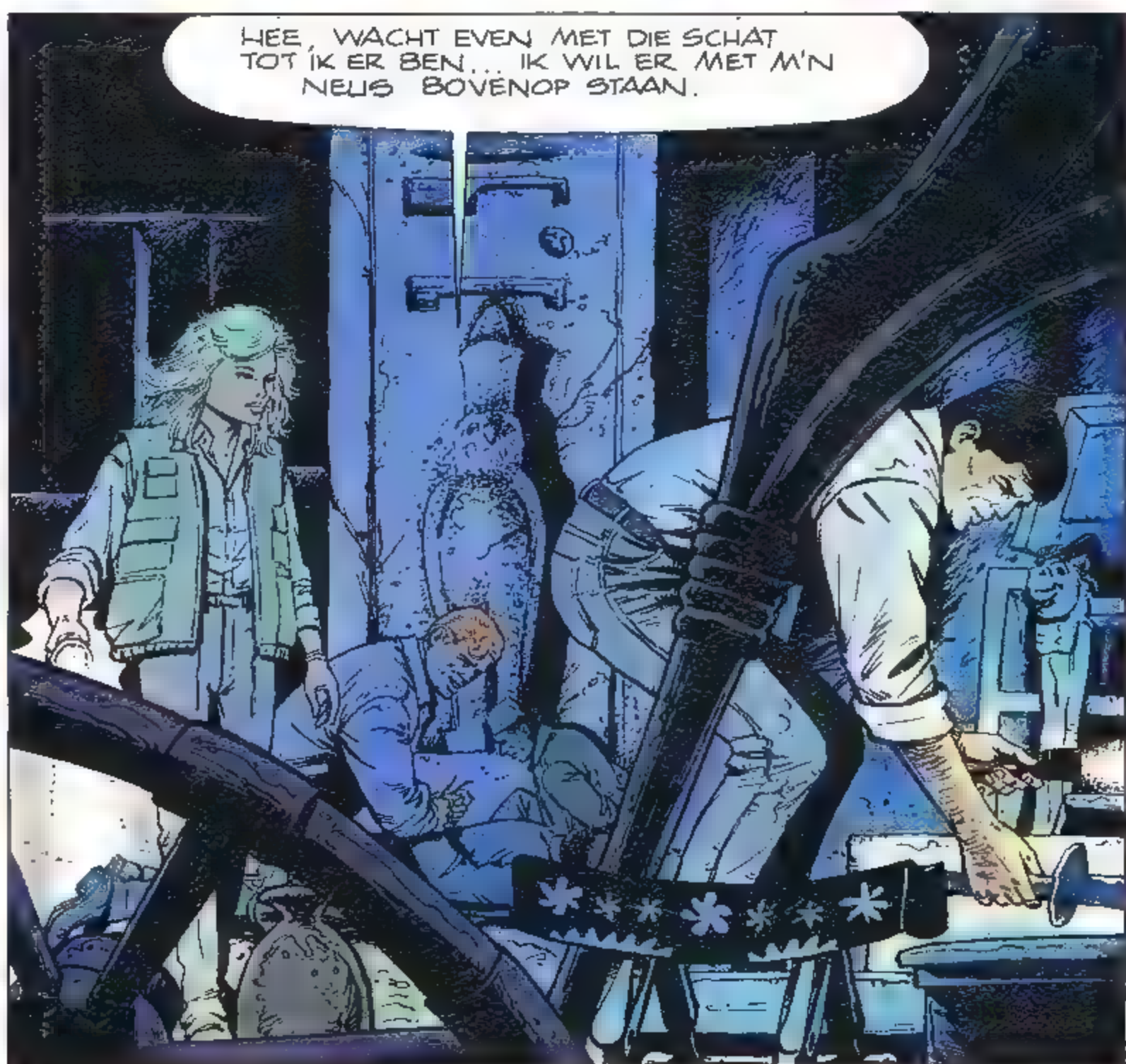
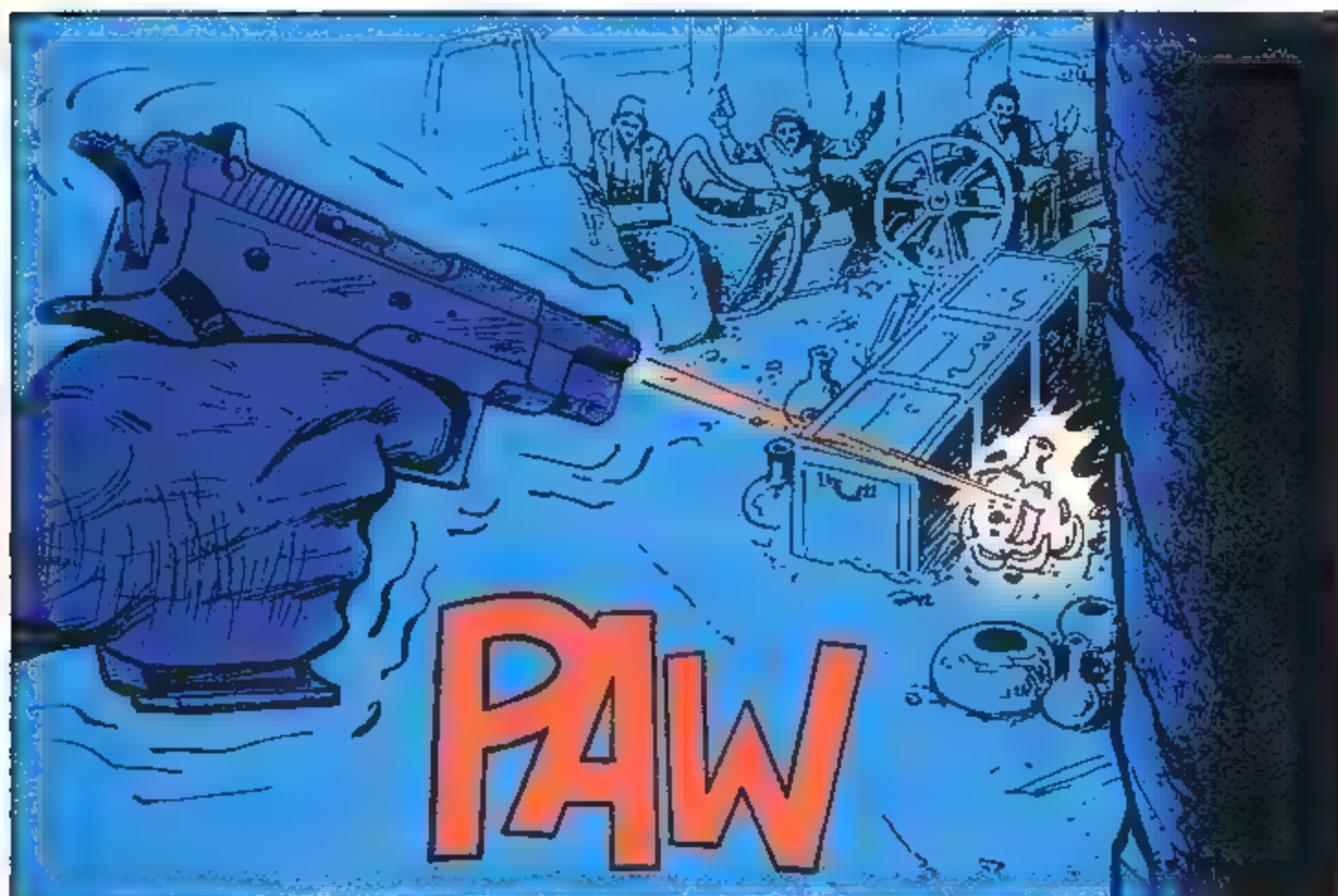
OMAR MAMOUDI IS DOOD... VERZET HEEFT GEEN ENKELE ZIN MEER.

GOOI JE WAPENS NEER. HET AVONTUUR IS VOORBIJ!

BOB MORANE

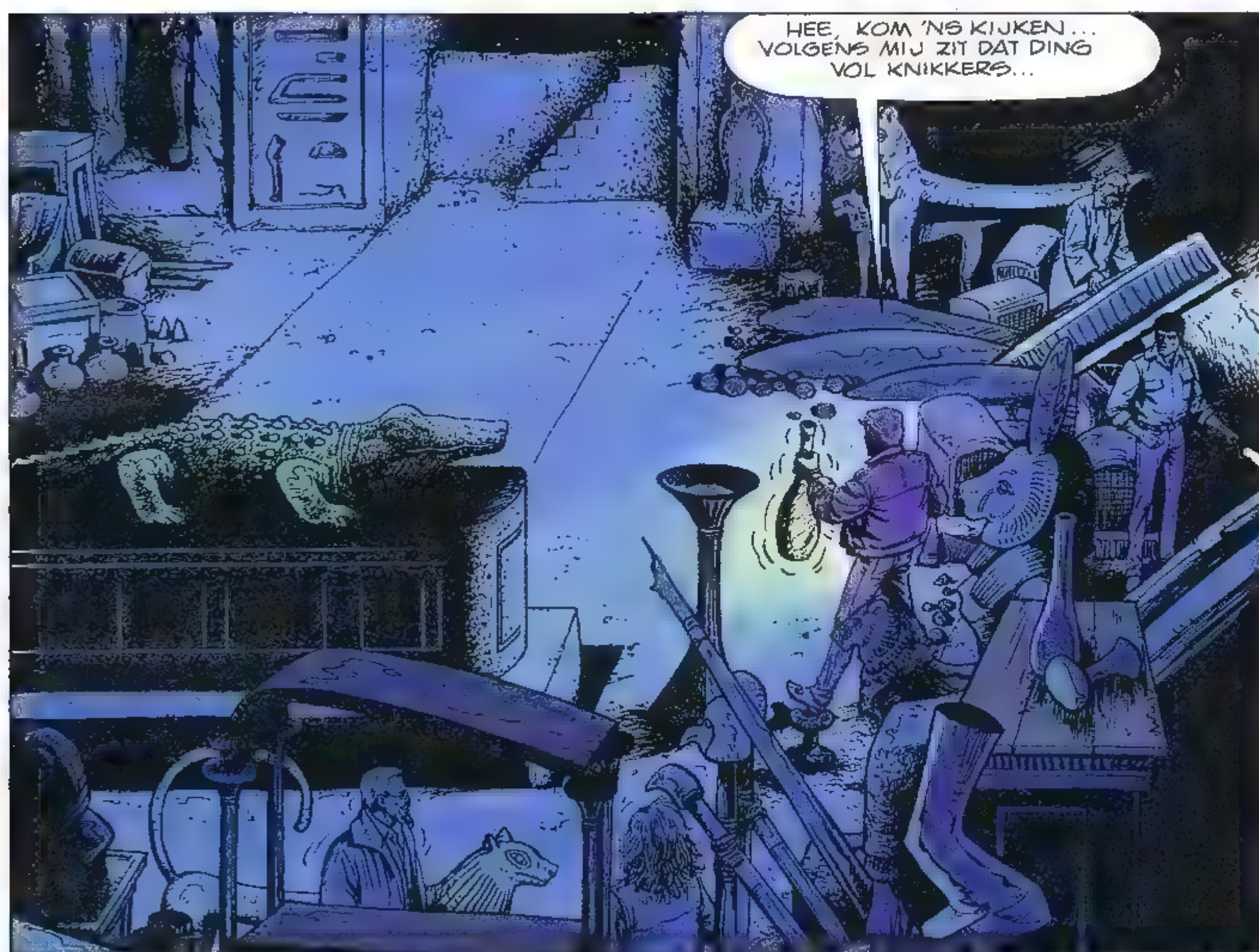

... EEN SPOOR VAN DE SCHAT.

ALLEEN ARCHEOLOGISCHE VOORWERPEN... EIGENDOM VAN DE EGYPTISCHE REGERING.

HET ONDERZOEK VAN M'N VADER HEEFT ZE Vernietigd. IK zal ALLES DOEN OM Z'N SCHULDEN IN TE LOSSEN EN ZIJN NAGEDACHTENIS TE ZUIVEREN...

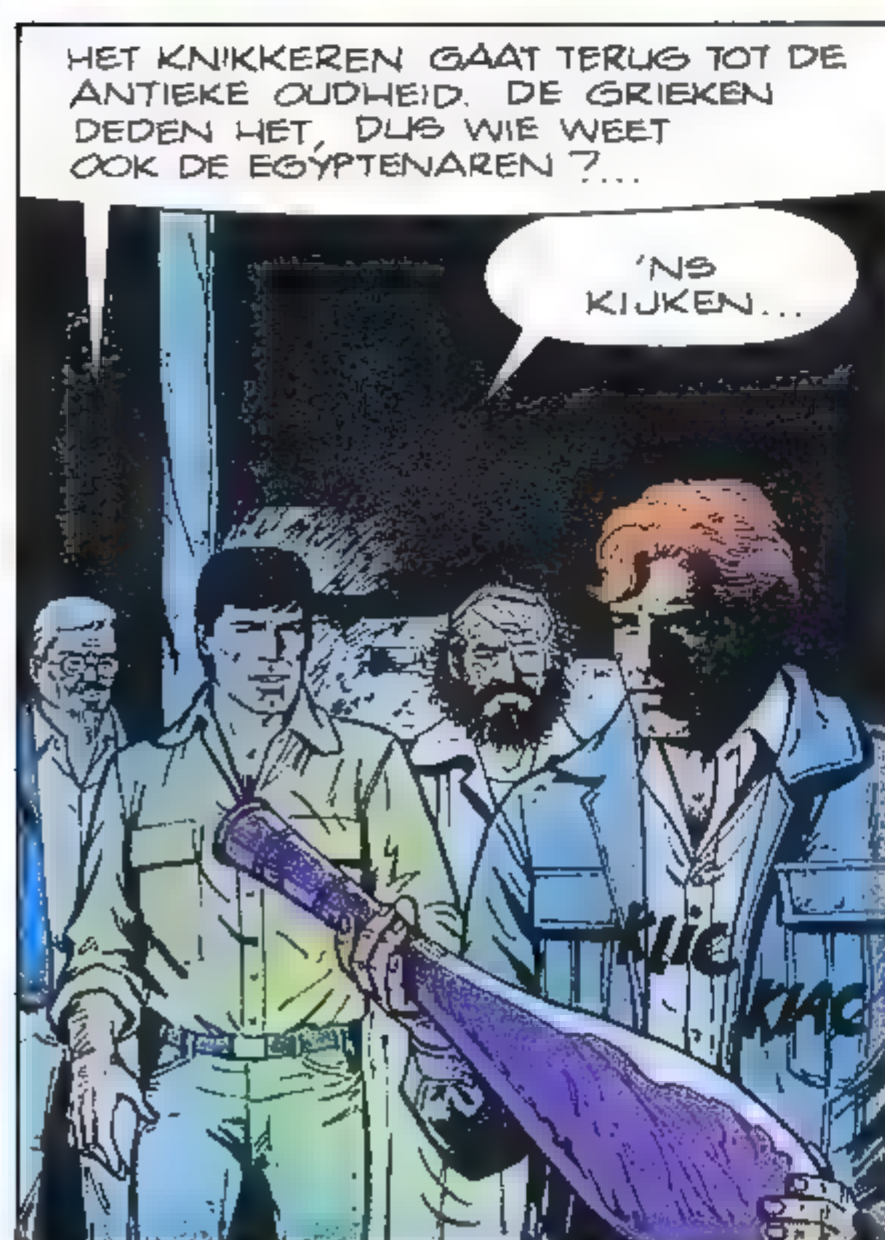

HEE, KOM 'NS KIJKEN... VOLGENS MIJ ZIT DAT DING VOL KNIKKERS...

AL WEET IK NIET OF DE OULDE EGYPTENAREN AL KNIKKERDEN

KLIC KLAC
KLUC

HET KNIKKEREN GAAT TERUG TOT DE ANTIEKE OUDHEID. DE GRIEKEN DEDEN HET, DUS WIE WEET OOK DE EGYPTENAREN ?...

'NS KIJKEN...

'T ZOU ME VERBAZEN ALS HET ECHT KNIKKERS WAREN...

HET ZIJN GEEN KNIKKERS.

BOB MORANE

PAS
VERSCHENEN BIJ
DE LOMBARDI
UITGAVEN!
SNAKE

WE HEBBEN DE SCHAT
GEVONDEN...

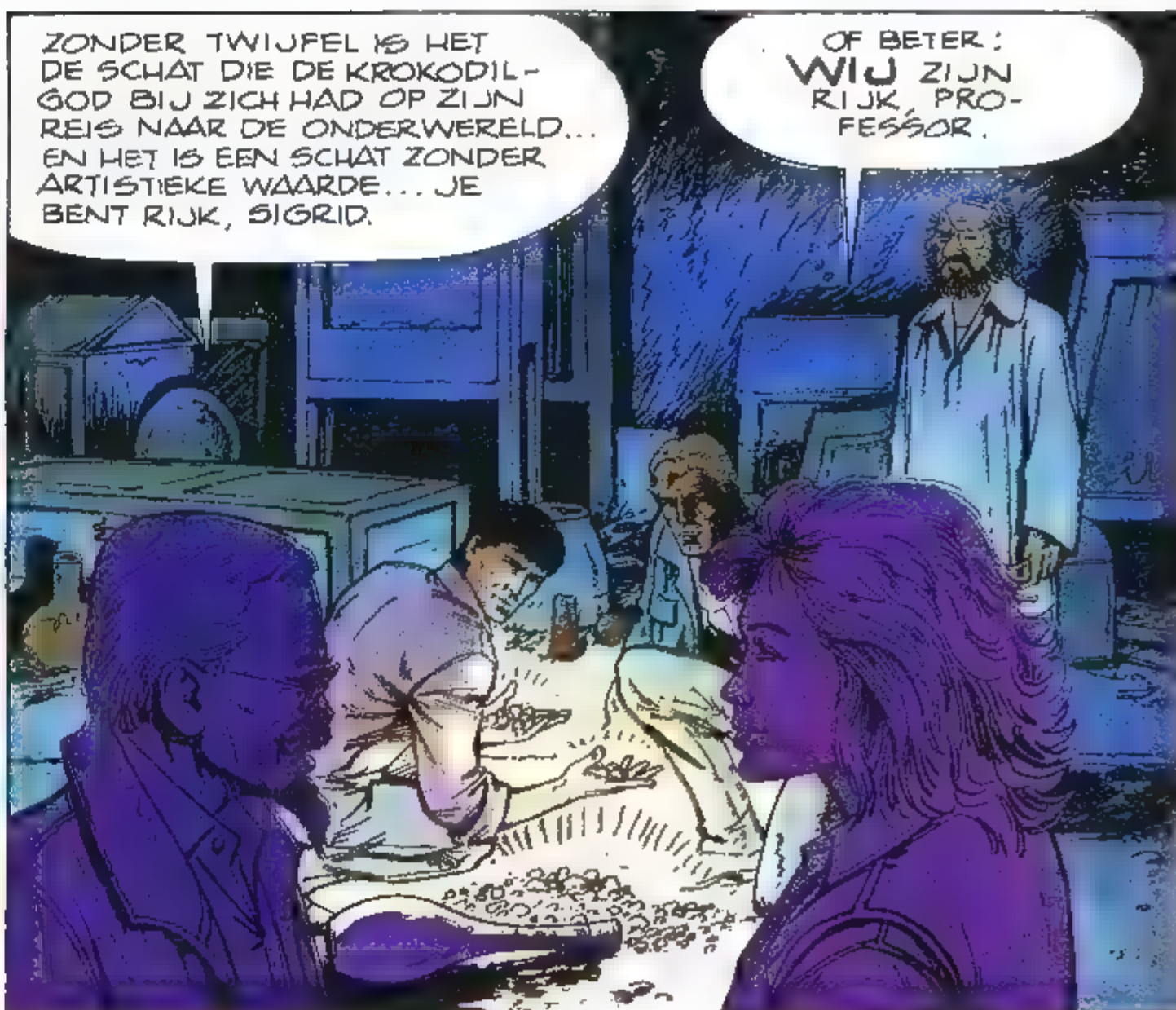

SMARAGDEN,
ROBIJNEN,
SAFFIEREN... ER
ZIT EEN FORTUIN
IN...

DEZE SMARAGD IS EEN
VAN DE MOOIESTE EN
ZUIVERSTE DIE IK
OOIT GEZIEN
HEB...

ZONDER TWIJFEL IS HET
DE SCHAT DIE DE KROKODIL-
GOD BIJ ZICH HAD OP ZIJN
REIS NAAR DE ONDERWERELD...
EN HET IS EEN SCHAT ZONDER
ARTISTIEKE WAARDE... JE
BENT RIJK, SIGRID.

OF BETER:
WIJ ZIJN
RIJK, PRO-
FESSOR.

IK HEB ZELF GELD GENOEG
OM HET LEVEN TE LEIDEN DAT IK WIL.
MIJN AANDEEL IN DE
SCHAT KAN DAAR NIETS
AAN TOEVOE-
GEN.

DE COMMANDANT EN IK HEBBEN
AL ZOVEEL SCHATTEN DAT WE ER NIET
MEER WARM OF KOLD VAN WORDEN.
LAAT DIE STEENTJES
MAAR ZITTEN...

IK BEN OUD EN RIJK,
WAT MOET IK ERMEER?... IK WEEET
ZEKER DAT JE ER GOED GEBRUIK
VAN ZULT MAKEN, SIGRID...

DAN DEEL IK MET ACHMED. Z'N ZIEKTE
KAN IN ELIROPA GENEZEN WORDEN, ZODAT DE OUDE
SCHAT VAN DE HEILIGE KROKODILLEN IN ELK GEVAL
EEN BEWONER VAN HET MODERNE EGYPT
GELUKKIG MAAKT.

JOS BRINK

Grenzeloos populair

Een van de bekendste, zo niet de bekendste t.v.-verschijning is zonder twijfel Jos Brink. Als hij met z'n programma *Wedden Dat?* op de buis verschijnt, zijn de straten ouderwets leeg en snorren de video's. Tot ver over de Nederlandse grens kijkt men naar deze weergaloos populaire presentator. Kuifje zocht 'onze' Jos Brink op in zijn Amsterdamse woning...

Een van je eerste programma's was op de radio Wissewassen. Alweer twintig jaar geleden werd dit cabaretprogramma uitgezonden.

"Met zo'n programma deed je routine op. Je leerde snel te schrijven, op bestelling. Dat is in dit vak wel handig. We produceerden het zelf, kortom je had veel verantwoording. Het enige gevaar was dat ik zou stranden in radiokringen. Voor mij was het een leuke stap om bij de radio of de t.v. te gaan werken. Maar als theater je grote liefde is, dreigt dat op dat moment verloren te gaan. In het theater voel ik me prettig. Niet in de t.v.- of radiostudio."

Wat deed je voor je radio-tijd?

"Ik was te zien in cabaretjes of, om den brode, in variété-programma's. Ik praatte het aan elkaar. Zo leer je het vak. Eerlijk gezegd had ik geen behoefte om op het toneel te staan. Ik ben er wel voor opgeleid, maar ik wilde liever het cabaret in. In een show met Jasperina (de Jong) leerde ik Frank kennen. Met hem ben ik toen verder gegaan. Alweer zo'n 20 jaar..."

*De laatste jaren is er van cabaret niet veel terechtgekomen. *Wedden Dat?*, stukjes schrijven van weekbladen, kortom van alles houdt je bezig!*

"Ja, zo langzamerhand heb ik alles gedaan. Maar er zijn

grenzen. Je moet keuzes maken wat belangrijkheid betreft. Ik doe geen presentaties in het land. Ik open geen supermarkten, tenzij ik daarmee de zaak zou redden. Dat soort dingen vind ik een oneigenlijk gebruik van jezelf. Bovendien hoef ik er niet van te leven. Tijd heb je er altijd voor. Als je f 10.000 geboden wordt en je wilt het, dan vind je tijd." *Op dit moment toert Jos met een cabaretvoorstelling door Nederland.*

"Terug naar de oude liefde, maar dat valt niet mee. Tien jaar heb ik nu musical gedaan. je kunt dan niet ongestraft weer cabaret gaan doen. De laatste tijd was ik hartstikke moe. Ik zei tegen Frank dat we er maar eens mee op moesten houden om met 60 man op stap te gaan. Ieder had z'n eigen sores. Ik was een sociaal opvangcentrum. Niemand zit zonder problemen. En als je de directie bent en je speelt mee, dan speel je niet dubbel, maar tiendubbel. Dat vreet aan je. Het cabaret doen we met vier mensen, en drie of vier man orkest. Ze werken al jaren bij ons, net als de technische crew. Allemaal 'ouwe' jongens.

Gedurende een week hebben we in kleine theatertjes tekst try-outs gedaan. We hebben veel gelachen, meer dan de laatste vier jaar bij elkaar. Van serieuze rollen kun je geen rotzooitje ma-

ken. Bij *Max Havelaar* kun je geen gein trappen. Daar werd ik op het laatst gek van."

Zeker wel blij dat je weer terug bent bij je oude liefde het cabaret?

"Het is een beetje uit de hand gelopen. We vroegen ons af of we het in keurige zwarte pakken gingen doen. Maar da's niks. Nu hebben we dus twee trailers vol attributen: een opbouwvloer, een lopende band, technisch heel leuk. Een schitterend decor. Zeer kostbaar. We hebben enige tonnen geïnvesteerd. De verwachtingen zijn hooggespannen. Wat wij doen bestaat niet meer. Het cabaret is nu absurdistisch van inslag: de Brigitte Kaandorpen. Wij zijn poëtisch, elegant en hier en daar scherp. Dat levert weglopertjes op. Wie naar mij komt kijken om moeders lieveling te zien, komt bedrogen uit - dat ben ik niet. Dat maken ze van je."

*Een van de roemruchtste scenes uit *Wedden Dat?* is zonder meer die met de haaien...*

"Dat werd te gek. Als je zo doorgaat, stoppen ze de volgende keer een voetzoeker in je en dan kun je opstijgen. Het ging me niet eens om die haaien. Daar was ik niet bang voor. Maar die gesloten container. Het was een live-uitzending. Stel je voor dat ik de opening niet terug

kon vinden. Narigheid... hou op!"

Hoe ziet Jos Brink zichzelf?

"Je bedoelt mijn eigenschappen? Ik ben een harde werker en ik probeer een aardig mens te zijn. Ik leef zorgvuldig en ga zorgvuldig met mensen om. Ik heb belangstelling voor de schepping in het algemeen. Toegespitst op de mensen: als ik er maar niet te veel om me heen heb. Ik vind de mens een boeiend beestje en daar hoor ik zelf ook bij natuurlijk... Tja, en of ik dan een geslaagd mens ben... Ik ben nog lang niet klaar. Ik heb nog wat te doen. Als ik het leven over kon doen, deed ik het weer zo.

Ik weet nu dat je de stadia die je doormaakt, het wanhopige getob, nodig hebt. Zo kom je compleet uit de strijd. Wel blijkt achteraf dat andere dingen hoogtepunten zijn. De dood van mijn vader was een hoogtepunt. Het klinkt gek, want als je het goed bekijkt had dat eigenlijk een dieptepunt moeten zijn. Ik doe er zeker een jaar over om het op een rijtje te zetten...

Terugkomend op mijn eigenschappen: een hele slechte vind ik dat ik heel driftig kan worden. Dan bedenk ik de verschrikkelijkste dingen..."

Hoe ziet jouw toekomst eruit?

"Ik heb geen idee. Tot '93 weet ik wat ik ga doen, maar als ik zo doorga ben ik voor m'n tijd opgebrand. Hou op. Ik trek een zware wissel op het leven. Ik werk zes dagen in de week, meer mag niet volgens de CAO. Toch merk je aan sommige dingen dat je bijna vijftig bent. Als ik meespring in een musical, zie ik die jongelui het been net iets hoger en vaker de lucht in gooien. Ik heb gelukkig 12 jaar op ballet gezeten. Tot vorig jaar trainde ik iedere dag. Maar ik kreeg rugklachten. Die zijn nu over. Ik vind het een heerlijk idee binnenkort weer te beginnen. Dan hangt het vlees weer beter aan je skelet. Dat zie je al na een week. Dan heb je weer vakjes op je buik."

Jos, bedankt!

Rein van Willigen

kom in de familie bij martin gaus!

Dierenmanieren Mensenmanieren, het familietijdschrift van Martin Gaus, verdient het om elke maand bij u op tafel te liggen. Word lid van de Gaus-club en ontvang elke maand dit prachtige magazine.

Als welkomstgeschenk heeft Dierenmanieren Mensenmanieren voor u magnifieke dekbedovertrekken, of een fikse korting op een halfjaar- of een jaarabonnement. **NEEM EEN ABONNEMENT OP DIERENMANIEREN MENSENMANIEREN**, een tijdschrift met een 10 voor gedrag.

Als u een tweede overtrek wilt hebben, dan heeft u de keuze uit twee mogelijkheden: a. een tweede abonnee zoeken voor Dierenmanieren Mensenmanieren, b. ons een briefje plus f 39,95 sturen.

BON

Ik neem een abonnement op
Dierenmanieren
Mensenmanieren tot
wederopzegging en kies voor:

- ☐ 1. Een halfjaarabonnement met de pastelkleurige dekbedovertrek. Ik betaal f 36,—
- ☐ 2. Een halfjaarabonnement met de dekbedovertrek met dieren. Ik betaal f 36,—
- ☐ 3. Een halfjaarabonnement met korting. Ik betaal f 28,50 in plaats van 36,—
- ☐ 4. Een jaarabonnement met de pastelkleurige dekbedovertrek. Ik betaal f 66,—
- ☐ 5. Een jaarabonnement met de dekbedovertrek met dieren. Ik betaal f 66,—
- ☐ 6. Een jaarabonnement met korting. Ik betaal f 51,— in plaats van f 66,—

Naam: .....
Straat: .....
Postcode .....
Woonplaats: .....

Ik wacht met betalen totdat ik een acceptgirokaart ontvang. De dekbedovertrek ontvang ik na betaling van het abonnementsgeld. Deze aanbieding geldt tot drie maanden na verschijning van dit nummer.

Stuur bovenstaande bon op naar: P.V.O. Abonnementsservices
Dierenmanieren/Mensenmanieren Postbus 77 5126 ZH Gilze

Leesportefeuille-lezers opletten: Niet in dit blad knippen, maar fotocopy of bon overschrijven.

WANS

De toren der wanhoop

HANS

OP DE PURPEREN OPEN PLEK IS HET
RUIMTESCHIP BEZIG TE LANDEEN...

...ALS EEN PIJL MID-
DEN IN DE ROOS!
ALS EEN VLEG IN HET
SPINNEWEB!

VAL-
LEN WE
DAN,
NORAL?

WACHT! NIETS
OVERHAASTEN...
LAAT "HEM" EERST
NAAR BUITEN
KOMEN!

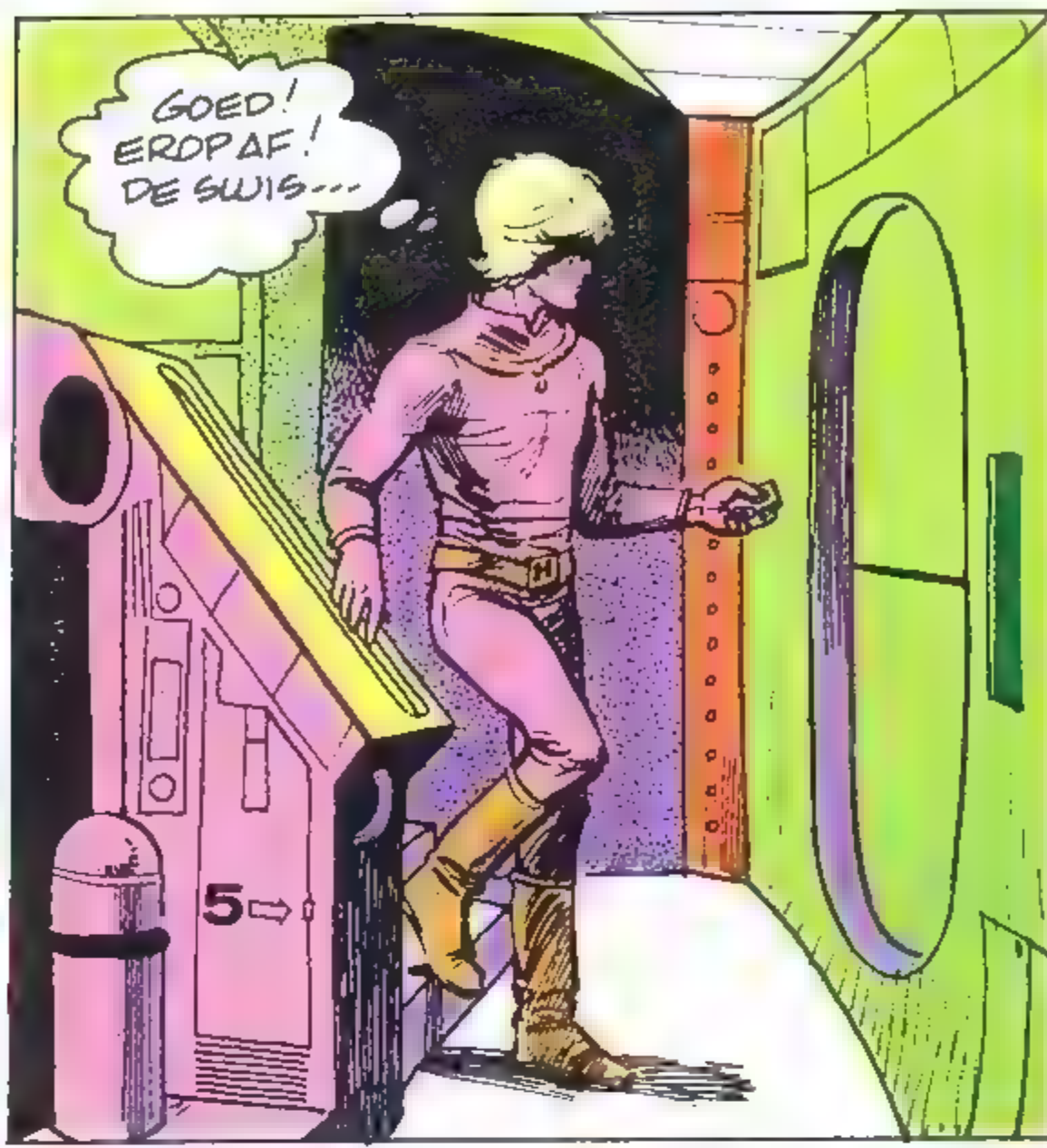
MAAR OPEENS...

BIS DE MILSDEVEN
MEUKWEGEN!
WAT IS DAT?

EEN MAGNETISCH
CAMOUFLAGEVELD,
KENN!

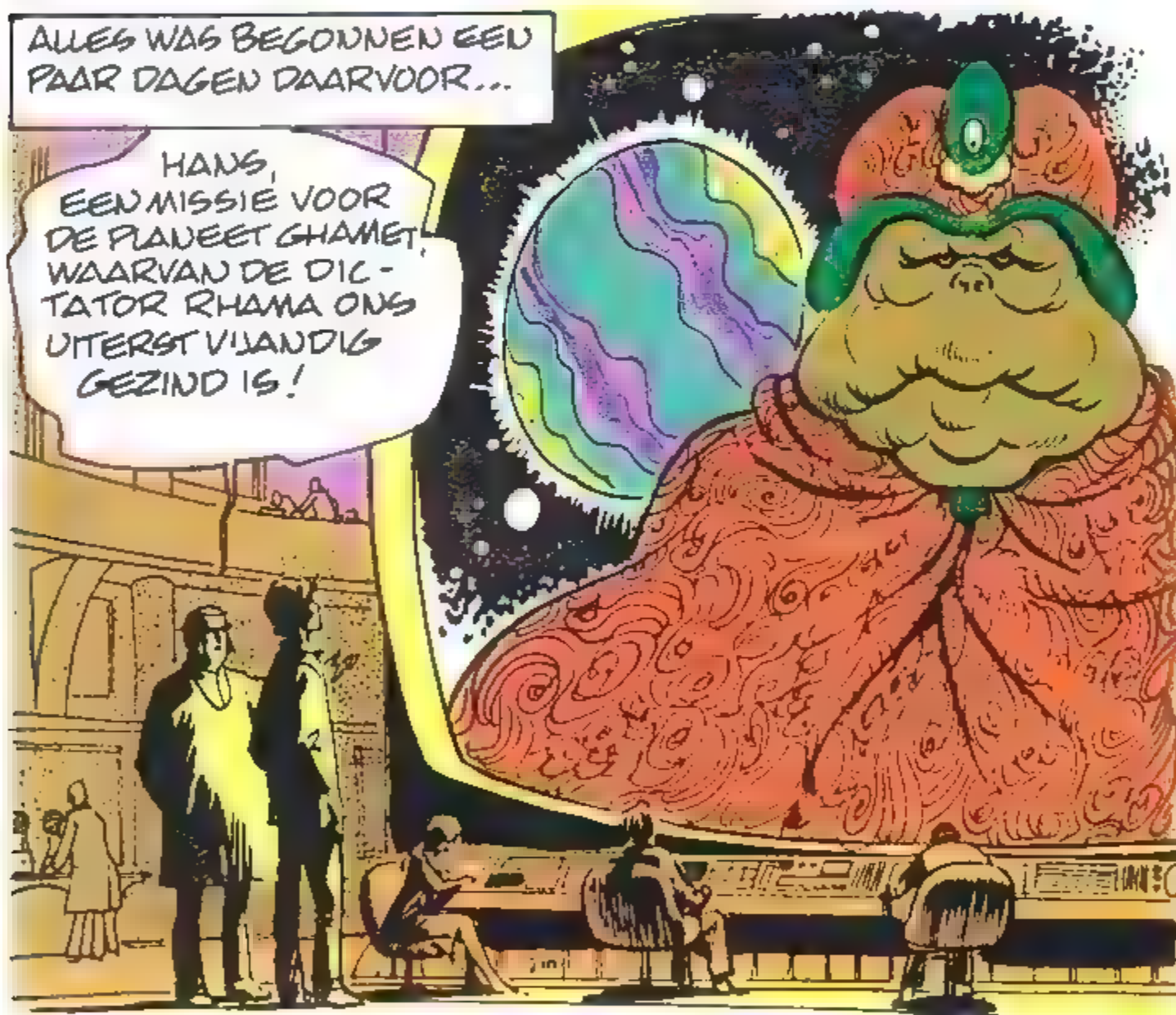

GOED!
EROP AF!
DE SWIS...

IS ER NIEMAND UIT-
GEKOMEN?

JAWEL,
MAAR WE
ZIEN HEM
NIET!

ALLES WAS BEGONNEN EEN
PAAR DAGEN DAARVOOR...

HANS,
EEN MISSIE VOOR
DE PIANEET GHAMET,
WAARVAN DE DIC-
TATOR RHAMA ONS
UITERST VIJANDIG
GEZIND IS!

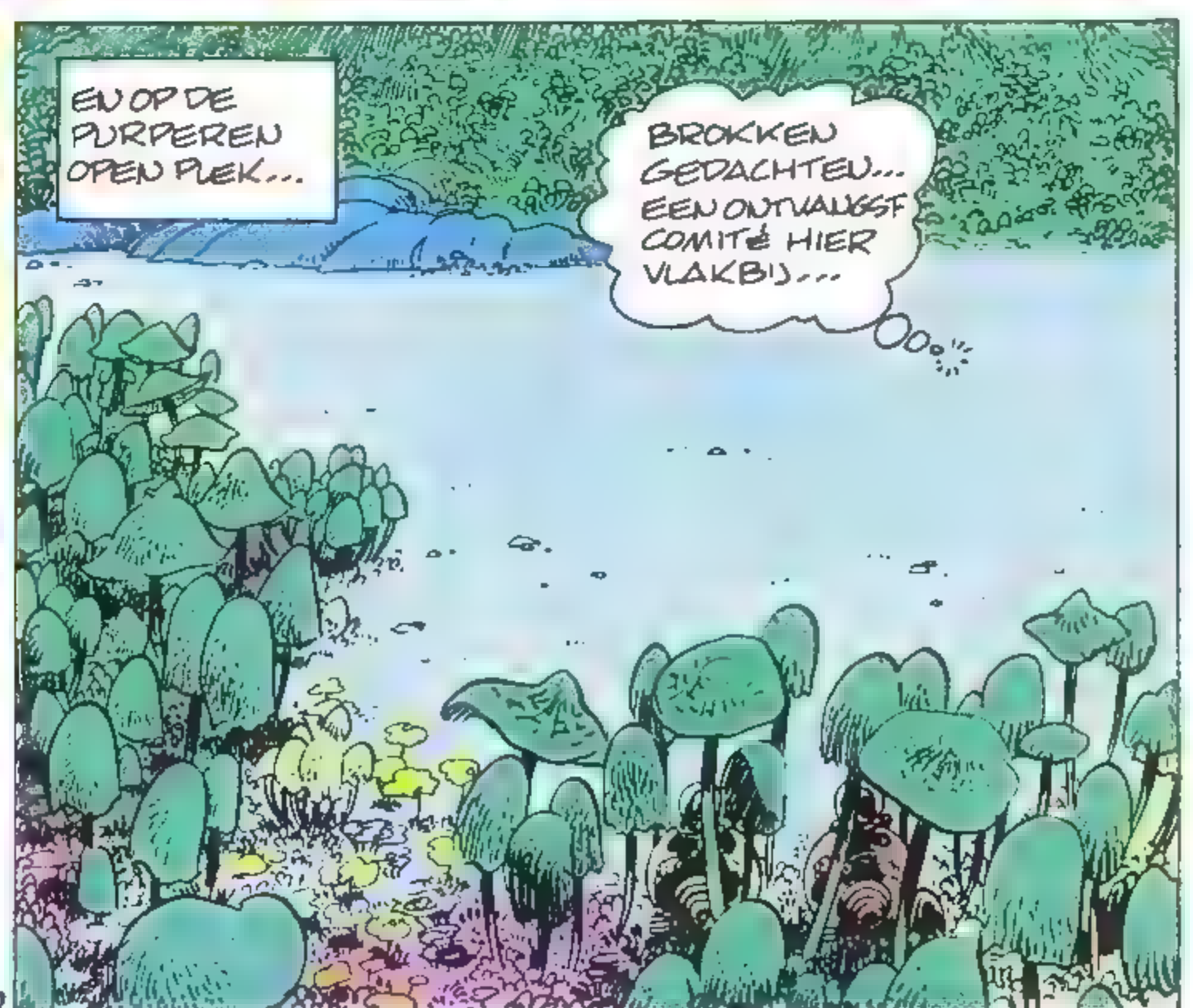

WE KUNNEN DE
PIANEET NATUUR-
LIJK VERNIETIGEN,
MAAR RHAMA HOUDT
SLAVEN VAN ONS
RAS, GEVANGEN
GENOMEN MENSEN
VAN DE "BUITEN
WACHT". DE MISSIE
BEHEUST HET BE-
STUDEREN VAN RHA-
MA'S VERDEDIGINGS-
MOGELIJKHEDE!

IK ZEG NIET
DAT JE VEEL
KANS MAAKT...

DAT IS
NIET
NODIG...

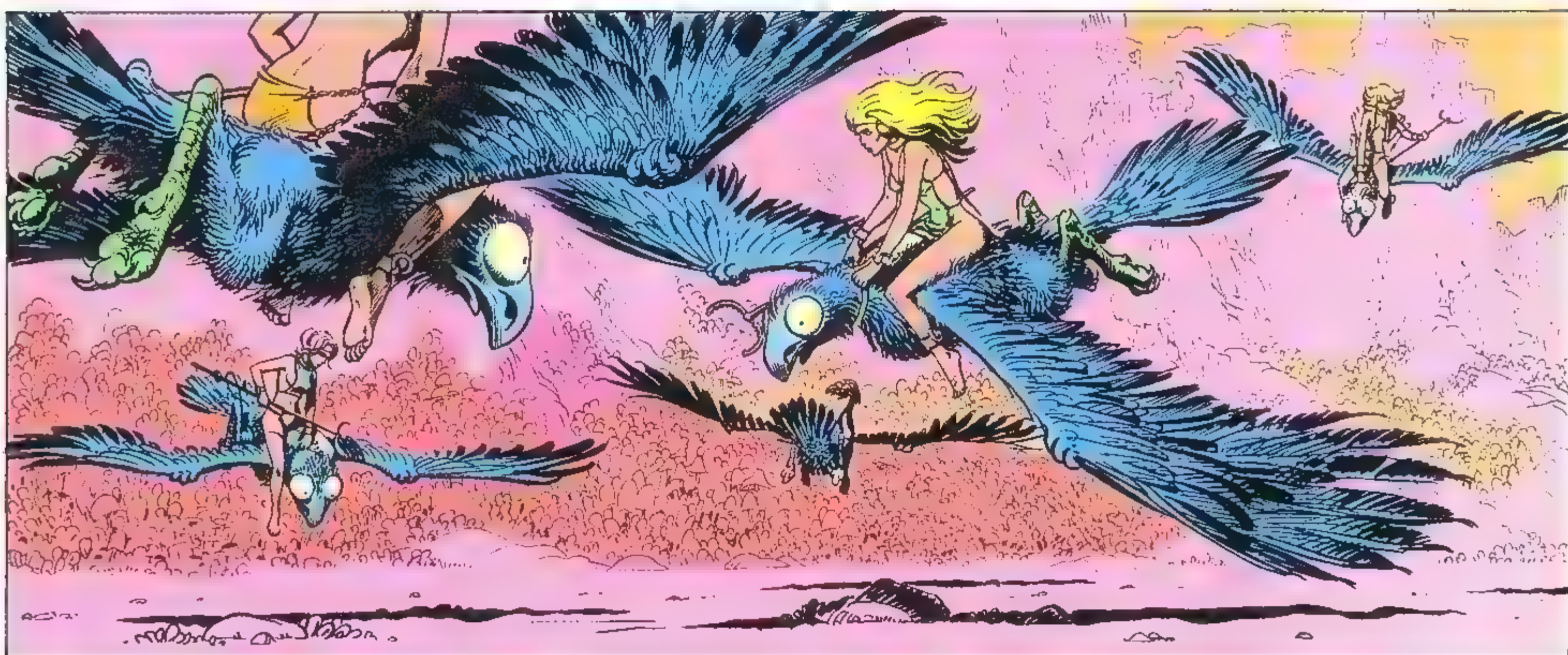
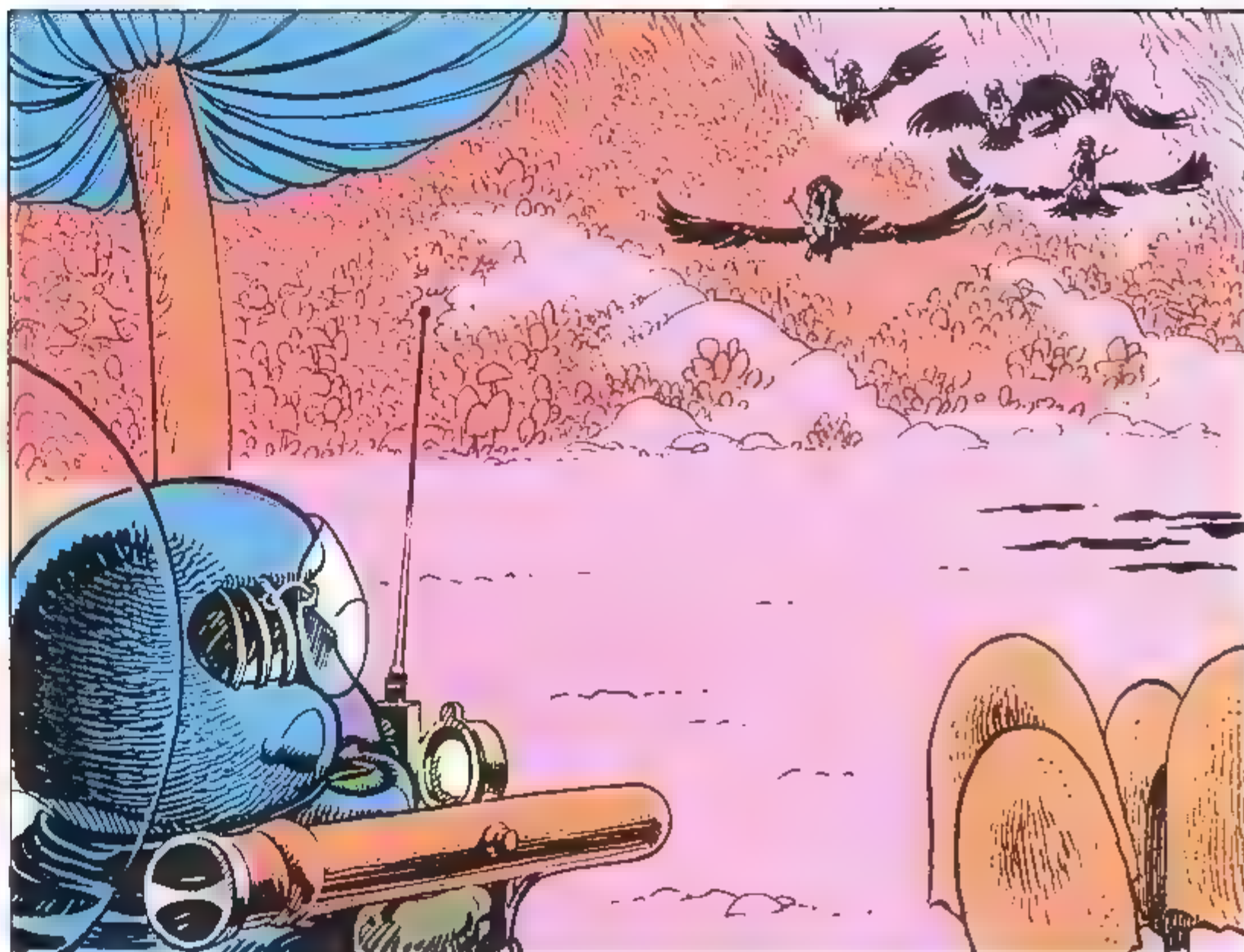
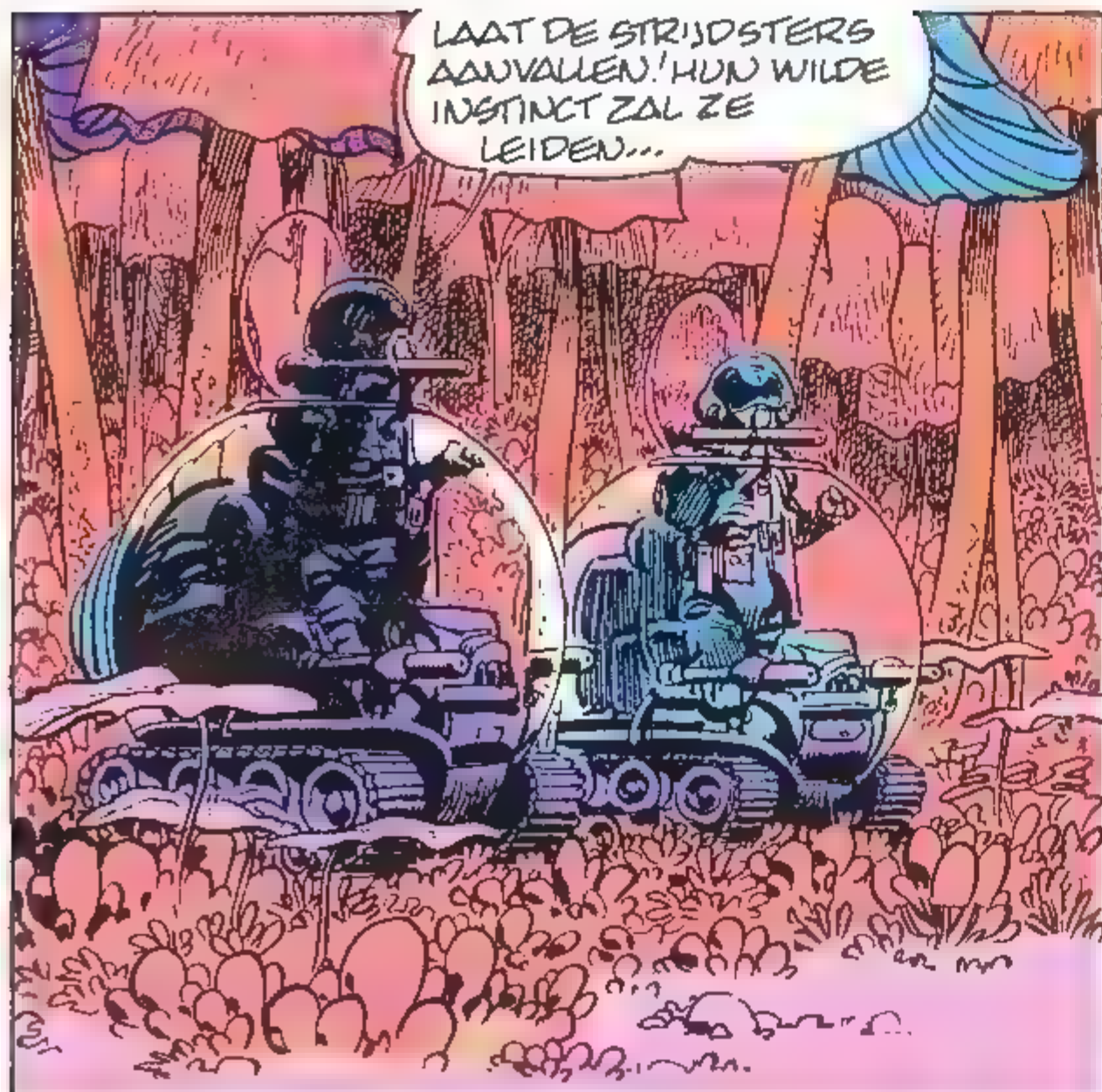

EN OP DE
PURPEREN
OPEN PLEK...

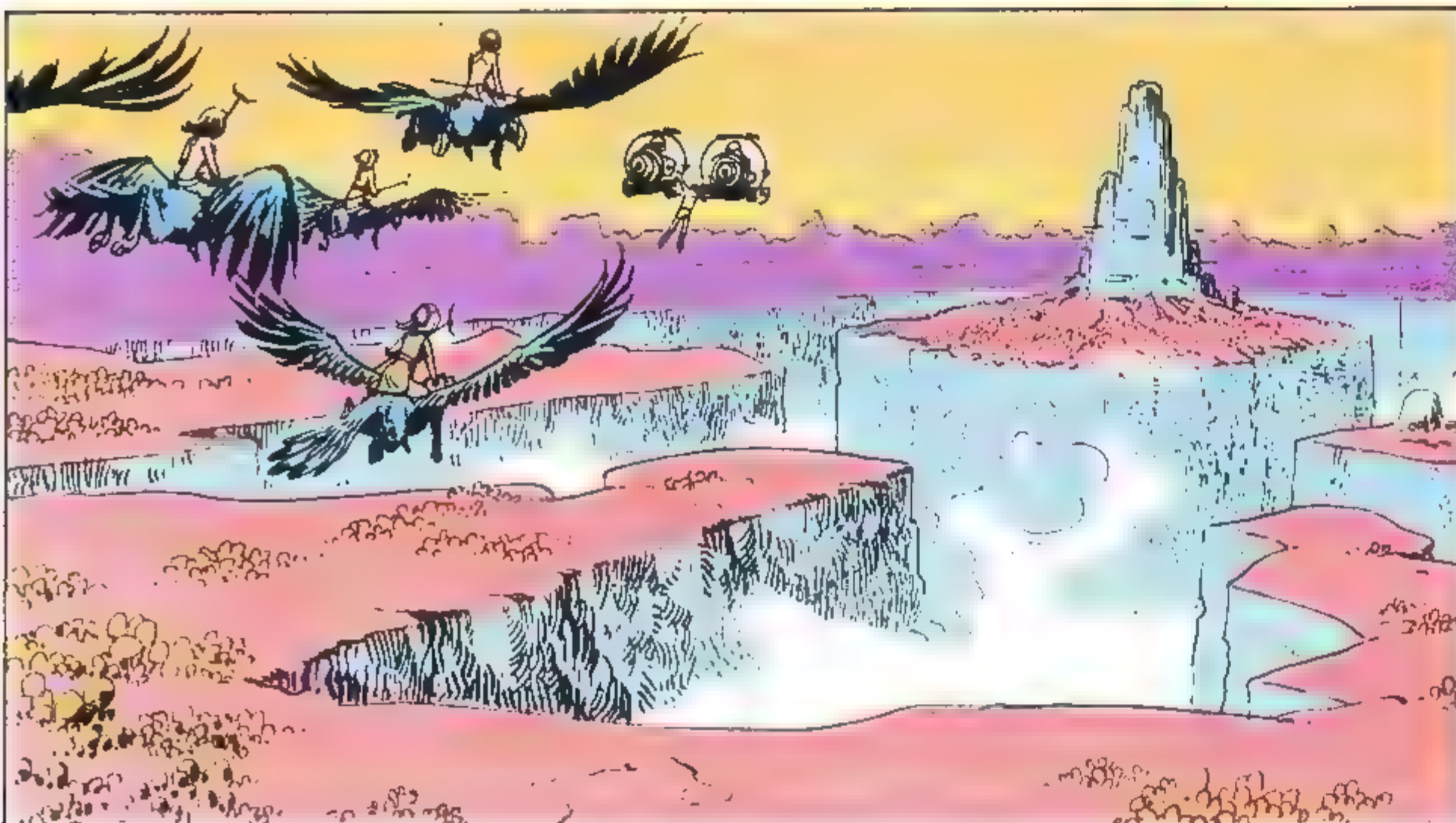
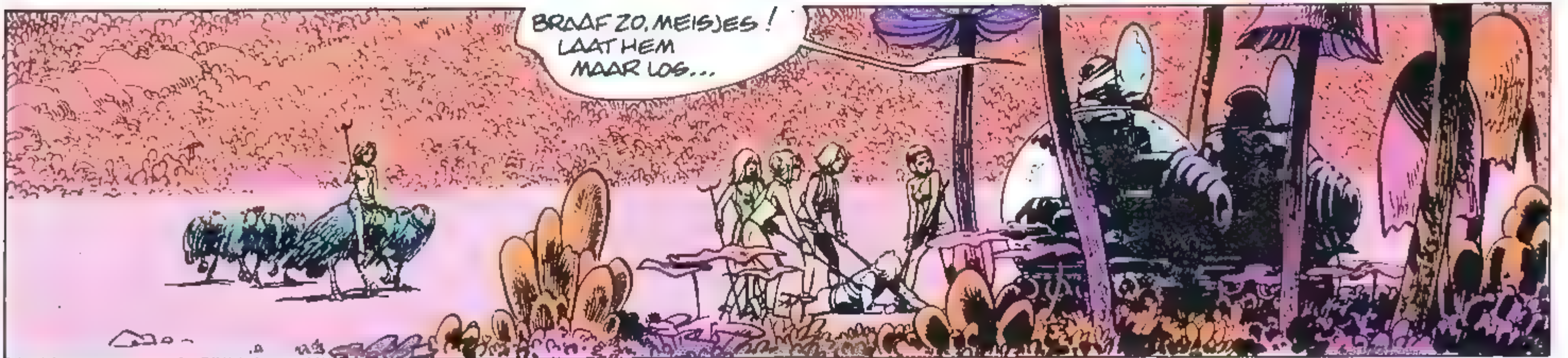
BROKKEN
GEDACHTEN...
EEN ONTVANGST
COMITÉ HIER
VLAKBIJ...

HANS

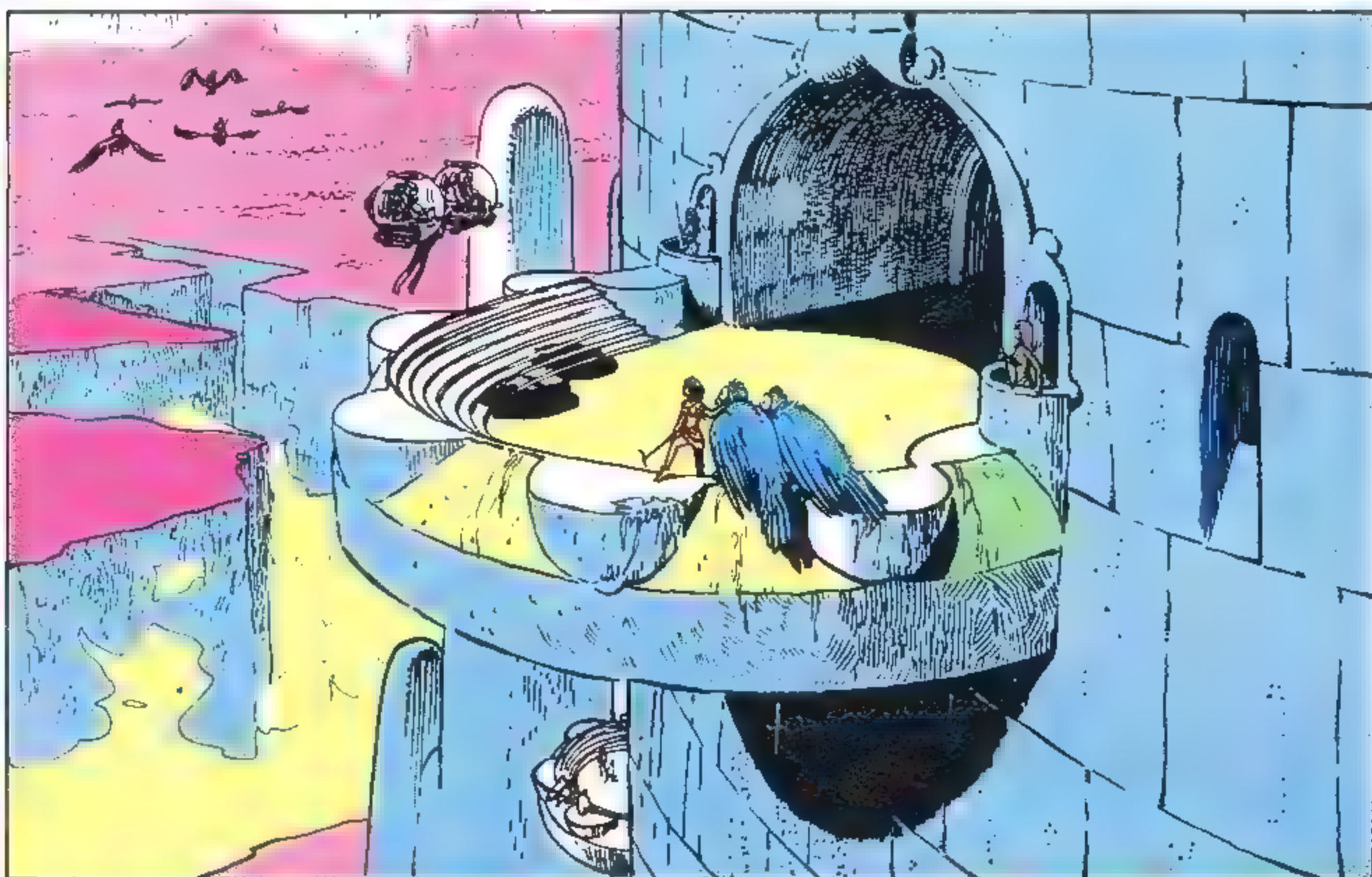

HANS

HET WAS ALLEMAAL
GEZICHTSBEDROG EN IK
BEN ERINGELOPEN ALS
EEN BEGINNE-
LING...

HANSEN, BIGENAAMD
HANS, DE BERDEINDE GE-
HEIME AGENT, DE MAN
DIE DE DOOD NIET
VREEST! HAHHA!

JE
VERWACHTTE
ME, NIETWAAR,
RHAMA?

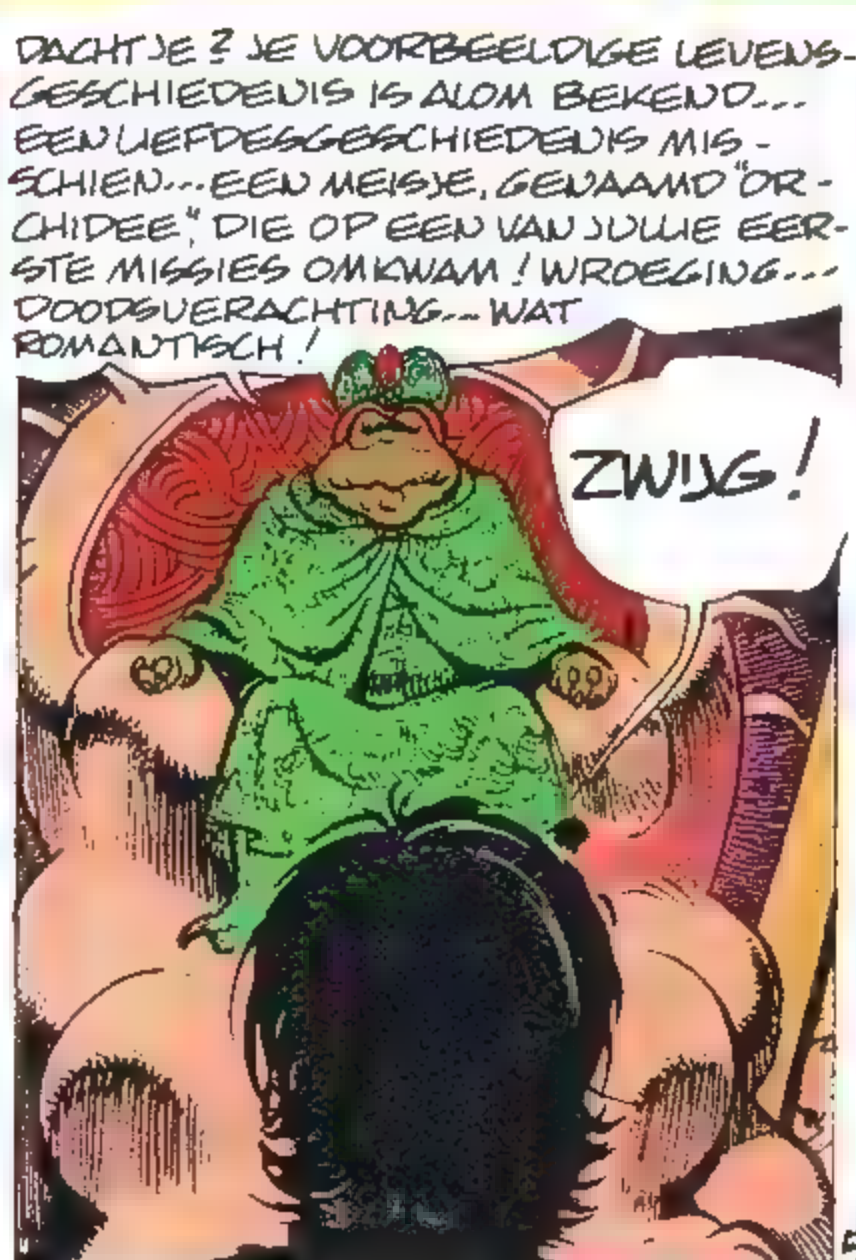

JA! MIJN VERSPIEDERS ZIT-
TEN IN DE HOOGSTE
KRINGEN! VREEMD
JOU TE LEREN KENNEN...
JE BENT EEN
LEGENDE!

IK BEN GEVLEID DAT WIJ
ZIJN UITGEKOZEN OM TE
BESPIONEREN... MAAR HET
VALT ME TEGEN, DAT JE JE ZO
SUEL HEBT LATEN VAN-
GEN!

JE SUPER-
HELDEIN ZIJN
DAAR GEEN DEBET
AAN! GEWOON EEN
PERSOONLIJKE...
ZWAKHEID...

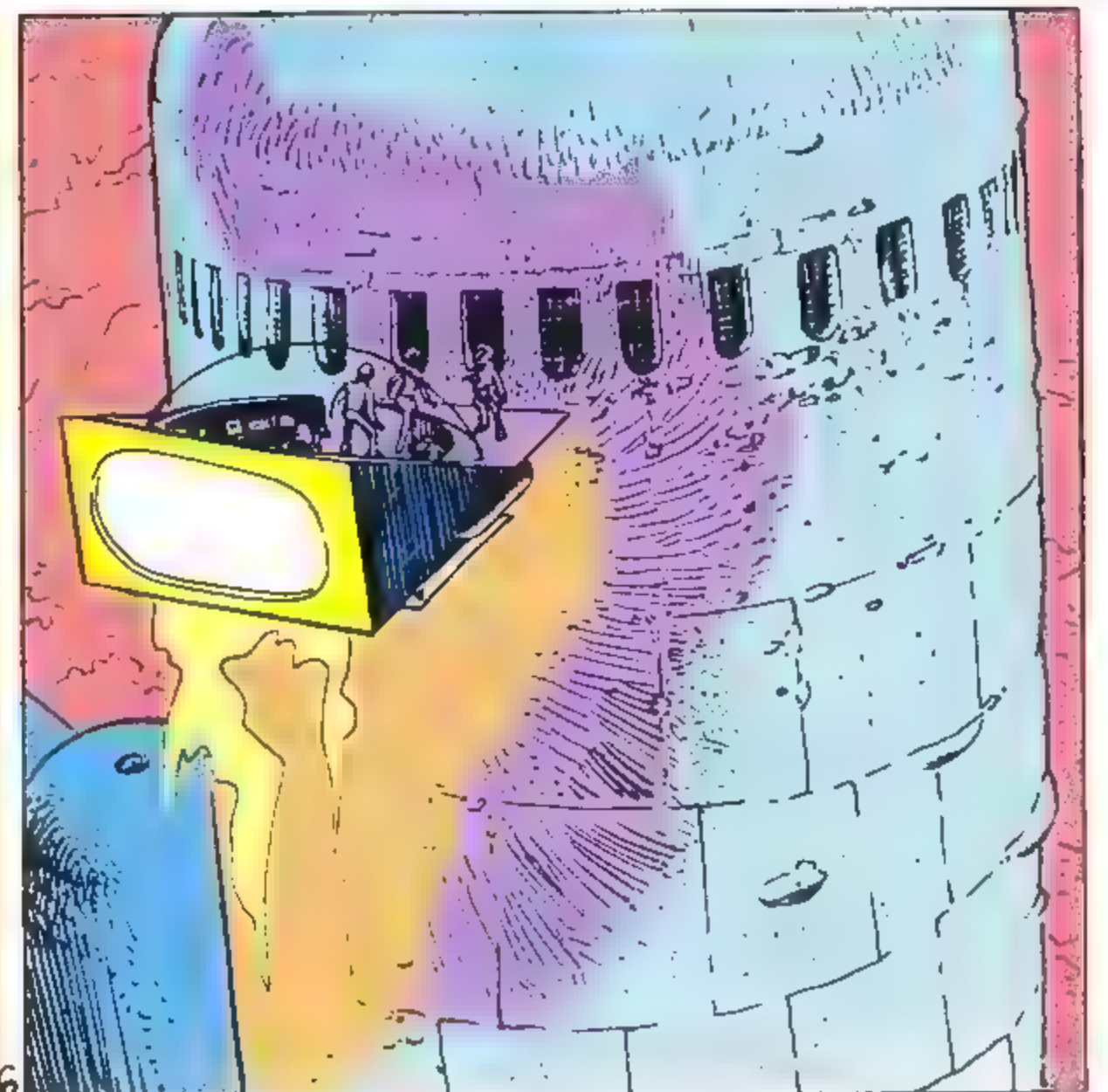
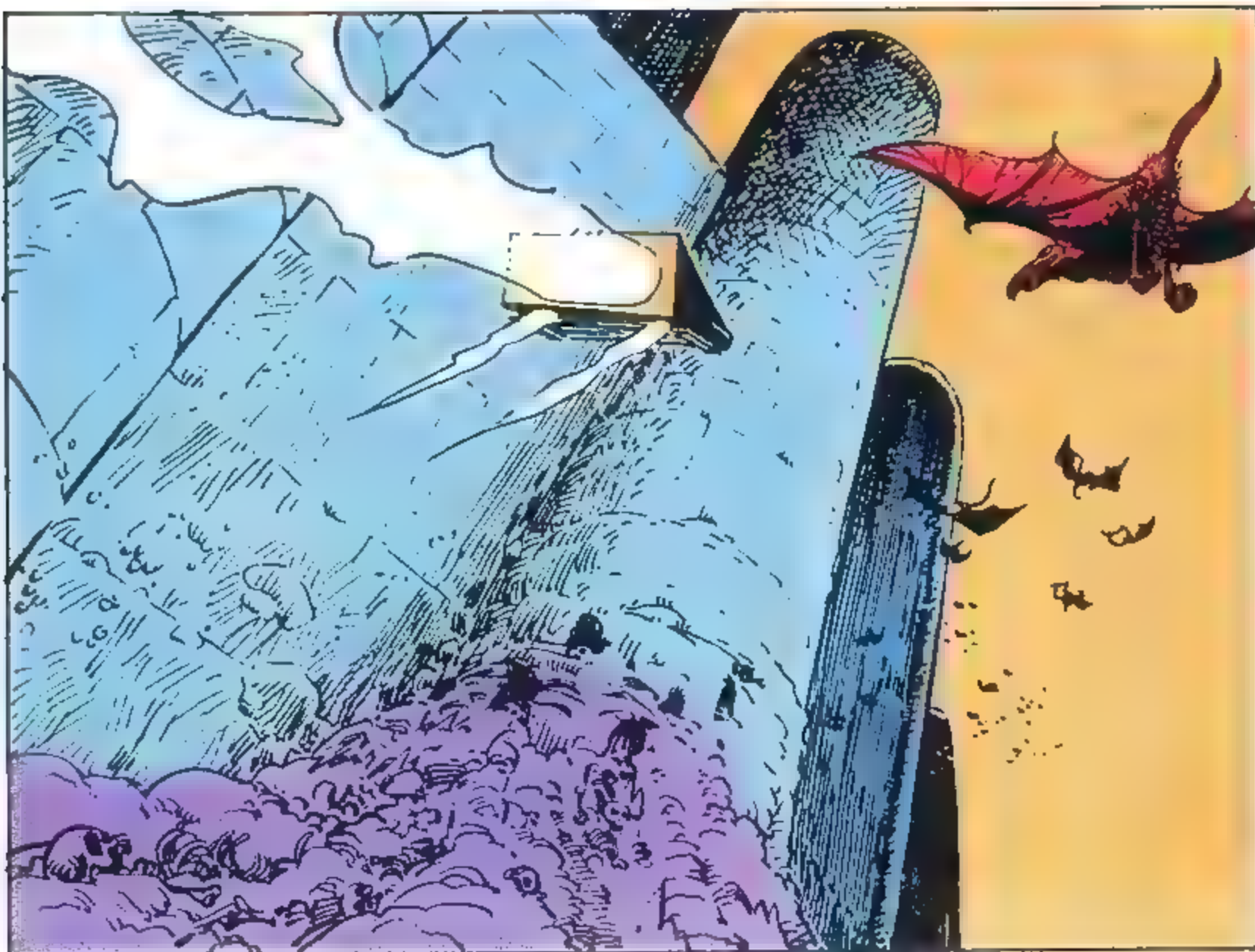
DACHT JE? JE VOORBEELDIGE LEVENSGESCHIEDENIS IS ALOM BEKEND... EEN LIEFDESGESCHIEDENIS MIS-SCHIEIN... EEN MEISJE, GEVAAMD "OR-CHIDEE", DIE OP EEN VAN JULIE EER-STE MISSIES OMKWAM! WROEGING... DOODSVERACHTING... WAT ROMANTIECH!

ZWIGS!

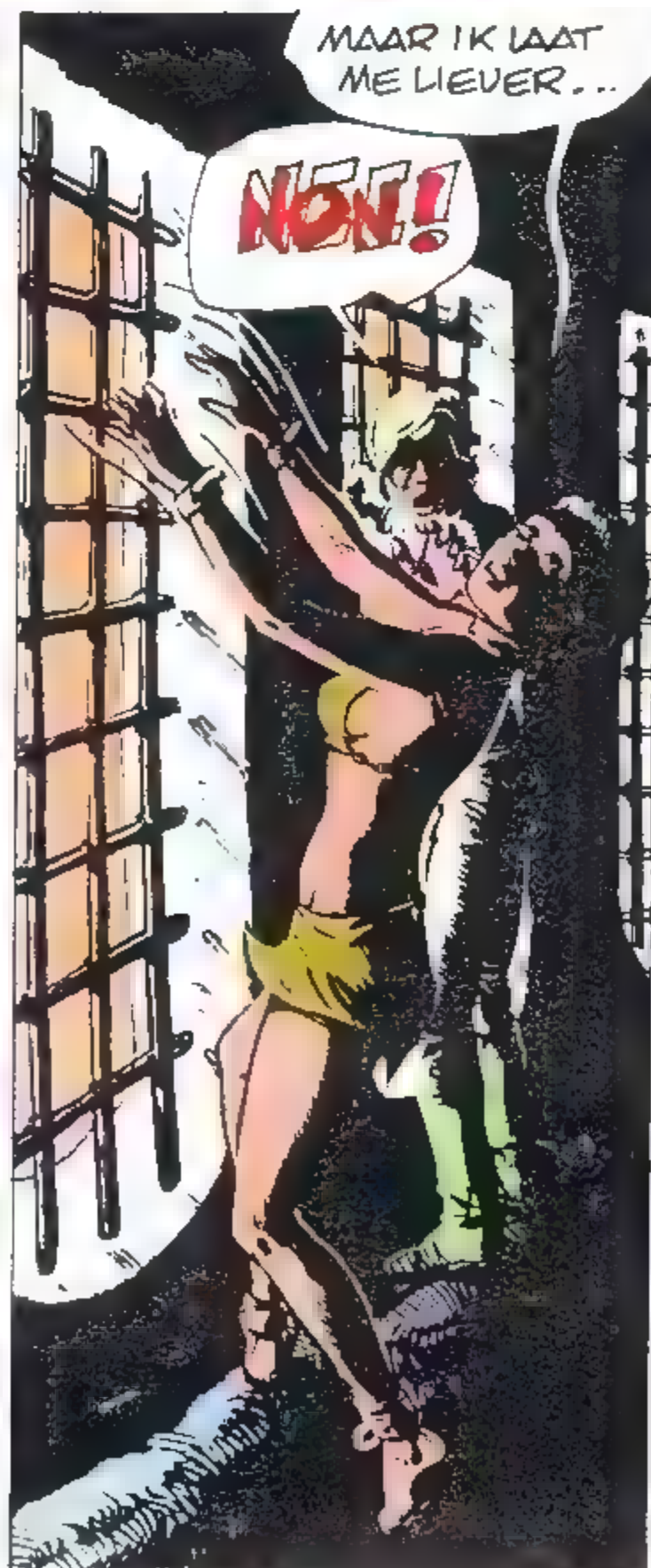
IK HEB WAT HISTO-
RISCH ONDERZOEK LA-
TEN DOEN: DOOR JOUW
SCHULD IS ORCHIDEE GE-
PAKT DOOR DE WAKERS
...MAAR ZE HAD EEN
DOCHTER... DIE IK
HEB OPGEVOMEN
ONDER MIJN SLA-
VINNEIN STRIJ-
DERS!

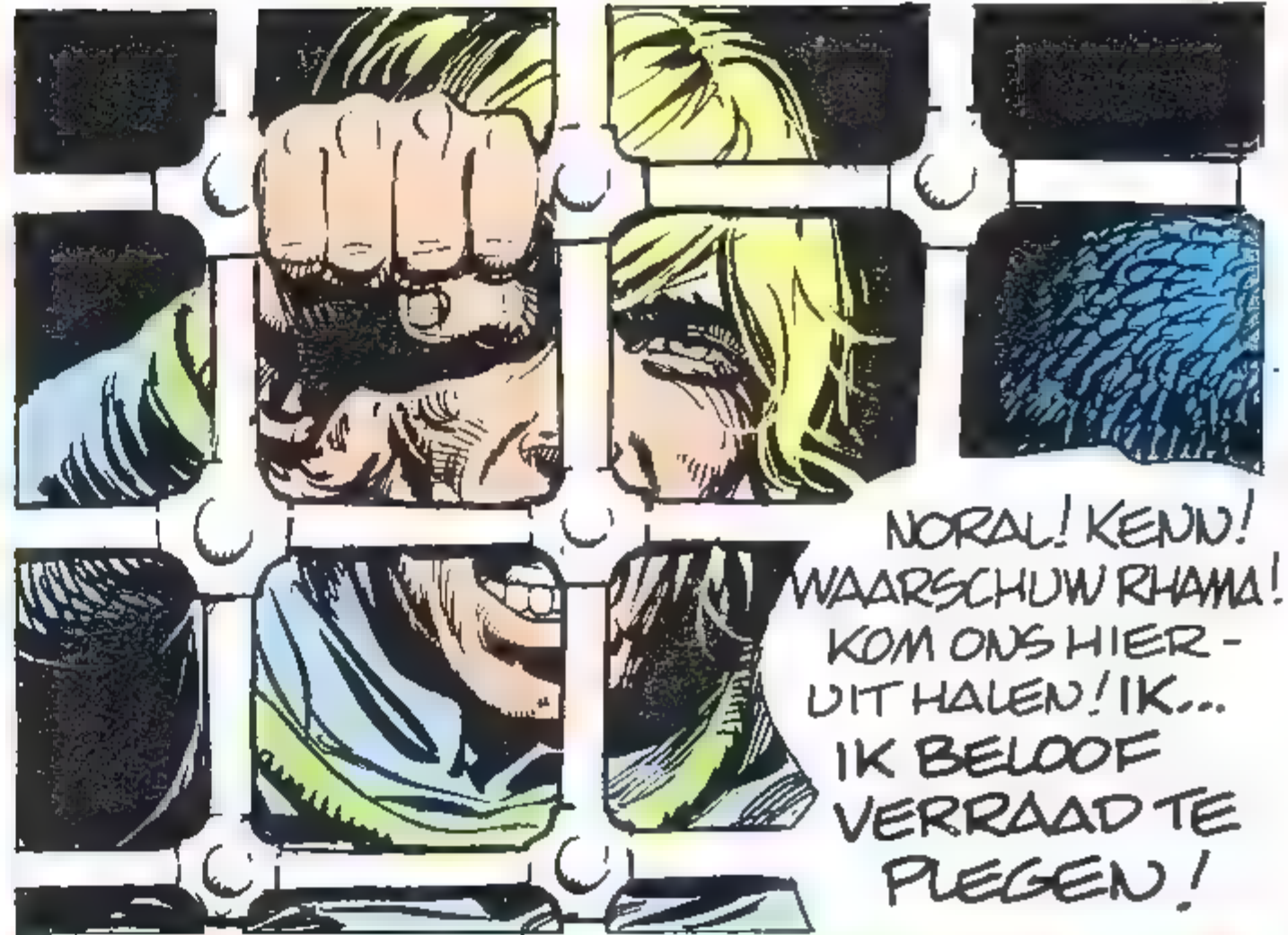

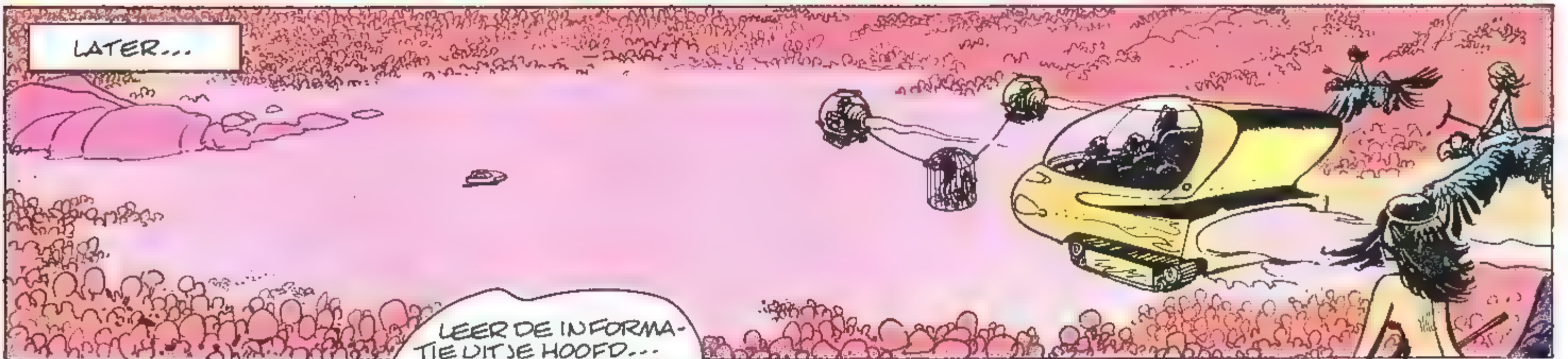
HANS

NORAL! KENN!
WAARSCHUW RHAMA!
KOM ONS HIER-
UIT HALEN! IK...
IK BELOOF
VERRAAD TE
PLEGEN!

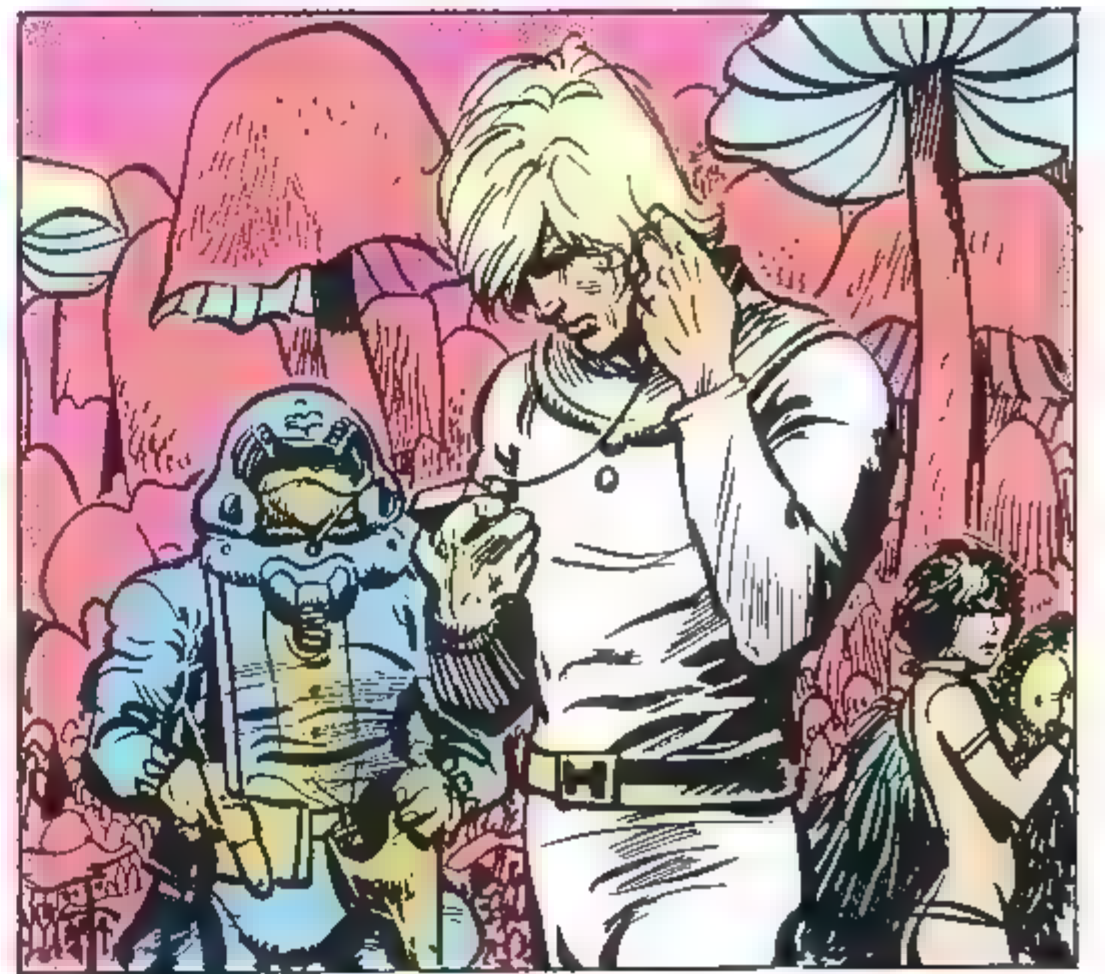

LATER...

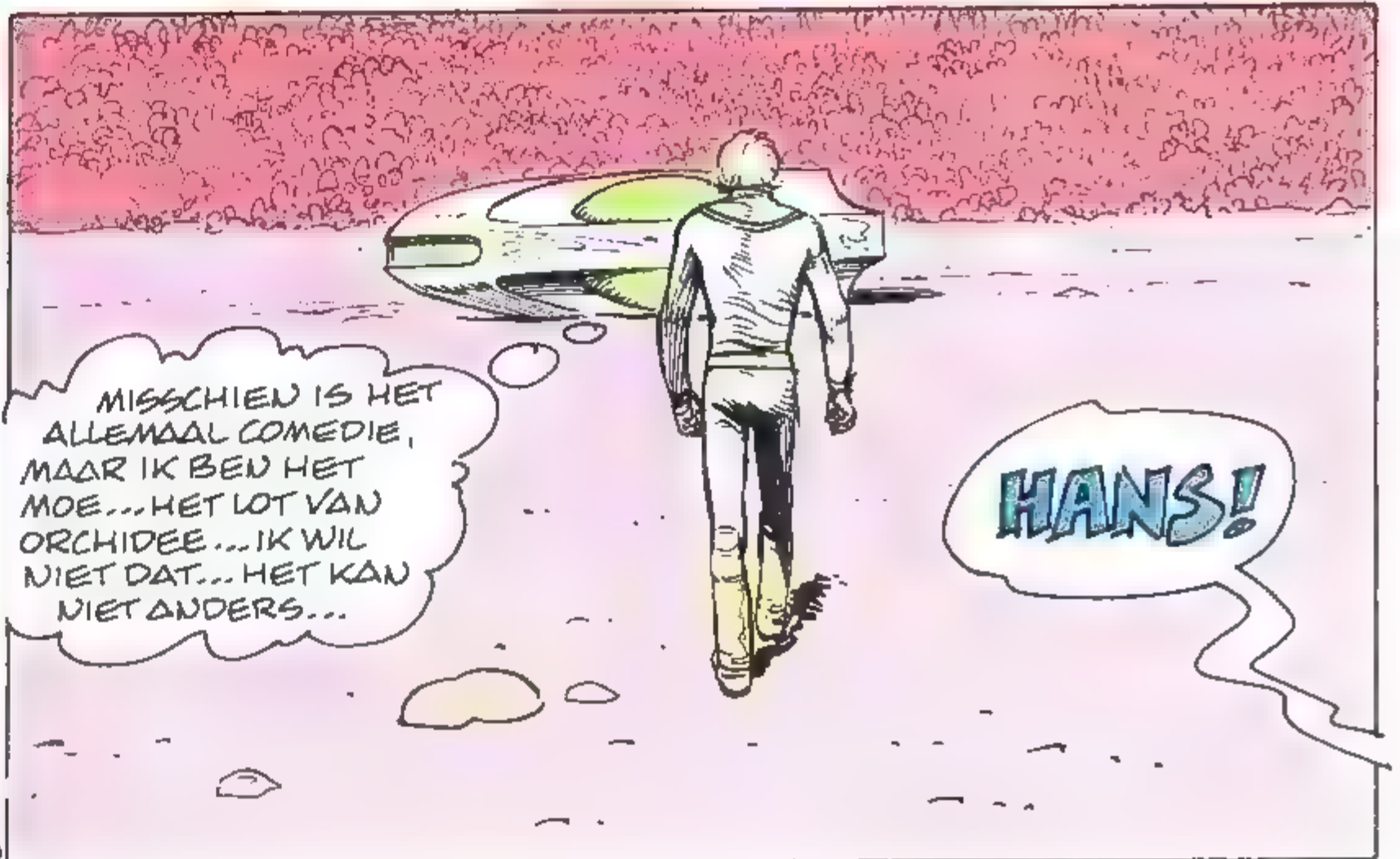
LEER DE INFORMA-
TIE UIT JE HOOFD...
DIE MOET AAN JE MEER-
DERE WORDEN DOOR-
GEGEVEN, ANDERS
STERFT ZIJ IN DE
TOREN DER
WANHOOP!

GOED...

IK BEN
KLAAR...

VERGEET
HET NIET!

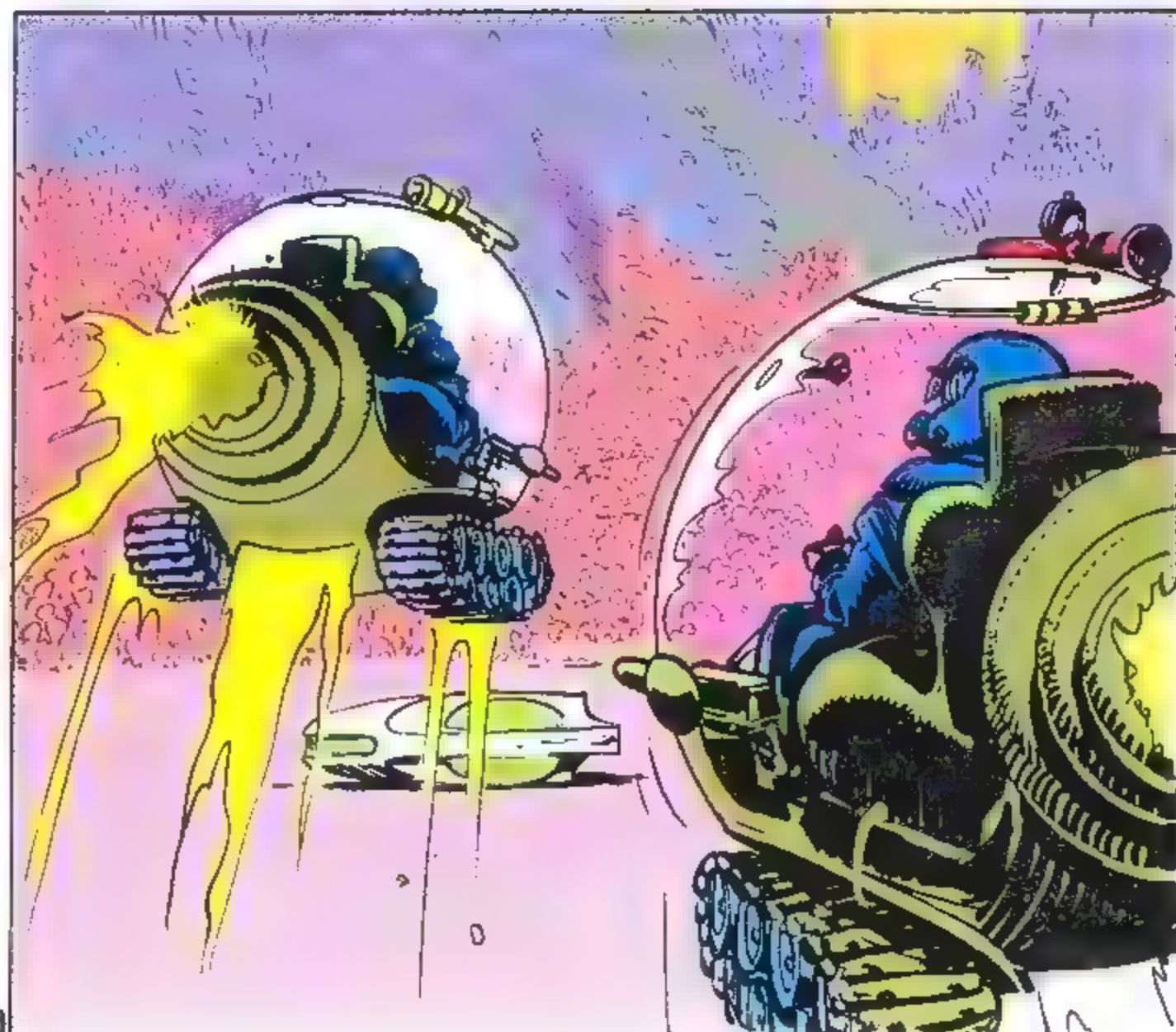

MISSCHIEU IS HET
ALLEMAAL COMEDIE,
MAAR IK BEN HET
MOE... HET LOT VAN
ORCHIDEE... IK WIL
NIET DAT... HET KAN
NIET ANDERS...

HANS!

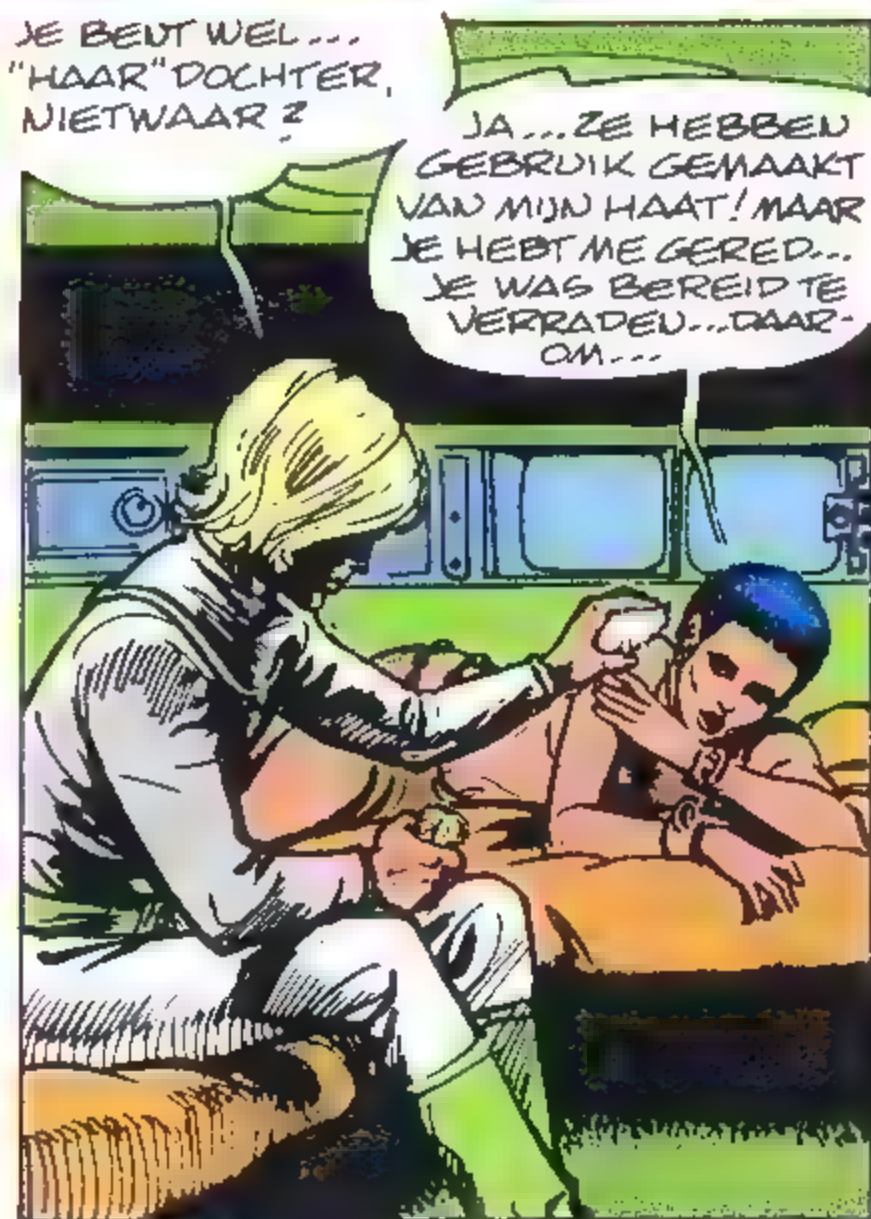
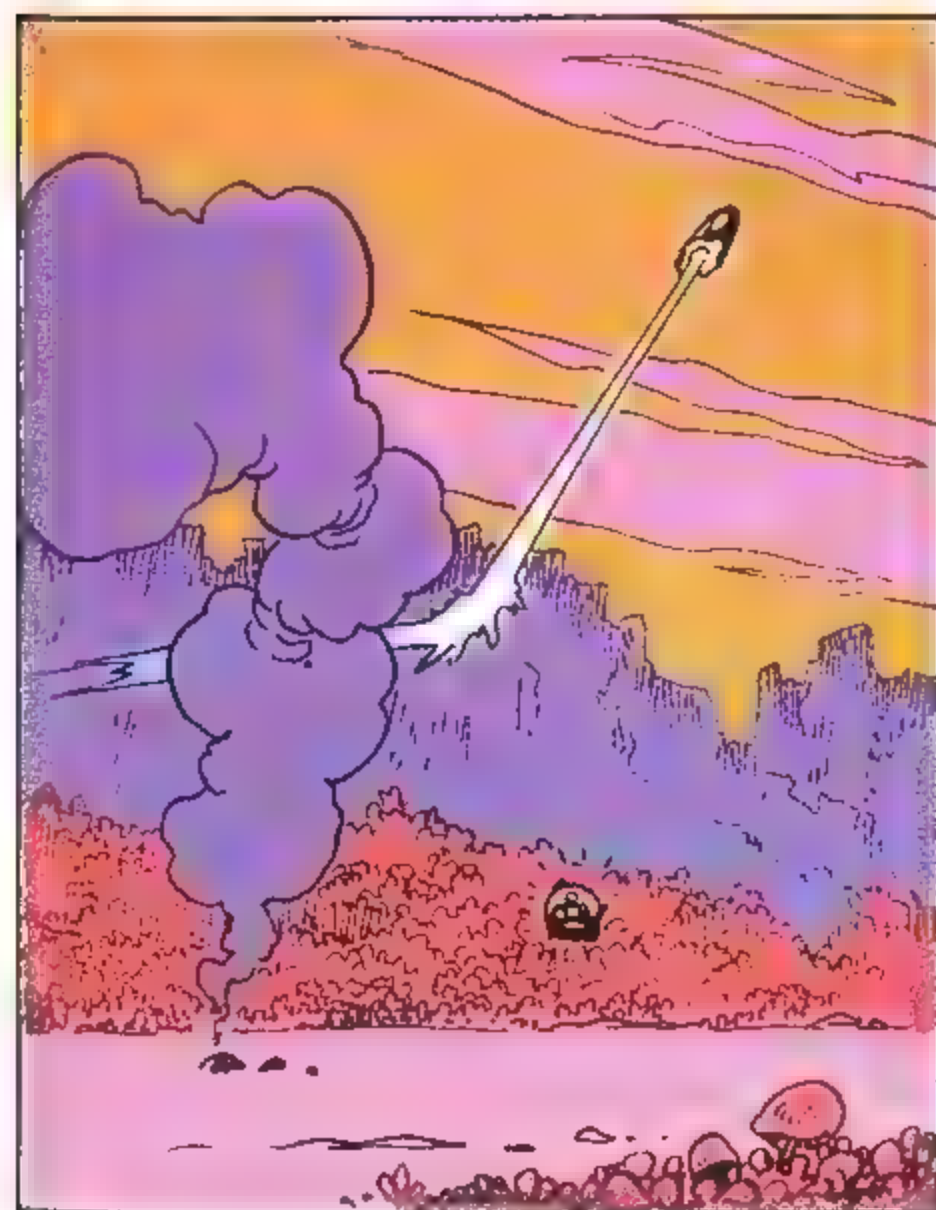
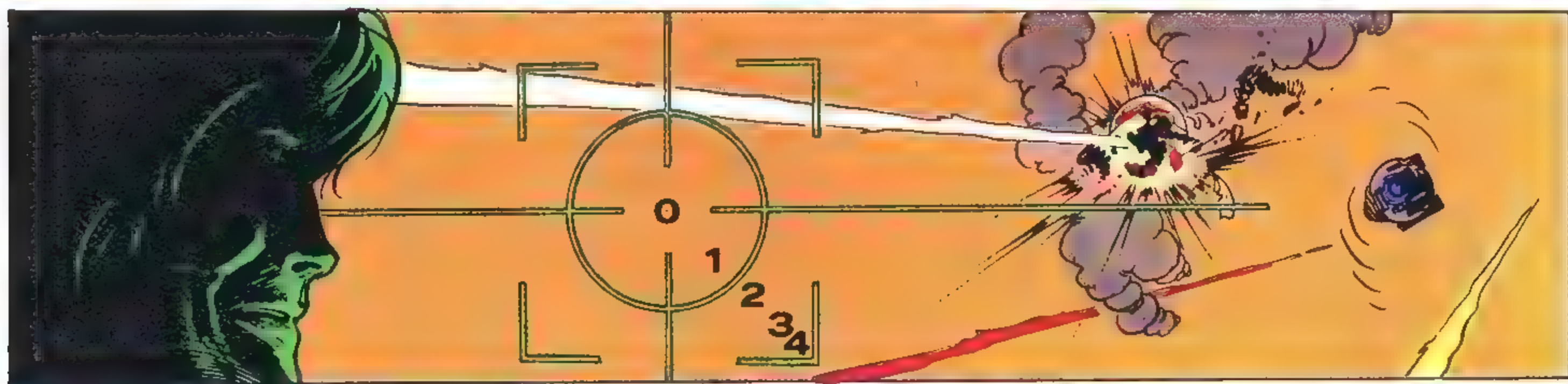
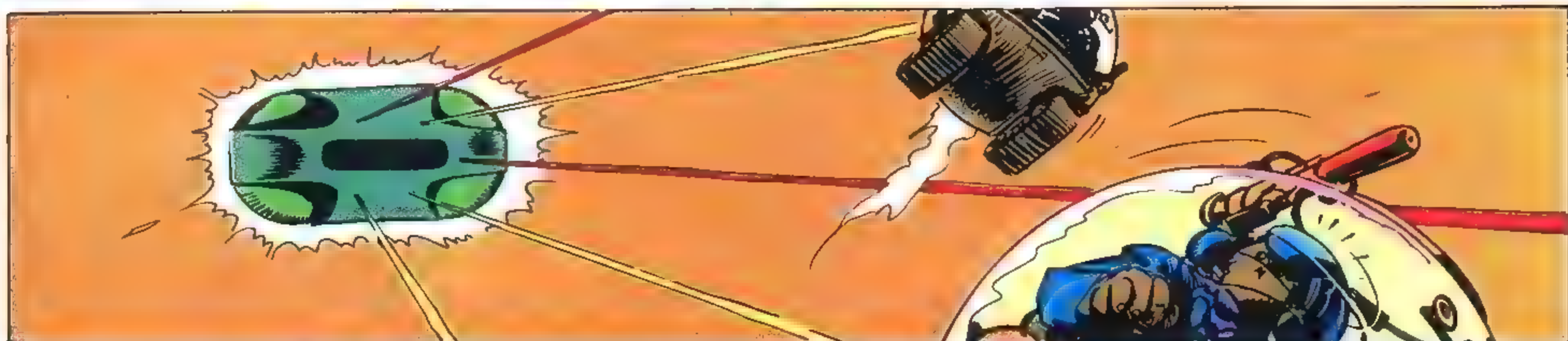
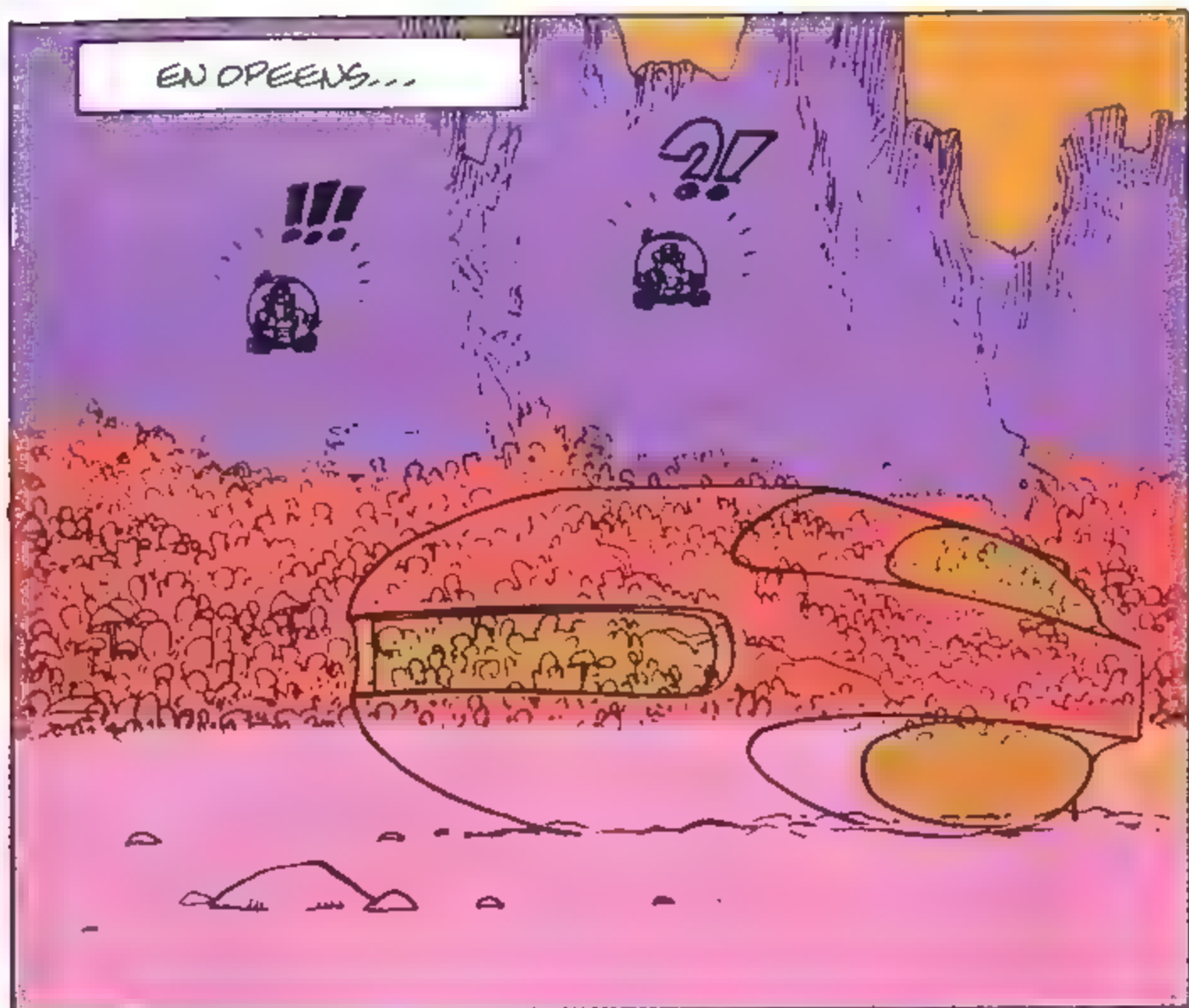

HANS

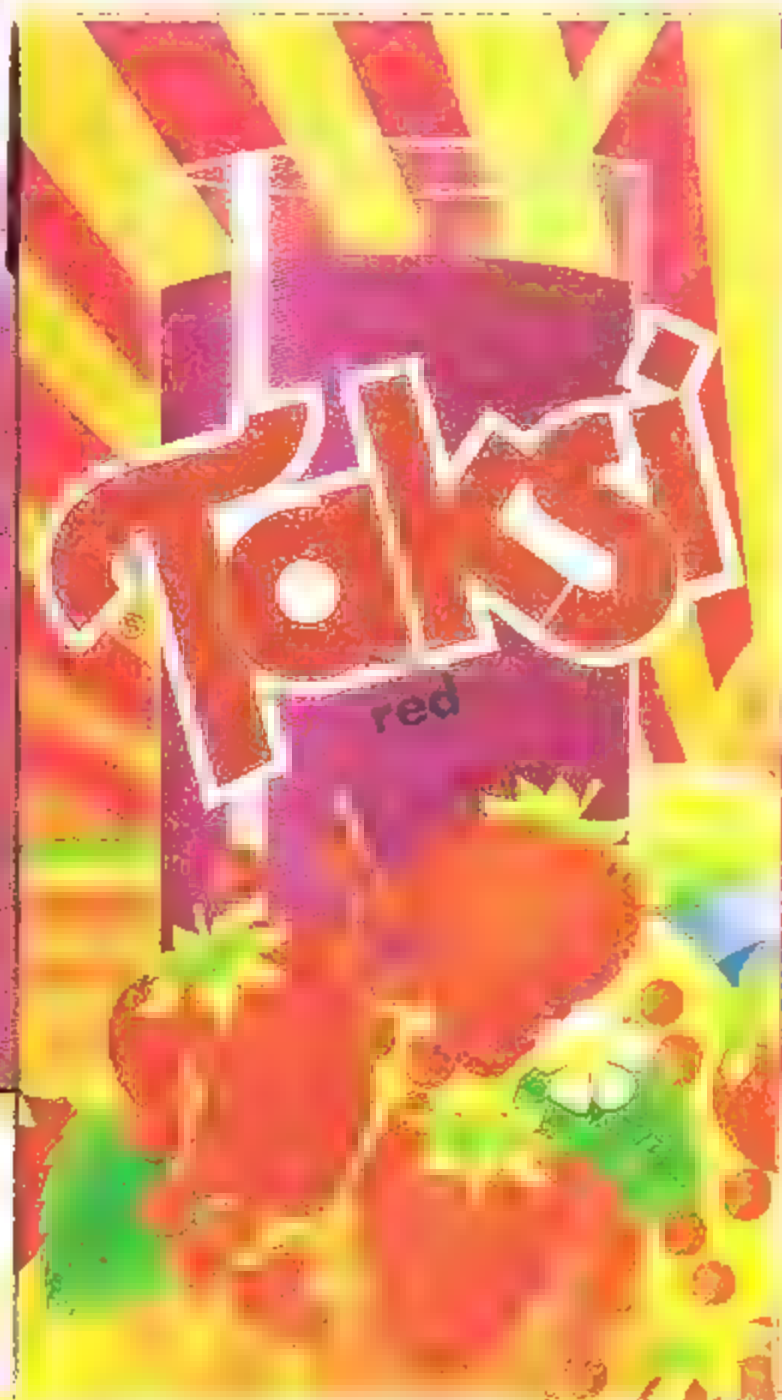
PAS
VERSCHEENEN BIJ
DE LOMBARDI
UITGAVEN,
DE
GLADIATOREN

Finde

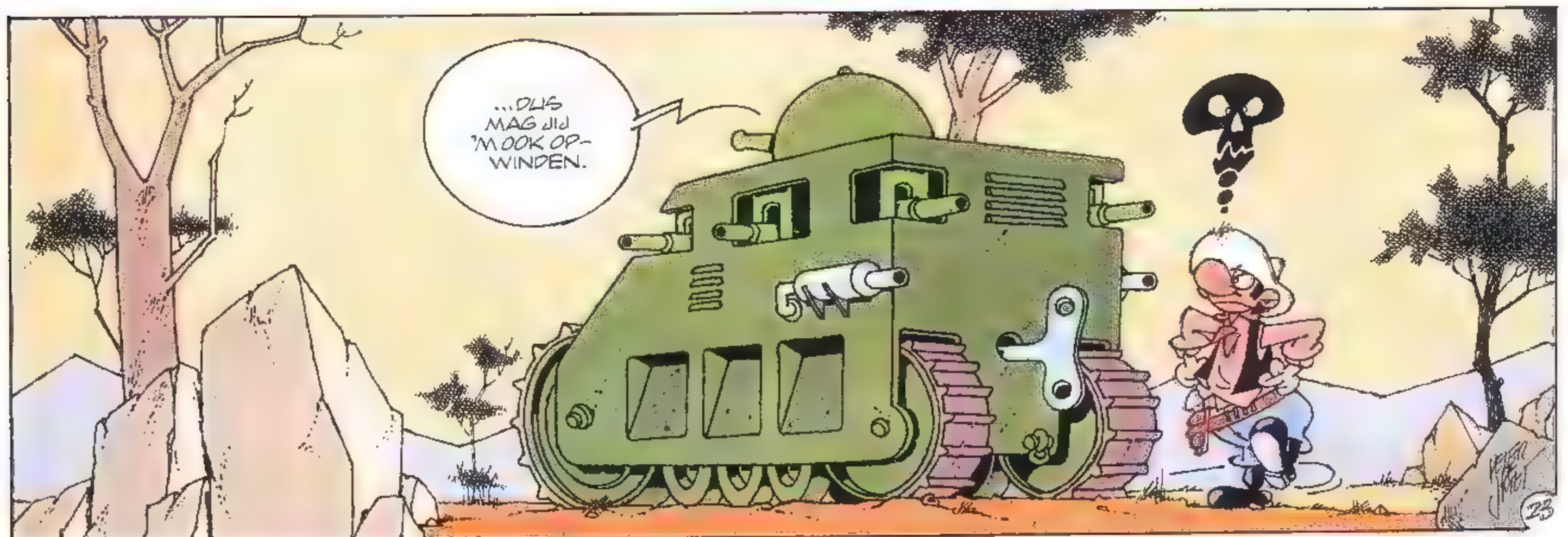
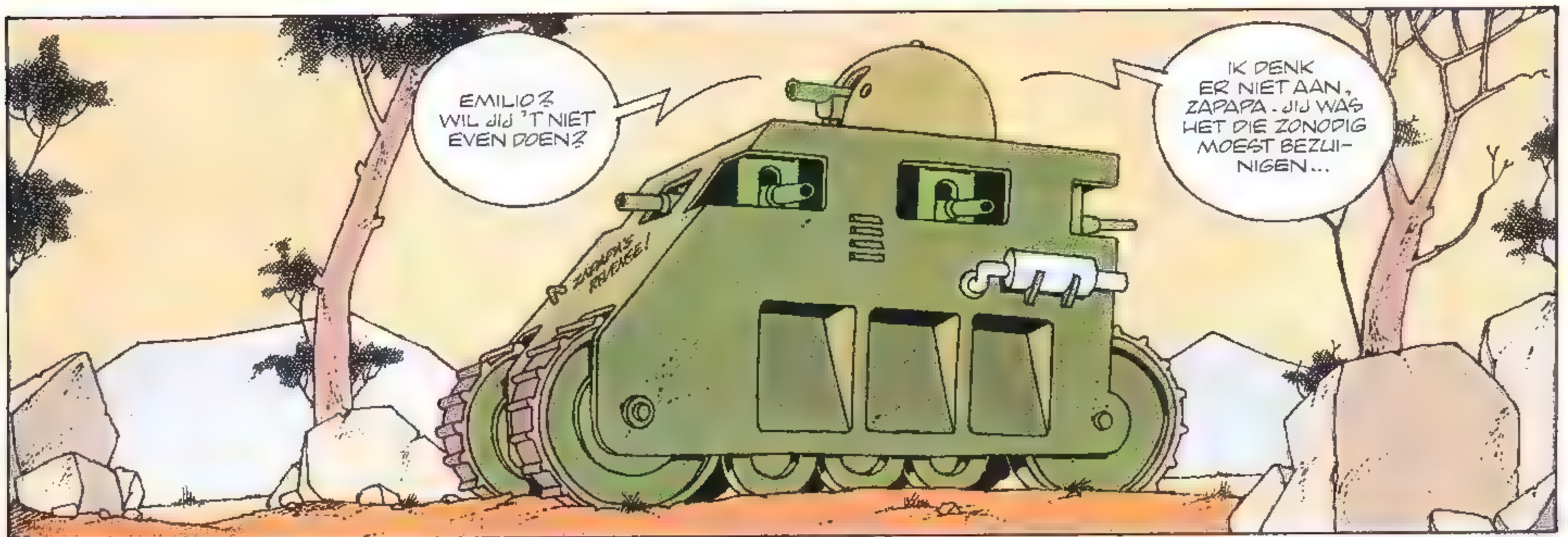
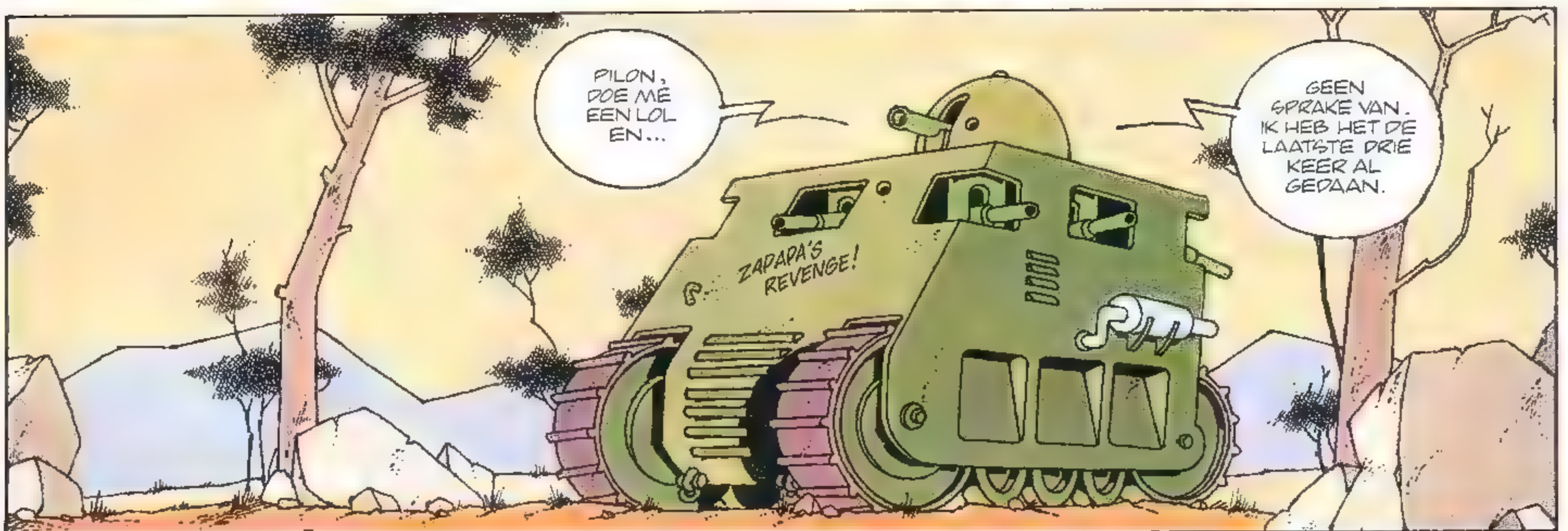
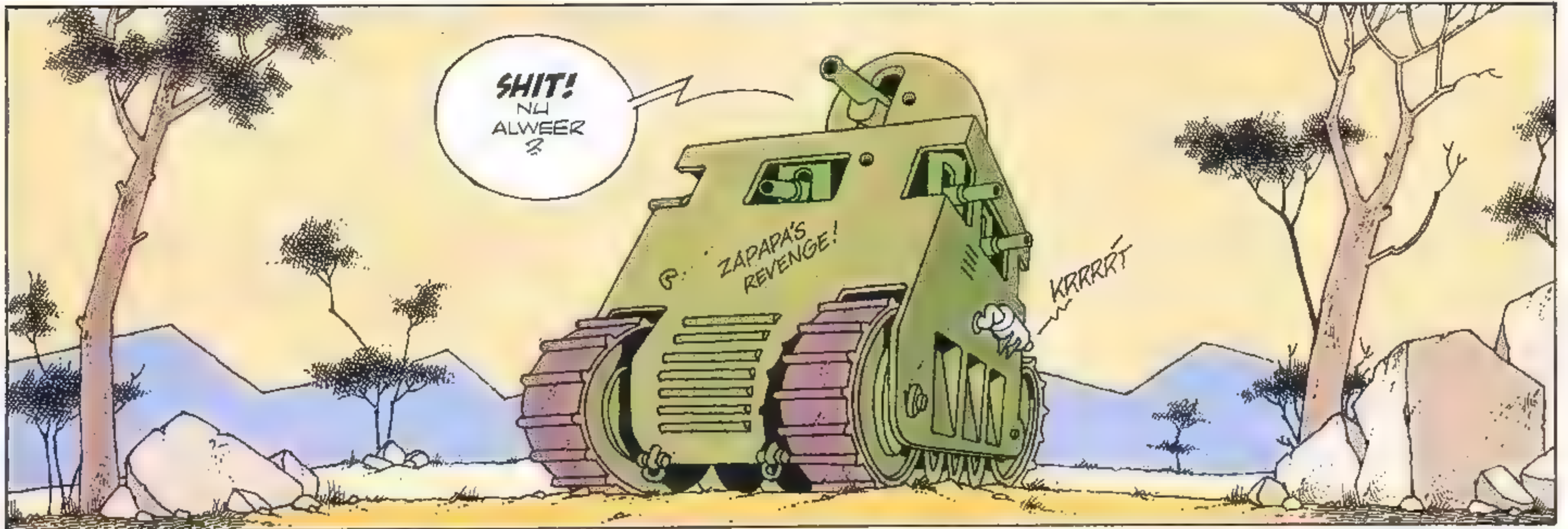
HOW ABOUT A TAKSI OR TWO?

TAKSI. 'N VOLWASSEN DRANKJE WAAR JE
NOOIT TE JONG VOOR BENT.

VIVA ZAPAPA

verhalen en legenden

DE DANS VAN DE BEER
duistere verhalen uit de middeleeuwen
marc-renier

LOMBARD
UITGAVEN

54 pagina's kleur

325 BF / 18,95 fl

V ERHALEN EN LEGENDEN

Collectie

Vrienden die deze verhalen lezen, uitgelaten drinkers die met de nap in de hand op de wijd open, dikbuikige tonnen troonden en achter talloze dampende borden aan tafel zaten, uitgelaten vrienden die tuk zijn op een kluchtig verhaal, jullie breng ik dit boek onder de aandacht, dat geschreven en getekend is op de wijze van meester Pieter Bruegel.

Mogen jullie op aangename wijze je voordeel doen met deze verzameling geschiedenissen, lezers van vandaag, mogen ze jullie vreugde en levenslust schenken en een zelfde uitgelatenheid als in de oude tijden vol gespuis, toen jullie voorouders kunnen leegden, dobbelden, hun buiken barstensvol aten en dansten tot onder de galg.

Vrienden lezers die nog altijd moeten lachen om deze vrolijke woorden en deze dwaze streken, dit boek is voor jullie.

DE DANS VAN DE BEER

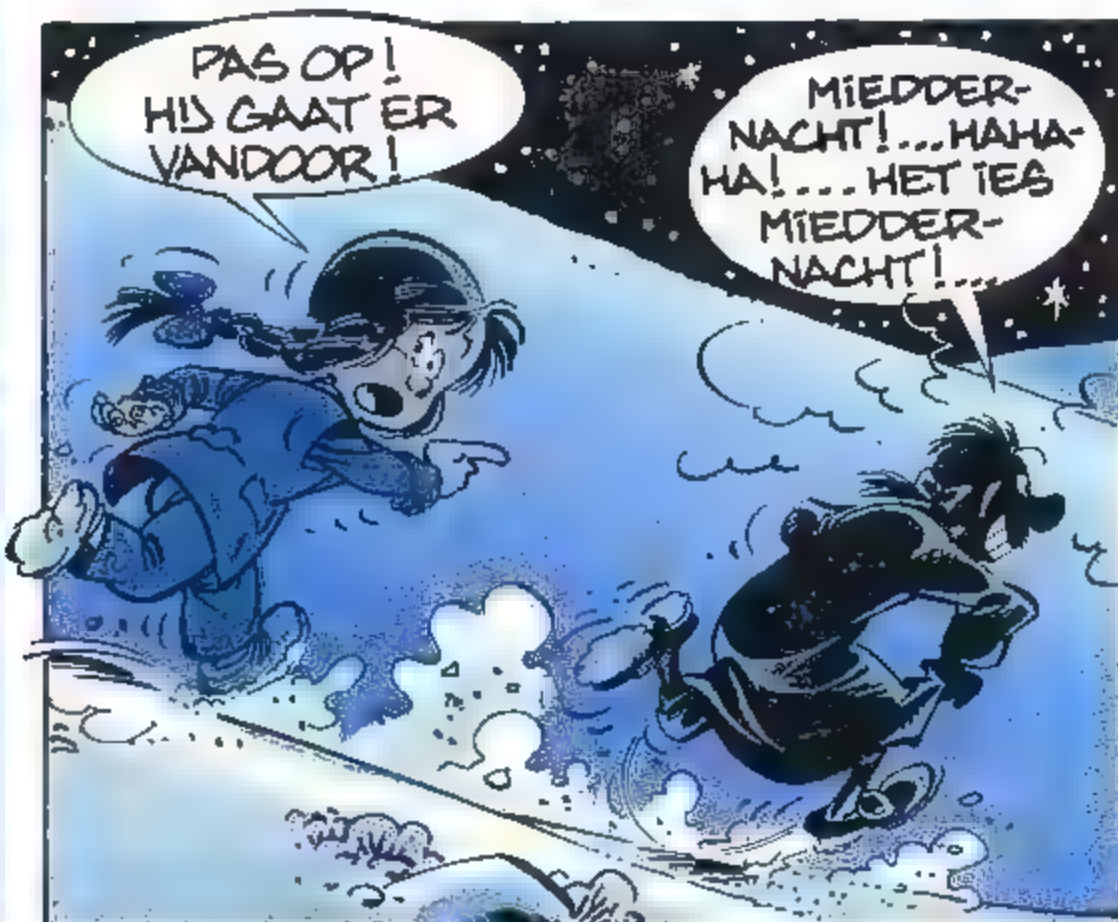
DOOR MARC RENIER

NU BIJ JE BOEKHANDELAAR!

LOMBARD
UITGAVEN

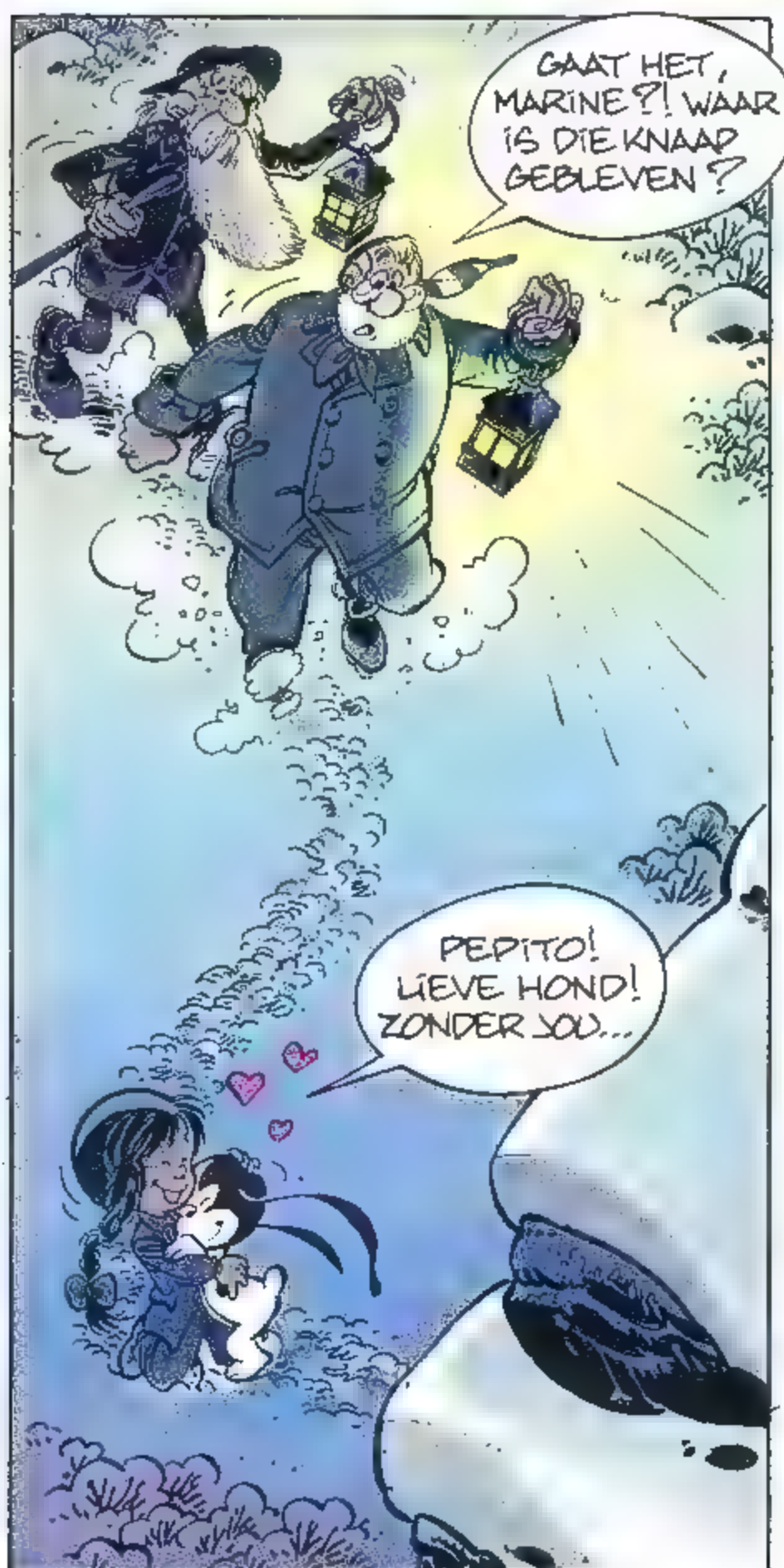
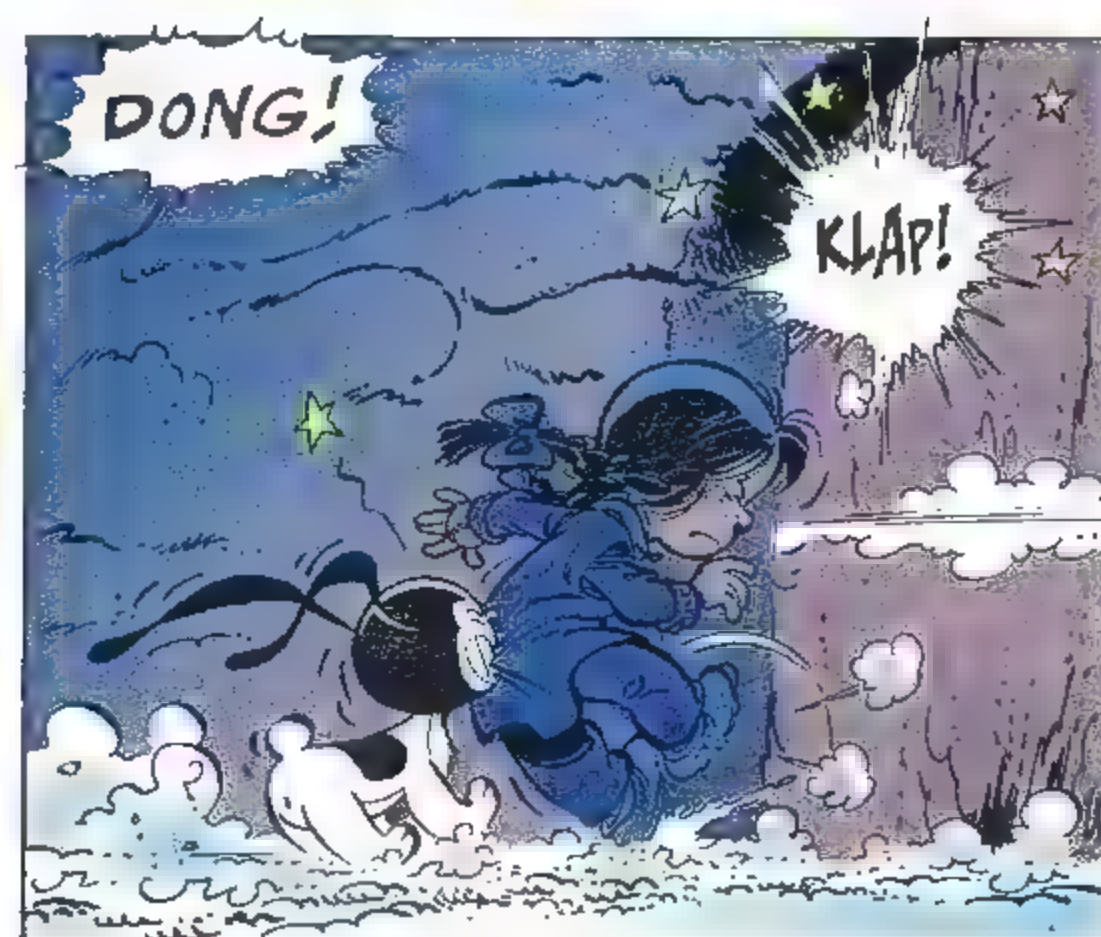
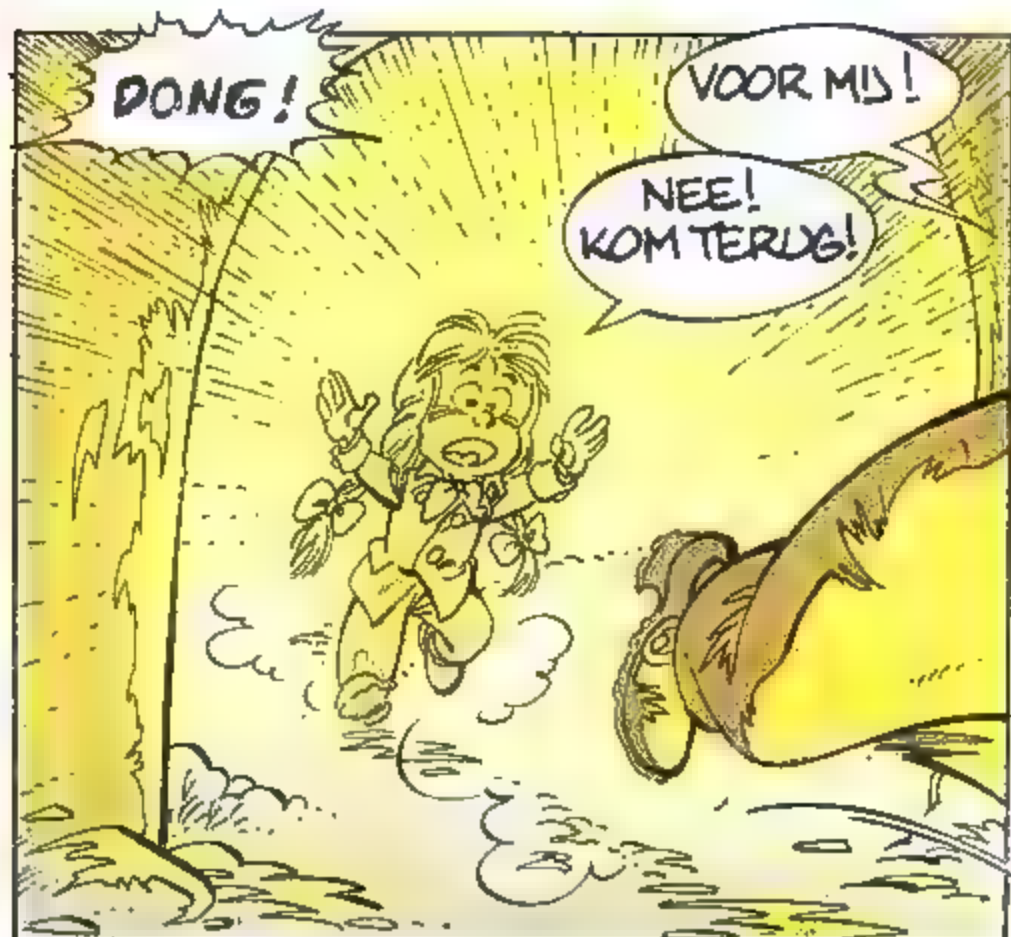
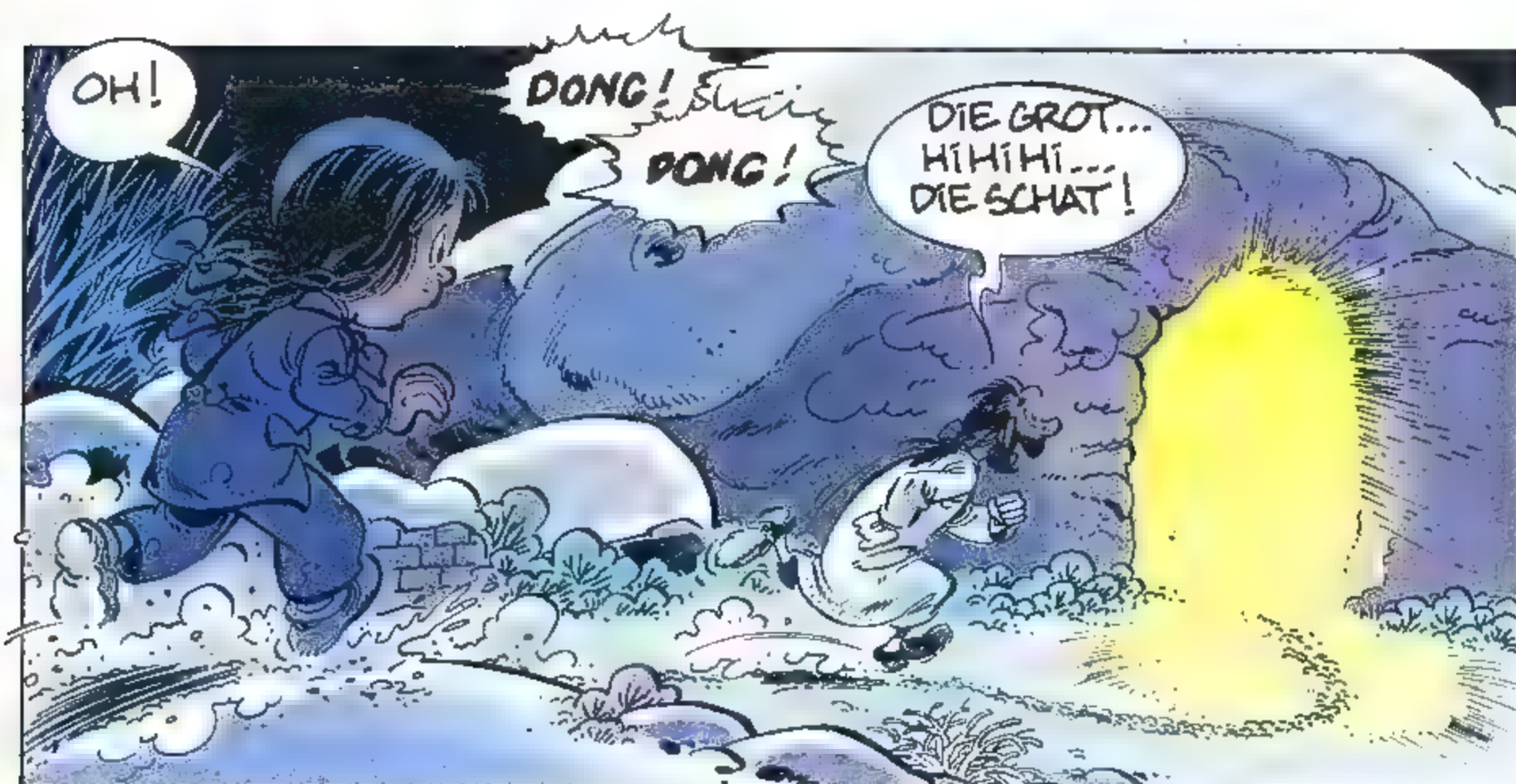

SAMENVATTING: Wie is de gemaskerde man die onze vrienden dwingt hem naar de duivelsgrot te leiden? Wat een geluk, Joseph komt net op tijd en kan hem ontwapenen! Maar waarom gaat de grot niet open op de 12 slagen om middernacht?

MARINE VALSTRIK OP CORSICA

EN EVEN LATER ZIT IEDEREEN OM EEN GROOT HOUTVUUR ...

PER I GHJORN DI MAGHJU AR-REMBATI A U CELLU ... E LA NOTTE SCENA DI LIBERTA' FIDRITA ...

DAT IS GHJUVAN PAULU POLETTI, ONZE GROOTSTE LIEDJES-SCHRIJVER EN ZANGER ... DIE MAAKT MOMENTEEL EEN TOERNEE OVER HET EILAND!

DIE MAG BIDS ZIJN DAT HIS IN DEZE TIJD LEEFT!

HET SCHIJNT DAT ER IN DE TIJD VAN DE GALLIERS EEN KLEIN DORPSE, ARMORICA, WAS, WAAR ZE HUN BARD MET EEN PROP IN DE MOND VASTBONDEN AAN EEN BOOM ...

HÉ! DAT HEB IK ERGENS GELEZEN!

DANK ZIJN DE BOOT VAN DE FRANSSEN?

JA!

DE BONAVENTURA?

PRECIES ... DIE HEEFT ONS GEHOLPEN ... WANT TOEN WIS VLUCHTTEN, PROBEERDE DE BEMANNING MET HULP VAN EEN PAAR VAN ONZE LANDGENOTEN DE BOOT WEER IN HANDEN TE KRIJGEN ...

DE GENDEZEN WILDEN HEN TEGENHOUDEN, DUS BEGONNEN ZE DE CITADEL TE BOMBARDEREN. DAT WAS HET SEIN VOOR DE BEVOLKING OM IN OPSTAND TE KOMEN EN IN GROTEN GETALE DE SOLDATEN IN ZEE TE GOOIEN. MAAR DAAR MOET BIS WORDEN VERMELD DAT ZE GEEN CHEF MEER HADDEN! ...

BAOM!
BAOEM!
BAOEM!
BAOEM!

DON LUCIANO CASAGRANDE WAS ZONDER ZIJN RAADGEVER ZO DE KLUTS KWIST GERAAKT DAT HIS SAMEN MET TWEE GEHEIME AGENTEN VAN DE REPUBLIEK, EEN ZEKERE BERARDI EN MILAZZO, ER VANDOOR IS GEGAAN ...

HAHAHA! EINDELIJK IS DE BOM GEBARSTEN! EN DE VOLGENDE KEER IS DE EXPLOSIE ENORM!

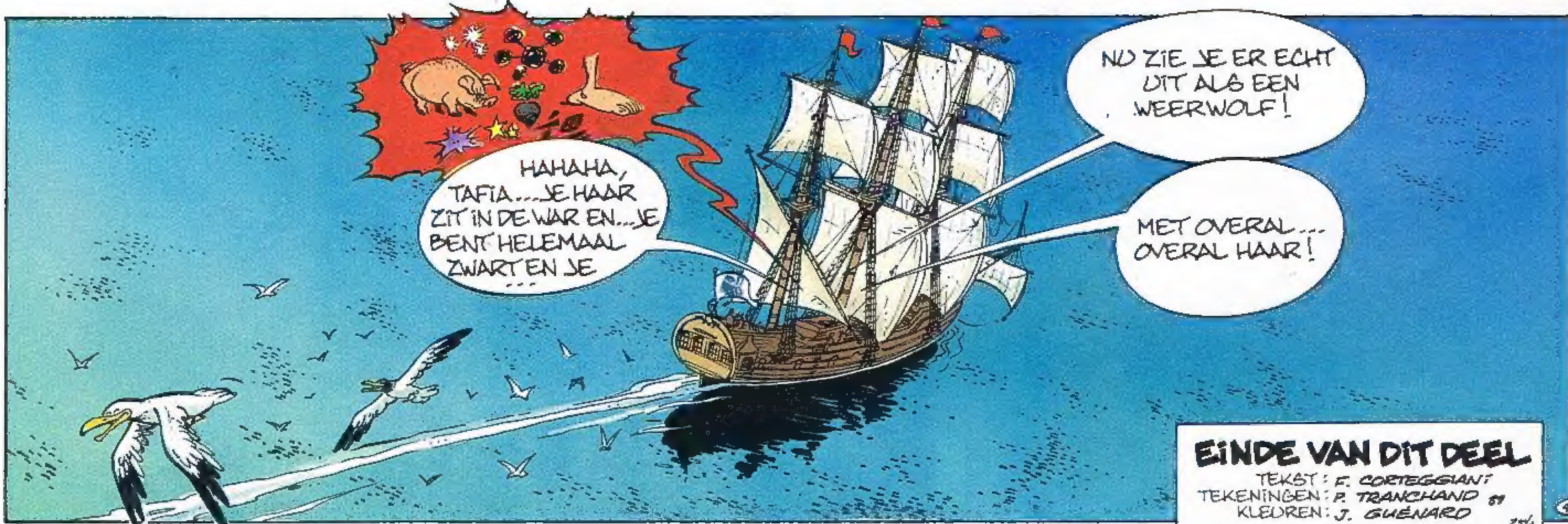
DIE VERDRAAIDE PIRATEN HEBBEN HET SCHIP DUS IN HANDEN GEKREGEN!

DAAR TWIJFELDE DAN OOK NIEMAND AAN ...

EN IK WIL ZE ALLEMAAL GRAAG GADW TERUGZIEN!

MARINE

Kies maar uit

ALS JE NU EEN ABONNEMENT
NEEMT OP HET WEEKBLAD KUIFJE
MAG JE KIEZEN UIT:

2

Een "Rhétorique" ballpoint
VOOR WIE VAN KLASSE HOUDT

3

Een "Rhétorique" vulpen!

Vul de bon snel in en
kruis aan welk kado
je hebben wilt.
Kuifje zorgt voor de rest.

Bon of briefkaart opsturen
naar, "Weekblad Kuifje",
Voor België: Postbus 176
1060 BRUSSEL 31
Voor Nederland: Antwoordnr. 60.018
5100 VJ GILZE

Deze aanbieding is geldig
tot 31 december 1989

Ik neem een jaarabonnement (52 nrs) voor BF 1.990/f 130 op het Weekblad Kuifje en kies als welkomstgeschenk:

Naam: .....

Adres: ..... Nr: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

Geboortedatum: .....

Betaling:

Voor België, door storting op rekening 210-0985103-23 van weekblad Kuifje Brussel,
Voor Nederland, wordt een acceptgirokaart toegestuurd.

Opletten: leesportefeuillelezers s.v.p. niet in dit blad knippen, maar de bon overnemen of briefkaartje sturen.

- ☐ een buro-setje
- ☐ een Rhétorique ballpoint
- ☐ een Rhétorique vulpen

* aankruisen wat je kiest

Prijswijzigingen voorbehouden.

DOMMELS JEUGD

